

การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว
หลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลมลา
อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

วิทยานิพนธ์

ของ

นายสุเทพ สิงห์มาพะ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา

ตุลาคม 2549

ISBN 974-234-195-8

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา ยุทธศาสตร์การพัฒนา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวรา สุวรรณพิมล)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ เกียบประเสริฐ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชिरวัฒน์ นิจนตร)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวรา สุวรรณพิมล)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ เกียบประเสริฐ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประภาศรี อึ้งกุล)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(นางสาวอโนมา วงษ์ใหญ่)

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนาของ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

..... อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชिरวัฒน์ นิจนตร)

วันที่ เดือน พ.ศ.....

บทคัดย่อ

การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอเกาะกูด จังหวัดภูเก็ต

ผู้วิจัย	นายสุเทพ สิงห์มาพะ
สาขา	ยุทธศาสตร์การพัฒนา
ปี	2549
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	ผศ.ดร.กุลวรา สุวรรณพิมล
กรรมการที่ปรึกษา	ผศ.ดร.ปราโมทย์ เกือบประเสริฐ
ISBN	974-234-195-8

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิในเขตตำบลกมลา อำเภอเกาะกูด จังหวัดภูเก็ต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิในเขตตำบลกมลา อำเภอเกาะกูด จังหวัดภูเก็ต เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอเกาะกูด จังหวัดภูเก็ต ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลกมลา อำเภอเกาะกูด จังหวัดภูเก็ต ในปี พ.ศ. 2548 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 214 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิอยู่ในระดับน้อยเกือบทุกปัจจัย โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ส่วนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิพบว่า ปัจจัยด้านการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์ ปัจจัยด้านการช่วยเหลือจากภาครัฐ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอเกาะกูด จังหวัดภูเก็ต ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ใน

เขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการ
ท่องเที่ยว ขาดความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ประชาชนมี
โอกาสแสดงความคิดเห็นต่อการฟื้นฟูการท่องเที่ยวได้น้อย และขาดงบประมาณในการฟื้นฟูการ
ท่องเที่ยว ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการ
ท่องเที่ยวมากขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะการเสนอแนะปัญหา การวางแผน การดำเนินการ และการ
ติดตามและประเมินผล ภาครัฐ เอกชน และประชาชนจะต้องมีการประสานงานกันเป็นอย่างดีและ
เกิดความต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเกิดสึนามิและ
การป้องกันตนเองจากภัยสึนามิแก่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอ

ABSTRACT

Title	Resident Participation in Restoring Tourism Business after the Tsunami : A Case Study at Kamala Sub- district, Kratu District, Phuket Province
The Author	Suthep Singkhalah
Program	Development Strategies
Year	2006
Thesis Advisors	Asst. Prof. Dr. Kulvara Suwannapimol Asst. Prof. Dr. Pramote Giabprasert
ISBN	974-234-195-8

The research was aimed to assess the level of participation of the Kamala sub- district residents in entering the tourism business, to examine the factors affecting the participation, as well as to study the barriers and suggestions to this problem . The sample of 214 people were all heads or representatives of the households living in the area of Kamala. The main instrument was a questionnaire. The statistical methods employed consisted of Arithmetic Means, Standard Deviation, and Frequency.

The results of the study were :

1. It was found that the level of participation of Kamala residents was low in many areas : raising issues, planning, follow- up and assessment. The area of the implementing participation plans was found to be moderate.
2. The factors affecting the residents' participation included development of tourist attractions and assistance from the government.
3. The problems in the project derived from lack sufficient information for tourism promotion, lack cooperation among local people, private organizations, and government sectors, no channels for people's opinions to be heard , and insufficient funding.
4. The following are the priorities to improve the participation from the residents : 1) providing more opportunities for the residents to participate in the restoration process such as raising issues, planning, implementing the plans, and follow-up the process 2) encouraging

effective cooperation among residents, private and public organizations 3) providing information and training courses for the residents to prepare themselves for the tsunami.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยเมตตากรุณาอย่างดียิ่งจาก ผศ.ดร.กุลวรา สุวรรณพิมล และ ผศ.ดร.ปราโมทย์ เจียบประเสริฐ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 ท่าน ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จสมบูรณ์ทุกประการ รวมทั้งคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตทุกท่านที่ได้ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย โดยเฉพาะ รศ.ดร.ชिरวัฒน์ นิจนตร อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ผศ.ดร.จिरพันธ์ ไตรทิพจรัส รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการชุมชนมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต และอีกหลายท่านที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามได้หมด

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลหลักทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี รวมทั้งเพื่อน ๆ นักศึกษาปริญญาโททุกสาขา โดยเฉพาะ นายประจักษ์ ยายี กัลยาณมิตรที่ให้ความช่วยเหลือมาตลอด

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมารดา พี่ ๆ น้อง ๆ อาจารย์ทุกท่าน ทุกระดับการศึกษา ที่ได้ให้การช่วยเหลือประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย อันเป็นรากฐานของความสำเร็จ การศึกษาในครั้งนี้อย่างยิ่ง

สุเทพ สิงห์มาพะ

ตุลาคม 2549

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(3)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
บทที่	
1	บทนำ..... 1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1
	โจทย์/คำถามวิจัย..... 5
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 5
	ขอบเขตของการวิจัย..... 5
	สมมติฐานของการวิจัย..... 5
	นิยามศัพท์เฉพาะ..... 6
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย..... 6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 8
	แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม..... 8
	แนวคิดการฟื้นฟู..... 23
	การพัฒนา..... 24
	การพัฒนาแบบยั่งยืน 26
	การท่องเที่ยว..... 27
	การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน..... 29
	ทฤษฎีเครือข่ายทางสังคม..... 29
	แบบแผนหรือลักษณะของเครือข่ายทางสังคม..... 31
	สรุปแบบแผนที่สำคัญ..... 32
	กรอบนโยบาย ทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
	ในเขตจังหวัดภูเก็ต ด้านการท่องเที่ยว..... 35
	นโยบายการพัฒนาของผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลกมลา..... 36

บทที่	หน้า
แผนฟื้นฟูบูรณะและพัฒนาพื้นที่ประสบภัยธรณีพิบัติจังหวัดภูเก็ต.....	36
การเกิดคลื่นสึนามิ.....	40
สึนามิคืออะไร.....	40
การเกิดสึนามิในประเทศไทย.....	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
งานวิจัยต่างประเทศด้านการท่องเที่ยว.....	66
กรอบแนวคิด.....	68
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
ประชากร.....	70
กลุ่มตัวอย่าง.....	70
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	71
เกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การวัดระดับตัวแปร.....	74
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	75
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
สัญลักษณ์และตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
การทดสอบสมมติฐาน.....	92
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	102
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	102
สมมติฐานของการวิจัย.....	102
วิธีดำเนินการวิจัย.....	102
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	104
ผลการวิจัย.....	104
ข้อเสนอแนะ.....	112
บรรณานุกรม.....	114
ภาคผนวก.....	123
ประวัติผู้วิจัย.....	134

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศเอเชีย 4 ประเทศ.....	1
2	ตลาดนักท่องเที่ยวยุโรป ปี 2548.....	2
3	จำนวนหมู่บ้านและจำนวนครัวเรือนในเขตตำบลกมลา.....	70
4	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง.....	79
5	ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชาสัมพันธ.....	81
6	ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับทัศนคติต่อการท่องเที่ยว.....	82
7	ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว.....	83
8	ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์.....	84
9	ปัจจัยด้านบุคลิกของกลุ่มตัวอย่างหลังประสบการณ์พิบัติภัยสึนามิ.....	85
10	ระดับการช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเครือข่ายชุมชน.....	86
11	ระดับการช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับภาครัฐ.....	87
12	ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในการเสนอแนะปัญหา.....	88
13	ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการวางแผน.....	89
14	ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในการดำเนินการ.....	90
15	ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในการติดตามและประเมินผล.....	91
16	เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟู การท่องเที่ยวหลังประสบการณ์พิบัติภัยสึนามิ.....	92
17	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว หลังประสบการณ์พิบัติภัยสึนามิ จำแนกตามเพศ.....	93
18	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบการณ์พิบัติภัยสึนามิ จำแนกตามอายุ.....	93
19	การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟู การท่องเที่ยวหลังประสบการณ์พิบัติภัยสึนามิ จำแนกตามอายุ.....	93

ตาราง	หน้า
20	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสพธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกตามระดับการศึกษา..... 94
21	การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟู การท่องเที่ยวปลังประสพธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกตามระดับการศึกษา..... 94
22	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสพธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกตามอาชีพ..... 95
23	การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟู การท่องเที่ยวปลังประสพธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกตามอาชีพ..... 95
24	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสพธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกตามรายได้..... 96
25	การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟู การท่องเที่ยวปลังประสพธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกตามรายได้..... 96
26	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบุคคลด้านการดำเนินการกับการมีส่วนร่วม ของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว..... 97
27	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่าง ตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว หลังประสพธรณีพิบัติภัยสึนามิ..... 98
28	ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณของปัจจัยต่าง ๆ ต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสพธรณีพิบัติภัยสึนามิ..... 99
29	ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว..... 100
30	ข้อคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว..... 101

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบภัยธรณีพิบัติ สึนามิ ตลอดจนศึกษาปัญหาและข้อคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบภัยสึนามิในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต โดยเสนอรายละเอียดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และข้อเสนอแนะ

สัญลักษณ์และตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดสัญลักษณ์และตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{X}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Divisions)
R^2	หมายถึง	สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ
B	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
Beta	หมายถึง	แทนสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์
t	หมายถึง	ค่าสถิติทดสอบที (T-test)
Df	หมายถึง	ค่าความเป็นอิสระ
SS	หมายถึง	Sum of Square
MS	หมายถึง	Mean of Square
F	หมายถึง	ค่าสถิติเอฟ
P	หมายถึง	ค่าพื้นที่ใต้โค้งแสดงนัยสำคัญทางสถิติ
SEX	หมายถึง	เพศ
AGE	หมายถึง	อายุ
INCOME	หมายถึง	รายได้

X ₁₁	หมายถึง	ประถมศึกษา
X ₁₂	หมายถึง	มัธยมศึกษาตอนต้น
X ₁₃	หมายถึง	มัธยมศึกษาตอนปลาย
X ₁₄	หมายถึง	อนุปริญญา
X ₂₁	หมายถึง	รับจ้าง
X ₂₂	หมายถึง	การเกษตร
X ₂₃	หมายถึง	ค้าขาย
X ₂₄	หมายถึง	รับราชการ
A	หมายถึง	การประชาสัมพันธ์
B	หมายถึง	ทัศนคติต่อการท่องเที่ยว
C	หมายถึง	การส่งเสริมการท่องเที่ยว
D	หมายถึง	การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์
E	หมายถึง	การช่วยเหลือจากเครือข่ายชุมชน
F	หมายถึง	การช่วยเหลือจากภาครัฐ
Y	หมายถึง	การมีส่วนร่วม

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านบุคคลหลังประสบภัยธรณีพิบัติภัยสึนามิ ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านการช่วยเหลือ หลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว

ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทำให้ผู้วิจัยสามารถหาข้อสรุปเกี่ยวกับผลของการวิจัย ในเรื่องของเหตุปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นผลทำให้ผู้วิจัยสามารถรู้ถึงข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์จากกลุ่มตัวอย่าง ในการที่จะนำผลการวิจัยหรือข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยไปฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ให้มีการพัฒนาทางด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมของจังหวัด ได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เห็นภาพรวมกว้าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง
ตามตัวแปรภูมิหลัง ดังนี้ เพศของผู้ตอบ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ตาราง 4 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	99	46.30
- หญิง	115	53.70
รวม	214	100.00
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 30 ปี	54	23.80
- 31 – 40 ปี	63	29.40
- 41 – 50 ปี	54	25.10
- 51 ปีขึ้นไป	43	20.3
รวม	214	100.00
3. ระดับการศึกษา		
- ประถมศึกษา	95	44.40
- มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.3 หรือ ม.3)	28	13.10
- มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5 หรือ ม.6 หรือ ปวช.)	40	18.70
- อนุปริญญา/ป.กศ.สูง/ปวส./ปวท.	29	13.60
- ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	26	1.30
รวม	214	100.00
4. อาชีพ		
- รับจ้าง/ลูกจ้าง	71	33.20
- เกษตรกร	31	14.50
- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	74	34.60
- รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	16	7.50
- แม่บ้าน	22	10.30
รวม	214	100.00

ตาราง 4 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
- ต่ำกว่า 5,000 บาท	22	11.60
- 5,000-10,000 บาท	135	71.60
- มากกว่า 10,000 บาท	33	16.40
รวม	190	100.00

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 115 คน (ร้อยละ 53.70) และเป็นเพศชาย จำนวน 99 คน (ร้อยละ 46.30) มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 63 คน (ร้อยละ 29.40) รองลงมา มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 54 คน (ร้อยละ 25.10) และอายุ 20-30 ปี จำนวน 51 คน (ร้อยละ 23.80) ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 95 คน (ร้อยละ 44.40) รองลงมาจบมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 40 คน (ร้อยละ 18.70) และจบระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 29 คน (ร้อยละ 13.60) ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างจำนวน 71 คน (ร้อยละ 33.20) รองลงมา มีอาชีพค้าขาย จำนวน 67 คน (ร้อยละ 31.30) โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 5,000-10,000 บาท จำนวน 135 คน (ร้อยละ 71.60) รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 22 คน (ร้อยละ 11.60) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบ ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ด้านต่าง ๆ ดังนี้ การประชาสัมพันธ์ ทักสนคดีต่อการท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยว การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์

ตาราง 5 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์

กิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ก. การประชาสัมพันธ์			
1. ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับสินค้า ครัว ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบทั่วทั้งชุมชน	3.91	.92	มาก
2. การจัดนิทรรศการ แผ่นป้ายบรรยายเกี่ยวกับ สินค้าตามบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	3.75	.92	มาก
3. จัดให้มีป้ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเส้นทาง อพยพหนีภัยเมื่อเกิดสินค้า	4.06	.87	มาก
4. จัดให้มีหอสัญญาณเตือนภัยประจำชุมชน	4.07	.86	มาก
5. การฝึกอบรมประชาชนให้ความรู้ ข่าวสาร เกี่ยวกับสินค้าเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้	3.74	.97	มาก
6. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ สินค้าทางวิทยุ	3.71	.95	มาก
7. มีการประชาสัมพันธ์ทางเสียงตามสายในชุมชน	3.94	.97	มาก
8. มีการสอนเสริมเกี่ยวกับสินค้าในสถานศึกษา	3.44	.84	ปานกลาง
9. หน่วยงานทางราชการจัดให้มีการประชุม เกี่ยวกับสินค้ากับประชาชนในพื้นที่	3.42	.96	ปานกลาง
ภาพรวม	3.78	.92	มาก

จากตาราง 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, $SD = .94$) โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าควรจัดให้มีหอสัญญาณเตือนภัยประจำชุมชน ($\bar{X} = 4.07$, $SD = .86$) และจัดให้มีป้ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเส้นทางอพยพหนีภัยเมื่อเกิดสินค้า ($\bar{X} = 4.06$, $SD = .87$) ตลอดจนข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้า ครัวประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบทั่วทั้งชุมชน ($\bar{X} = 3.91$, $SD = .92$) ตามลำดับ

ตาราง 6 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับทัศนคติต่อการท่องเที่ยว

กิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ข. ทัศนคติต่อการท่องเที่ยว			
1. การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีค่าครองชีพสูงขึ้น	3.88	.96	มาก
2. การท่องเที่ยวทำให้เปลี่ยนแปลงค่านิยมและแบบแผนชีวิตของกลุ่มคนในสังคม	3.67	.89	มาก
3. การท่องเที่ยวทำให้เกิดปัญหามลภาวะเพิ่มขึ้น เช่น เสียงจากยานพาหนะ อากาศเสีย เป็นต้น	3.27	1.04	ปานกลาง
4. การท่องเที่ยวทำให้คนในท้องถิ่นถูกแย่งงานแข่งอาชีพ	3.43	1.01	ปานกลาง
5. การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย	2.99	1.03	ปานกลาง
6. การท่องเที่ยวทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น	3.45	.94	ปานกลาง
7. การท่องเที่ยวทำให้มีการฟื้นฟูอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น	3.31	.91	ปานกลาง
8. การท่องเที่ยวทำให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในท้องถิ่น	2.84	1.18	ปานกลาง
9. การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีงานทำมากขึ้น	4.13	.85	มาก
10. การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น	4.12	.85	มาก
11. การท่องเที่ยวทำให้คนได้รับวิทยาการใหม่ ๆ	3.58	.95	มาก
12. การท่องเที่ยวทำให้คนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น	4.08	.96	มาก
ภาพรวม	3.56	.96	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ทักษะคิดต่อการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.56,SD=.96$) โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีงานทำมากขึ้น ($\bar{X} = 4.13,SD.85$) รองลงมา การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 4.12,SD=.85$) และการท่องเที่ยวทำให้คนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น ($\bar{X} = 4.08,SD=.96$) ตามลำดับ

ในขณะที่เดียวกันกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยน้อยที่สุดว่าการท่องเที่ยวทำให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.84,SD=1.18$)

ตาราง 7 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว

กิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ค. การส่งเสริมการท่องเที่ยว			
1. โครงการศาลาลพุด ฮีลลทาวน์ เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหาดกมลา	3.95	1.03	มาก
2. นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินจากการชมกิจกรรมการแสดงในงานศาลาลพุด ฮีลลทาวน์	3.78	1.00	มาก
3. การจัดงานรำลึก 1 ปี สีนามิเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหาดกมลา	3.67	1.05	มาก
4. การจัดนิทรรศการ การแสดงในงานรำลึก 1 ปี สีนามิมีความเหมาะสม	3.64	.96	มาก
5. โครงการอบรมทำผ้าบาติกเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหาดกมลา	3.51	.88	มาก
6. โครงการหรือกิจกรรมที่หน่วยงานของรัฐจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่หาดกมลามีความเหมาะสม	3.50	.87	ปานกลาง
7. สื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหาดกมลา เผยแพร่อย่างทั่วถึง	3.39	.99	ปานกลาง
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยวประชาชนในพื้นที่ควรเข้าร่วมกับภาครัฐและเอกชน	3.64	.94	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

กิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
9. ควบคุมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ให้ดีขึ้น	3.88	.82	มาก
ภาพรวม	3.66	.95	มาก

จากตาราง 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.66, SD=.95$) โดยเฉพาะโครงการฮาลาลฟู๊ด ฮิลาลทาวน์ ซึ่งเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหาดกมลา ($\bar{X} = 3.95, SD=1.03$) รองลงมา ควบคุมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ให้ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.88, SD=.82$) และนักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินจากการชมกิจกรรมการแสดงในงานฮาลาลฟู๊ด ฮิลาลทาวน์ ($\bar{X} = 3.78, SD1.00$) ตามลำดับ

ตาราง 8 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์

กิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ง. การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์			
1. การปรับปรุง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น ชายหาด สวนสาธารณะ เป็นต้น องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในท้องถิ่น ควรร่วมมือทุกฝ่าย	4.05	.93	มาก
2. โครงการฟื้นฟูปรับปรุงภูมิทัศน์ เช่น โครงการก่อสร้างบูรณะเขื่อนริมคลองปากบาง เป็นต้น มีความเหมาะสมกับพื้นที่	4.02	.91	มาก
3. มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์หลังประสพธรณีพิบัติภัยสึนามิ	3.69	1.10	มาก
4. การให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายด้วยตัวเองเกี่ยวกับการฟื้นฟู พัฒนาปรับปรุง แหล่งภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยว	3.80	.98	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

กิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
5. การฟื้นฟู ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนนั้นจะต้องใช้วิธีการรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม	4.11	.79	มาก
6. การฟื้นฟู พัฒนา ปรับปรุง สถานที่ที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อประโยชน์ของคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว	4.06	.79	มาก
7. ให้การศึกษาอบรมและสร้างความเข้าใจกับประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ	3.98	.86	มาก
ภาพรวม	3.96	.91	มาก

จากตาราง 8 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งเกี่ยวกับการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์หลังประสบกรณีพิบัติภัยสึนามิในเขตตำบลกมลา ($\bar{X} = 3.96, SD = .91$) โดยเฉพาะการฟื้นฟู ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนนั้นจะต้องใช้วิธีการรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.11, SD = .79$) รองลงมาการฟื้นฟู พัฒนา ปรับปรุงสถานที่ที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อประโยชน์ของคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.06, SD = .79$)

ตาราง 9 ปัจจัยด้านการดำเนินการของกลุ่มตัวอย่างหลังประสบกรณีพิบัติภัยสึนามิ

กิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การประชาสัมพันธ์	3.78	.92	มาก
2. ทักสนคติดต่อการท่องเที่ยว	3.56	.96	มาก
3. การส่งเสริมการท่องเที่ยว	3.66	.95	มาก
4. การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์	3.96	.91	มาก
ภาพรวม	3.74	.94	มาก

จากตาราง 9 พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัจจัยด้านดำเนินการทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74, SD = .94$) โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์

($\bar{X} = 3.96, SD=.91$) รองลงมาการประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการท่องเที่ยว และทัศนคติต่อการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.78, SD=.92$) ($\bar{X} = 3.66, SD=.95$) ($\bar{X} = 3.56, SD=.96$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับการช่วยเหลือจากเครือข่ายชุมชนและภาครัฐหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ

การวิเคราะห์ระดับการช่วยเหลือต่อปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ประกอบด้วยด้านการช่วยเหลือจากเครือข่ายชุมชนและภาครัฐ

ตาราง 10 ระดับการช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับเครือข่ายชุมชน

กิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ก. เครือข่ายชุมชน			
1. ได้รับเงินช่วยเหลือ	2.61	.96	ปานกลาง
2. ได้รับสิ่งของจำเป็นในการยังชีพ	2.64	.95	ปานกลาง
3. ได้รับเครื่องมือ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ	2.42	.94	น้อย
4. ได้รับการซ่อมแซมเครื่องมือ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ	2.54	1.01	ปานกลาง
5. ได้รับการยกเว้นค่ารักษาพยาบาล	2.07	.99	น้อย
6. ได้รับการฟื้นฟูสภาพจิตใจ/กำลังใจ	2.31	1.12	น้อย
ภาพรวม	2.09	.95	น้อย

จากตาราง 10 พบว่าระดับการได้รับความช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่างจากเครือข่ายชุมชนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.09, SD=.95$) โดยเฉพาะการได้รับการยกเว้นค่ารักษาพยาบาล ($\bar{X} = 2.07, SD=.99$) รองลงมา การได้รับการฟื้นฟูสภาพจิตใจ/กำลังใจ ($\bar{X} = 2.31, SD=1.12$) และการได้รับเครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 2.42, SD=.94$) ตามลำดับ

ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างได้รับสิ่งของจำเป็นในการยังชีพในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.64, SD=.95$) รองลงมา การได้รับเงินช่วยเหลือ ($\bar{X} = 2.61, SD=.96$) และการได้รับการซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 2.54, SD=1.01$) ตามลำดับ

ตาราง 11 ระดับการช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับภาครัฐ

กิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ข. ภาครัฐ			
1. ได้รับเงินช่วยเหลือ	2.46	.98	น้อย
2. ได้รับสิ่งของจำเป็นในการยังชีพ	2.56	.97	ปานกลาง
3. ได้รับเครื่องมือ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ	2.37	1.01	น้อย
4. ได้รับการส่งเสริมในการประกอบอาชีพใหม่	2.27	1.00	น้อย
5. ได้รับเงินทุนในการประกอบอาชีพใหม่	2.27	.95	น้อย
6. ได้รับสิทธิกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพหรือ กิจการใหม่	2.31	.99	น้อย
7. ได้รับความช่วยเหลือแนะนำทางกฎหมายใน เรื่องที่เป็นผลกระทบจากสึนามิ	2.36	.94	น้อย
8. ได้รับคำแนะนำ ได้ร่วมกิจกรรมในด้านการ ฟื้นฟูสภาพจิตใจ	2.36	.97	น้อย
ภาพรวม	2.37	.98	น้อย

จากตาราง 11 พบว่าระดับการได้รับความช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่างจากภาครัฐอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.37, SD=.98$) โดยเฉพาะการได้รับการส่งเสริมในการประกอบอาชีพใหม่ และการได้รับเงินทุนในการประกอบอาชีพใหม่ อยู่ในระดับเดียวกัน ($\bar{X} = 2.27, SD=.95$) รองลงมาการได้รับสิทธิกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพหรือกิจการใหม่ ($\bar{X} = 2.31, SD=.99$) การได้รับความช่วยเหลือแนะนำทางกฎหมายในเรื่องที่เป็นผลกระทบจากสึนามิ ($\bar{X} = 2.36, SD=.97$) และการได้รับเครื่องมือ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 2.37, SD=1.01$) ตามลำดับ ในขณะที่การได้รับสิ่งของจำเป็นในการยังชีพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.56, SD=.97$)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบ ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบ
ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหา การมีส่วนร่วม
ร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ตาราง 12 ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหา

กิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ก. การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหา			
1. ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา การฟื้นฟูการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น	2.59	.98	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนร่วมศึกษาปัญหาและสาเหตุของ ปัญหาการฟื้นฟูการท่องเที่ยว	2.46	.99	น้อย
3. ท่านมีส่วนร่วมประสานงานกับบุคคลหรือ หน่วยงานอื่น ๆ	2.50	.97	น้อย
4. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ข้อมูล ระดับใด	2.33	1.00	น้อย
5. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการ ดำเนินการ	2.38	.95	น้อย
ภาพรวม	2.45	.98	น้อย

จากตาราง 12 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาอยู่ในระดับน้อย
($\bar{X} = 2.45, SD=.98$) โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{X} = 2.33, SD1.00$) รองลงมา
การมีส่วนร่วมวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.38, SD=.95$) การมีส่วนร่วมศึกษา
ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.46, SD.99$) และการมีส่วนร่วม
ประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานอื่น ๆ ($\bar{X} = 2.50, SD=.97$) ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม กลุ่ม
ตัวอย่างมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง
($\bar{X} = 2.59, SD=.98$)

ตาราง 13 ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการวางแผน

กิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ข. การมีส่วนร่วมในการวางแผน			
1. ท่านมีส่วนร่วมประชุมเพื่อกำหนดวางแผนจัดกิจกรรมด้านฟื้นฟูการท่องเที่ยว	2.42	1.01	น้อย
2. ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนงานฟื้นฟูการท่องเที่ยว	2.40	1.05	น้อย
3. ท่านมีส่วนร่วมจัดทำรายละเอียดของแผนปฏิบัติการเพื่อการฟื้นฟูการท่องเที่ยว	2.28	1.00	น้อย
4. ท่านมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนงานโครงการ การฟื้นฟูการท่องเที่ยว	2.22	.99	น้อย
5. ท่านมีส่วนร่วมอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ	2.60	1.01	ปานกลาง
ภาพรวม	2.38	1.01	น้อย

จากตาราง 13 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.38, SD=1.01$) โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนงาน โครงการ การฟื้นฟูการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.22, SD=.99$) รองลงมาการมีส่วนร่วมจัดทำรายละเอียดของแผนปฏิบัติการเพื่อการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.28, SD=1.00$) การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนงานฟื้นฟูการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.40, SD=1.05$) และการมีส่วนร่วมประชุมเพื่อกำหนดวางแผนจัดกิจกรรมด้านฟื้นฟูการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.42, SD=1.01$) ตามลำดับ อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.60, SD=1.01$)

ตาราง 14 ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

กิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ค. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ			
1. ท่านมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว	2.68	1.00	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนร่วมให้ความรู้เกี่ยวกับการฟื้นฟูการท่องเที่ยว	2.53	.98	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการฟื้นฟูการท่องเที่ยว	2.40	.95	น้อย
4. ท่านมีส่วนร่วมดำเนินการชักชวน ชักจูงให้ผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรมการฟื้นฟูการท่องเที่ยว	2.59	.98	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการร่วมมือทางภาครัฐและเอกชนในนโยบายการฟื้นฟูการท่องเที่ยว	2.57	1.05	ปานกลาง
ภาพรวม	2.55	.99	ปานกลาง

จากตาราง 14 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.55, SD=0.99$) โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.68, SD=1.00$) รองลงมา การมีส่วนร่วมดำเนินการชักชวน ชักจูงให้ผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรมการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.59, SD=0.98$) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการร่วมมือทางภาครัฐและเอกชนในนโยบายการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.57, SD=1.05$) ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.40, SD=0.95$)

ตาราง 15 ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

กิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ง. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล			
1. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานการฟื้นฟูการท่องเที่ยวที่วางไว้	2.36	1.01	น้อย
2. ท่านมีส่วนร่วมตอบคำถามชี้แจงรายละเอียดกิจกรรมการฟื้นฟูการท่องเที่ยว	2.35	1.05	น้อย
3. ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว	2.32	1.02	น้อย
4. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว	2.35	1.02	น้อย
5. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว	2.25	.95	น้อย
ภาพรวม	2.33	1.01	น้อย

จากตาราง 15 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.33, SD=1.01$) โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.25, SD.95$) รองลงมา การมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.32, SD1.02$) การมีส่วนร่วมตอบคำถามชี้แจงรายละเอียดกิจกรรมการฟื้นฟูการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในระดับเท่ากัน ($\bar{X} = 2.35, SD=1.01$) ตามลำดับ

การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบกรณีพิบัติภัยสึนามิในด้านการเสนอแนะปัญหา การวางแผน การดำเนินการ การติดตามและประเมินผล ดังตารางที่ 16

ตาราง 16 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลัง
ประสบธรณิพิบัติภัยสึนามิ

การมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การเสนอแนะปัญหา	2.45	.98	น้อย
2. การวางแผน	2.38	1.01	น้อย
3. การดำเนินการ	2.55	.99	ปานกลาง
4. การติดตามและประเมินผล	2.33	1.01	น้อย
ภาพรวม	2.43	.99	น้อย

จากตาราง 16 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณิพิบัติภัยสึนามิอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.55, SD=.99$) ส่วนการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหา การวางแผน และการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.45, SD=.98$) ($\bar{X} = 2.38, SD=1.01$) ($\bar{X} = 2.33, SD=1.01$) ตามลำดับ

โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณิพิบัติภัยสึนามิ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.43, SD=.99$)

การทดสอบสมมติฐาน

ผู้วิจัยทำการทดสอบสมมติฐาน โดยการหาค่าเฉลี่ยและวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามและการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุของปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

ตาราง 17 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟูการทองเที่ยวหลัง
ประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกตามเพศ

ตัวแปร	N	\bar{X}	SD	t	p
เพศ					
ชาย	99	2.4359	.7853	-1.107	0.915
หญิง	115	2.4239	.8417		

*P < .05

จากตาราง 17 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายและเพศหญิงไม่มีความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมด้านการฟื้นฟูการทองเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟู
การทองเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกตามอายุ

ตัวแปร	N	\bar{X}	S.D.
อายุ			
ต่ำกว่า 20 ปี	3	3.0521	.6844
20 – 30 ปี	51	3.6544	.6946
31 – 40 ปี	63	3.7103	.6147
41 – 50 ปี	54	3.7425	.6281
51 – 60 ปี	30	3.5742	.7120
มากกว่า 60 ปี	13	3.1328	.6385

ตาราง 19 การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟู
การทองเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	ss	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	9	0.4107	.102	.794	.530
ภายในกลุ่ม	209	96.3830	.129		
รวม	213	96.7937			

*P < .05

จากตาราง 18, 19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 41-50 ปี มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการ
ท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.7425 เมื่อวิเคราะห์ความ
แปรปรวนของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มอายุทั้ง 6 กลุ่ม คือ กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี
อายุตั้งแต่ 20-30 ปี อายุตั้งแต่ 31-40 ปี อายุตั้งแต่ 41-50 ปี และกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป มีส่วน
ร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟู
การท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกตามระดับการศึกษา

ตัวแปร	N	\bar{X}	S.D.
ระดับการศึกษา			
ประถมศึกษา	95	2.2589	.8131
มัธยมศึกษาตอนต้น	28	2.5929	.7719
มัธยมศึกษาตอนปลาย	40	2.4050	.7272
อนุปริญญา	29	2.8259	.8719
ปริญญาตรี	21	2.4381	.7786

ตาราง 21 การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟู
การท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	ss	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	4	8.088	2.022	3.179	.015
ภายในกลุ่ม	208	132.285	.636		
รวม	212	140.373			

*P < .05

จากตาราง 20, 21 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญา มีส่วนร่วม
ในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.8259 เมื่อ
วิเคราะห์ความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษา
ต่างกันมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิที่แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการฟื้นฟู
การท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกตามอาชีพ

ตัวแปร	N	\bar{X}	S.D.
อาชีพ			
รับจ้าง/ลูกจ้าง	71	3.4365	.6472
เกษตรกร	31	3.3269	.6215
ค้าขาย	67	3.4153	.6021
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	16	3.2732	.5802
แม่บ้าน	22	3.3331	.7021
ธุรกิจส่วนตัว	7	3.2431	.6311

ตาราง 23 การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟู
การท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	df	ss	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	3	20.413	.413	37.222	.060
ภายในกลุ่ม	209	103.513	.548		
รวม	212	123.513			

*P < .05

จากตาราง 22,23 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพในการรับจ้าง มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.4365 เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพต่างกันทั้ง 6 กลุ่มอาชีพ มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการฟื้นฟู การท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกตามรายได้

ตัวแปร	N	\bar{X}	S.D.
รายได้ต่อเดือน			
ต่ำกว่า 5,000 บาท	22	3.4386	.4654
5,000 – 10,000 บาท	135	3.4811	.6021
10,001 – 15,000 บาท	17	3.4548	.7032
15,001 – 20,000 บาท	10	3.4757	.5848
20,000 บาทขึ้นไป	6	3.4404	.6112

ตาราง 25 การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการฟื้นฟู การท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ จำแนกตามรายได้

แหล่งความแปรปรวน	df	ss	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	4	18.212	.368	.369	.541
ภายในกลุ่ม	208	104.354	.412		
รวม	212	122.566			

*P < .05

จากตาราง 24, 25 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตั้งแต่ 5,000 – 10,000 บาท มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.4811 เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันทั้ง 5 กลุ่มดังกล่าว มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านบุคคล ด้านการดำเนินการ กับตัวแปรการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูด้านการท่องเที่ยว หลังประสบ ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ตาราง 26 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบุคคลด้านการดำเนินการกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว

ตัวแปร	SEX	AGE	INCOME	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	X ₂₁	X ₂₂	X ₂₃	X ₂₄	A	B	C	D	E	F	Y
เพศ	1.000																	
อายุ	.085	1.000																
รายได้	.099	-.071	1.000															
ประถมศึกษา (x11)	.006	.658**	-.279**	1.000														
มัธยมศึกษาตอนต้น (x12)	0.84	-1.25	-.019	-.349**	1.000													
มัธยมศึกษาตอนปลาย (x13)	.063	-.322**	.026	-.431**	-.187*	1.000												
อนุปริญญา (x14)	-.094	-.260**	.158*	-.356**	-.154*	-.191**	1.000											
รับจ้าง (x21)	.063	-.240**	-.170*	-.125	.053	.124	.040	1.000										
เกษตรกร (x22)	.151*	.333**	-.164*	.299**	-.003	-.164*	-.124	1.000										
ค้าขาย (x23)	.000	-.36	.112	-.079	.096	.063	-.032	-.476**	-.278**	1.000								
รับราชการ (x24)	-.050	-.221**	.084	-.256**	-.111	.091	.147*	-.200**	-.117	-.192	1.000							
การประชาสัมพันธ์ (A)	.010	-.029	-.128	.002	-.011	-.020	.093	-.070	.106	.065	.019	1.000						
ทัศนคติต่อการท่องเที่ยว (B)	-.063	-.066	-.021	-.096	-.082	.061	.135*	-.065	.024	.063	.067	.505**	1.000					
การส่งเสริมการท่องเที่ยว (C)	-.102	-.027	-.251**	.091	-.017	-.075	.047	-.062	.108	.017	-.002	.546**	.535**	1.000				
การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์ (D)	-.047	.038	-.123	.038	-.028	-.120	.075	-.012	.081	-.050	-.013	.459**	.446**	.662**	1.000			
การช่วยเหลือจากเครือข่ายชุมชน (E)	-.093	-.164*	-.017	-.113	-.062	-.169*	.091	.048	-.084	-.033	-.022	-.020	.010	.100	.054	1.00		
การช่วยเหลือจากภาครัฐ (F)	-.121	-.135*	-.047	-.053	.07	-.121	.056	.084	-.068	-.100	-.015	-.088	-.096	-.073	-.015	.842**	1.000	
การมีส่วนร่วม (Y)	.007	-.183**	-.068	-.184**	.080	-.012	.193**	-.023	-.021	.082	-.006	-.075	-.035	.024	-.122	.378**	.403**	1.000

*P < .05 **P < .01

จากตาราง 26 พบว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันทางบวก ดังนี้ คือ อายุมีความสัมพันธ์กับการศึกษาระดับประถมศึกษา ($r=.658$) และการประกอบอาชีพด้านการเกษตร ($r= .333$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การศึกษาระดับประถมศึกษามีความสัมพันธ์กับการประกอบอาชีพด้านการเกษตร ($r=.299$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การศึกษาระดับอนุปริญา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ($r=.193$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันทางบวกดังนี้

การประชาสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการท่องเที่ยว ($r=.505$) การส่งเสริมการท่องเที่ยว ($r=.546$) และการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์ ($r=.459$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การส่งเสริมการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงภูมิทัศน์ ($r=.662$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การช่วยเหลือจากเครือข่ายชุมชนมีความสัมพันธ์กับการช่วยเหลือจากภาครัฐ ($r=.842$) และการมีส่วนร่วม ($r=.378$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการช่วยเหลือจากภาครัฐ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ($r=.403$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในขณะที่ตัวแปรอิสระเกี่ยวกับรายได้ มีความสัมพันธ์กับการศึกษาระดับอนุปริญา ($r=.158$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การศึกษาระดับอนุปริญา มีความสัมพันธ์กับการรับราชการ ($r=.147$) และทัศนคติต่อการท่องเที่ยว ($r=.135$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรคู่อื่น ๆ มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

หลังจากทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแล้วผู้วิจัยได้ทดสอบความแปรปรวนระหว่างตัวแปร เพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ดังตาราง 18

ตาราง 27 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
การถดถอย	3	26.254	8.751	16.736	.000**
ความคลาดเคลื่อน	186	97.259	.523		
รวม	189	123.513			

**P < .01

จากตาราง 27 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ สามารถทำนายด้วยตัวแปรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ตัว

แปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว หลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ หรือมีตัวแปรอิสระอย่างน้อยหนึ่งตัวที่สามารถสร้างเป็นสมการทำนายเชิงเส้นตรงได้

เมื่อทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่าตัวแปรอิสระสามารถทำนายการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ตัวแปรอิสระทั้งหมดได้นำเข้าไปวิเคราะห์ความถดถอย ได้ผลดังตารางข้างล่างนี้

ตาราง 28 ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณของปัจจัยต่าง ๆ ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ปัจจัย	B	Beta	t	P
ค่าคงที่	2.140		6.083	.000*
การช่วยเหลือจากภาครัฐ (F)	.400	.398	6.108	.000*
การศึกษาระดับอนุปริญญา (x14)	.397	.175	2.675	.008*
การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์ (D)	.173	-.144	-2.199	.029*

*P<.05

Multiple R = .461

R square adj = .200

R Square = .213

จากตาราง 28 พบว่า ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณสามารถสร้างสมการทำนายการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบทั่วไปได้แก่

$y = 2.140 + .400 (\text{การช่วยเหลือจากภาครัฐ}) + .397 (\text{การศึกษาระดับอนุปริญญา}) - .173 (\text{การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์})$

และเขียนเป็นสมการมาตรฐานได้แก่

$y' = .398 (\text{การช่วยเหลือจากภาครัฐ}) + .175 (\text{การศึกษาระดับอนุปริญญา}) - .144 (\text{การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์})$

แสดงว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว สามารถทำนายได้ด้วยตัวแปร การช่วยเหลือจากภาครัฐมากที่สุด

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว

ตาราง 29 ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟูด้านการท่องเที่ยว

ลำดับที่	ปัญหา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ขาดการประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการท่องเที่ยว	31	24.60
2	ขาดงบประมาณในการฟื้นฟู	13	10.32
3	ไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น	23	18.25
4	ประชาชนเบื่อหน่ายเพราะความไม่จริงจังในการฟื้นฟู	4	3.17
5	ขาดผู้นำ แรงจูงใจ ขาดการช่วยเหลือจากภาครัฐ	9	7.14
6	ประชาชนไม่มีเวลาว่าง เนื่องจากต้องประกอบอาชีพ	11	8.73
7	ขาดความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ	25	19.84
8	เงินช่วยเหลือและอุปกรณ์ในการช่วยเหลือไม่ทั่วถึงและล่าช้า	7	5.56
9	ไม่มีโครงการฟื้นฟูจากภาครัฐและเอกชนที่แน่ชัด	3	2.38
10	ภาครัฐไม่ขอความช่วยเหลือจากประชาชนและไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับประชาชน	7	5.56
11	ระยะเวลาการดำเนินงานแต่ละโครงการไม่ต่อเนื่องกัน	2	1.59

จกตาราง 29 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูด้านการท่องเที่ยว คือ ขาดการประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการท่องเที่ยว ขาดความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น และขาดงบประมาณในการฟื้นฟู คิดเป็นร้อยละ 24.60 19.84 18.25 และ 10.32 ตามลำดับ

ตาราง 30 ข้อคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว

ลำดับที่	ปัญหา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับประชาชนบ้าง	5	5.81
2	ให้มีการสร้างงาน สร้างอาชีพใหม่ๆ ให้กับประชาชน	5	5.81
3	ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากกว่านี้	12	13.95
4	หน่วยงานของภาครัฐควรทำงานอย่างจริงจัง และเข้ามาดูแลอย่างทั่วถึง	15	17.44
5	ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยวโดยเร็ว	29	33.72
6	จัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวให้ดีขึ้น	11	12.79
7	จัดให้มีงานรำลึกสินามิทุก ๆ ปี	2	2.33
8	หน่วยงานของรัฐดูแลจิตใจของประชาชนบ้าง	2	2.33
9	จัดทำป้ายนิทรรศการ	3	3.49
10	ต้องการให้รัฐบาลประชาสัมพันธ์เรื่องการท่องเที่ยวมากกว่าที่เป็นอยู่	2	2.33
11	ต้องการมีถนนที่สะดวก ๆ	1	1.16
12	ต้องการให้มีไฟฟ้าบริเวณทางเข้าหมู่บ้าน	1	1.16
13	ต้องการให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแลและเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือมากกว่านี้	6	6.98
14	ผู้นำท้องถิ่นควรมีความสนใจและเข้มแข็งมากกว่านี้	2	2.33

จากตาราง 30 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีข้อคิดเห็นด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว คือ ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยวโดยเร็ว หน่วยงานของภาครัฐควรทำงานอย่างจริงจัง และเข้ามาดูแลอย่างทั่วถึง ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากกว่านี้ และจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้ดีขึ้นมากกว่านี้ คิดเป็นร้อยละ 33.72 17.44 13.95 และ 12.79 ตามลำดับ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้นำมากำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสพธรณีภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต โดยได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการวิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สร้างแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย กำหนดวิธีการเก็บข้อมูลและวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ในปี 2548 มีจำนวนครัวเรือน 478 ครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลกมลา 2549-2551) มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 3 จำนวนหมู่บ้านและจำนวนครัวเรือนในเขตตำบลกมลา

หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน
หมู่ที่ 1 บ้านบางหวาน	54
หมู่ที่ 2 บ้านเหนือ	62
หมู่ที่ 3 บ้านนอกเล	114
หมู่ที่ 4 บ้านโคกยาง	59
หมู่ที่ 5 บ้านหัวควน	114
หมู่ที่ 6 บ้านนาคา	75
รวม	478

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลกมลา, 2548 : 7

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทำการวิจัยโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic random sampling) โดยทำการเก็บข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทนครัวเรือน จากการเทียบตาราง

เคร์ชี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 303) ได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ รวม 214 คน และสุ่มโดยวิธีแบบช่วง (Sampling interval)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยศึกษาแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ลักษณะของคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Questions)

ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บ () หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเห็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ
() 1. ชาย () 2. หญิง
2. อายุ.....ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย การประชาสัมพันธ์ ทัศนคติต่อการท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยวและการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์หลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 37 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีห้าระดับตามเกณฑ์การวัดทัศนคติของลิเคิร์ต (Likert) โดยถือเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามตอนที่ 2 คำชี้แจง แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย การประชาสัมพันธ์ทัศนคติต่อการท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยวและการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์หลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
ก. <u>การประชาสัมพันธ์</u> - ข้อมูล ข่าวสาร ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบทั่วทั้งชุมชน	✓				
ข. <u>ทัศนคติต่อการท่องเที่ยว</u> - การท่องเที่ยวทำให้คนในท้องถิ่นได้รับวิทยา การใหม่ ๆ		✓			
ค. <u>การส่งเสริมการท่องเที่ยว</u> - การจัดนิทรรศการ การแสดงในงานรำลึก 1 ปี สีนามมีความเหมาะสม		✓			
ง. <u>การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์</u> - การฟื้นฟู พัฒนาปรับปรุงสถานที่ที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อประโยชน์ของคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว			✓		

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการช่วยเหลือ ประกอบด้วย เครือข่ายชุมชนและภาครัฐ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 14 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีห้าระดับตามเกณฑ์การวัดทัศนคติของลิเคิร์ต (Likert) โดยถือเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5	หมายถึง	ระดับการช่วยเหลือ มากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับการช่วยเหลือ มาก
3	หมายถึง	ระดับการช่วยเหลือ ปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับการช่วยเหลือ น้อย
1	หมายถึง	ระดับการช่วยเหลือ น้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามตอนที่ 3

คำชี้แจง แบบสอบถามเกี่ยวกับการช่วยเหลือ ประกอบด้วย เครื่องช่วยชุมชน และภาครัฐ หลังประสพธรณิพิบัติภัยสึนามิ โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	ระดับการช่วยเหลือ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ก. เครื่องช่วยชุมชน - ได้รับเครื่องมือ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ			✓		
ข. ภาครัฐ - ได้รับการส่งเสริมในการประกอบอาชีพใหม่				✓	

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล ประกอบด้วยคำถามจำนวน 20 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีห้าระดับ ตามเกณฑ์การวัดทัศนคติของลิเคิทร์ โดยถือเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
3	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
1	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม ตอนที่ 4 เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการมีส่วนร่วมของท่าน

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ก. การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหา <ul style="list-style-type: none"> ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการฟื้นฟูการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น 		✓			
ข. การมีส่วนร่วมในการวางแผน <ul style="list-style-type: none"> ท่านมีส่วนร่วมประชุมเพื่อกำหนดวางแผนจัดกิจกรรมด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว 			✓		

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended questionnaire) โดยให้ประชาชนเสนอแนะปัญหา อุปสรรค ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) หลังจากผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการวิจัย และผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา จึงนำเครื่องมือวิจัยดังกล่าว หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยทำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre-test) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 20 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค จากการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นระดับ .9158 ใช้วัดการมีส่วนร่วมได้

เกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การวัดระดับตัวแปร

1. เกณฑ์การให้คะแนน มีอยู่ 5 ระดับ คือ

ถ้าตอบเห็นด้วยมากที่สุด/มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ถ้าตอบเห็นด้วยมาก/มาก	ให้	4	คะแนน
ถ้าตอบเห็นด้วยปานกลาง/ปานกลาง	ให้	3	คะแนน

ถ้าตอบเห็นด้วยน้อย/น้อย	ให้	2	คะแนน
ถ้าตอบเห็นด้วยน้อยที่สุด/น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. เกณฑ์การวัดระดับตัวแปร

แบบวัดระดับของความคิดเห็นหรือระดับของการมีส่วนร่วม พิจารณาค่าคะแนนจากคะแนนสูงสุดของทุกข้อของการมีส่วนร่วม โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดังต่อไปนี้

1.00 – 1.50	หมายถึง	ระดับความเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด
1.51 – 2.50	หมายถึง	ระดับความเห็นอยู่ในระดับน้อย
2.51 – 3.50	หมายถึง	ระดับความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
3.51 – 4.50	หมายถึง	ระดับความเห็นอยู่ในระดับมาก
4.51 – 5.00	หมายถึง	ระดับความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ถึงกำนันตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูล และผู้ช่วยผู้วิจัย คือ นักศึกษาภาคปกติ ระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จำนวน 4 คน จากโปรแกรมภาษาอังกฤษ แล้วตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ถ้าบกพร่องจะนำข้อมูลนั้นกลับไปสอบถามใหม่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ดำเนินการจัดกระทำตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive method) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อหาค่าความถี่และร้อยละ (Percentages)

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ปัจจัยบุคคล ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ทัศนคติต่อการท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อทราบระดับความคิดเห็นปัจจัยด้านบุคคล

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ปัจจัยด้านการช่วยเหลือ ได้แก่ เครือข่ายชุมชนและภาครัฐ หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อทราบระดับ การช่วยเหลือ
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วม
5. รวบรวมปัญหาและข้อคิดเห็น โดยการวิเคราะห์ความถี่
6. ทดสอบสมมติฐานสถิติด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นบันได (Stepwise multiple regression)

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับจากเหตุการณ์วันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 เวลา 07.58 นาฬิกา (ตามเวลาประเทศไทย) เกิดแผ่นดินไหวความรุนแรง 9.0 ริคเตอร์ ณ บริเวณห้วงเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย นำมาซึ่งการเกิดธรณีพิบัติจากสึนามิ ได้สร้างความเสียหายแก่ประเทศในแถบเอเชีย ประกอบด้วยประเทศอินโดนีเซีย ศรีลังกา บังกลาเทศ พม่า มาเลเซีย ประเทศไทย และหมู่เกาะใหญ่น้อยในมหาสมุทรอินเดีย ได้แก่ หมู่เกาะมัลดีฟส์ หมู่เกาะอันดามันและนิโคบาร์ (เจริญ ชนสถิตกุล, 2548 : 25) ผลพวงจากเหตุการณ์ดังกล่าวสร้างความเสียหายทั้งชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจการลงทุน ระบบนิเวศน์ และสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว ธุรกิจประมง ธุรกิจประกันภัย ตลอดจนความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวและนักลงทุนอย่างมหาศาล จากการรายงานของซิติกรุป (อนุสรณ์ ธรรมใจ, 2548:18-19) ในการวิเคราะห์ผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศเอเชีย 4 ประเทศ ใน 3 กรณี คือ ส่วนทรัพย์สิน เงินทุน และแรงงาน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศเอเชีย 4 ประเทศ

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ	อินเดีย	อินโดนีเซีย	ศรีลังกา	ไทย
กรณีที่ 1 ส่วนทรัพย์สิน				
1.ระยะเวลาในการก่อสร้างและฟื้นฟู(ปี)	2.00	3.00	2.00	1.00
2.ผลกระทบสุทธิต่อจีดีพี	0.10	-0.10	0.00	2.50
3.ความเสียหายทางด้านการผลิต (%)	-0.35	-0.46	-1.28	-0.38
4.ผลของอุปสงค์ในการ Reconstruction	0.50	0.30	1.30	3.30
5.ผลทางด้านการคลัง	-0.14	-0.18	-0.64	-0.52
กรณีที่ 2 เงินทุน				
1.ระยะเวลาในการก่อสร้างและฟื้นฟู(ปี)	3.00	4.00	3.00	2.00
2.ผลกระทบสุทธิต่อจีดีพี	-0.10	-0.20	-0.60	0.40
3.ความเสียหายทางด้านการผลิต (%)	0.39	0.48	1.42	1.24
4.ผลของอุปสงค์ในการ Reconstruction	0.30	0.20	0.90	1.70
5.ผลทางด้านการคลัง	-0.11	-0.16	-0.52	-0.42

ตาราง 1 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศเอเชีย 4 ประเทศ (ต่อ)

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ	อินเดีย	อินโดนีเซีย	ศรีลังกา	ไทย
กรณีที่ 3				
1.ระยะเวลาในการก่อสร้างและฟื้นฟู(ปี)	4.00	5.00	4.00	3.00
2.ผลกระทบสุทธิต่อจีดีพี	-0.20	-0.30	-0.90	-0.30
3.ความเสียหายทางด้านการผลิต(%)	-0.41	-0.50	-1.49	-1.38
4.ผลของอุปสงค์ในการ Reconstruction	0.20	0.20	0.60	1.10
5.ผลทางด้านการคลัง	-0.10	-0.14	-0.46	-0.38

ที่มา : อนุสรณ์ ธรรมใจ (2548 : 18-19)

สำหรับประเทศไทย ธรณีพิบัติจากสึนามิส่งผลกระทบต่อ 6 จังหวัดภาคใต้แถบอันดามัน ได้แก่ ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง สตูล และระนอง ล้วนเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงทางด้านการท่องเที่ยว ประกอบกับช่วงเวลาเกิดเหตุเป็นฤดูกาลท่องเที่ยว ซึ่งเป็นช่วงสูงสุดที่สร้างรายได้ให้แก่ 6 จังหวัดดังกล่าว โดยพบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวได้เริ่มลดลงทุกเดือน ดังแสดงตาราง 2 โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวยุโรป ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวคุณภาพที่มีการใช้จ่ายสูง (นักท่องเที่ยวยุโรปหดหาย, 2548:7)

ตาราง 2 ตลาดนักท่องเที่ยวยุโรป ปี 2548

ประเทศ	มกราคม 2548 (คน) 1 เดือนหลังสึนามิ	พฤษภาคม 2548 (คน) 5 เดือนหลังสึนามิ
ออสเตรเลีย	5,390	2,467
เบลเยียม	4,083	2,627
เดนมาร์ก	10,942	3,626
ฟินแลนด์	8,370	2,681
ฝรั่งเศส	20,484	13,442
เยอรมัน	38,292	21,471
อิตาลี	8,502	5,374
เนเธอร์แลนด์	13,204	8,477

ตาราง 2 ตลาดนักท่องเที่ยวยุโรปปี 2548 (ต่อ)

ประเทศ	มกราคม 2548 (คน) 1 เดือนหลังสิ้นปี	พฤษภาคม 2548 (คน) 5 เดือนหลังสิ้นปี
นอร์เวย์	7,727	2,560
รัสเซีย	11,320	2,146
สเปน	2,017	2,345
สวีเดน	21,568	5,111
สวิตเซอร์แลนด์	9,597	5,369
อังกฤษ	54,214	41,041
ยุโรปตะวันออก	8,568	2,921
อื่น ๆ	7,925	6,013
รวม	232,203	127,671

ที่มา : นักท่องเที่ยวยุโรปหลาย, 2548 : 7

จากผลที่นักท่องเที่ยวจากตลาดยุโรปลดลง ส่งผลต่อรายได้ของประเทศและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศประมาณร้อยละ 0.1 ต่อเดือน (อนุสรณ์ ธรรมใจ, 2548 : 17) ดังนั้นรัฐบาลจึงพยายามหาแนวทางในการกระตุ้นและรักษาตลาดนักท่องเที่ยวเพื่อแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้าน

จังหวัดภูเก็ตมีการพัฒนาและเจริญรุ่งเรืองทางการท่องเที่ยวจนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศทั่วโลก สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งล้วนมีความหลากหลายทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น อาทิ มีท้องทะเล ภูเขา หาด ภูเขาและเกาะแก่งบริวาร จนทำให้ภูเก็ตมีชื่อเสียงระดับโลกด้านการท่องเที่ยว ด้วยเสน่ห์ของท้องทะเลอันดามัน ทะเลกึ่งปิดของมหาสมุทรอินเดียที่มีหมู่เกาะที่สวยงาม ภูเขาที่มีหาดทรายขาวละเอียดทอดตัวไปตามแนวชายฝั่งทะเล โดยมีป่าอ่าวที่มีลักษณะเป็นโหนดหินและเชิงผาคันเป็นระยะทางชายฝั่งทะเลตะวันตกของเกาะภูเก็ต ส่วนชายฝั่งทะเลตะวันออกของเกาะภูเก็ต ภูเขาที่สวยงาม และมีเกาะแก่งประดับ จะคั่นด้วยแหลมหินและแหลมดิน หาดทรายและทรายปนสลับกันไป จนได้รับสมญานามว่า ไข่มุกแห่งอันดามัน จนเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศมาถึงปัจจุบัน หาดกมลาเป็นชายหาดหนึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศอยู่ห่างจากตัวเมืองภูเก็ต ประมาณ 26 กิโลเมตร อยู่ในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต นับเป็นหาดที่มีความสวยงาม สงบเงียบเหมาะสำหรับการพักผ่อน เล่นน้ำ ดำน้ำ เป็นต้น ความยาวของ

หาดประมาณ 2 กิโลเมตร ปัจจุบันหาดกมลาอยู่ในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลกมลา ซึ่งมีการพัฒนาในด้านต่างๆเพื่อรองรับการเจริญเติบโตด้านการท่องเที่ยว จากเหตุการณ์เกิดธรณีพิบัติภัยสึนามิ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 ทำให้เกิดผลกระทบตามมาต่อสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม จากสภาพความสูญเสียที่เกิดขึ้นหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนในท้องถิ่นต่างเห็นพ้องต้องกันในการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร และกิจกรรมสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้ทันกับการรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาพักผ่อนในฤดูการท่องเที่ยวในปีที่จะถึงนี้ เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมหลักที่สามารถสร้างรายได้ให้กับทุกภาคส่วนได้อย่างมั่นคง สำหรับการให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่จะส่งผลให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งรวมทั้งการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยววันนั้น ดังรัชชชัย บุญโชติ (2540 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการด้านการท่องเที่ยว จะช่วยให้ประชาชนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวชุมชน กล่าวคือ ทางเลือกในการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางบนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากร และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยวโดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตและวิถีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินงานตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุปบทเรียน โดยเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกหลาน และเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น ตลอดจนคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิและเลือกศึกษาพื้นที่ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ดังกล่าวไม่น้อยกว่าพื้นที่อื่นที่ใกล้เคียง

สำหรับการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ศึกษาว่าปัจจัยใดที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว และปัญหาข้อคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิอย่างไร เพื่อกำหนดแนวทางฟื้นฟูด้านการการท่องเที่ยว และเป็นแนวทางในการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการให้ประชาชนเข้าร่วมการจัดการทั้งกระบวนการ

โจทย์/คำถามวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต เป็นอย่างไร
2. ปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต
3. ปัญหาและข้อคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ด้านแนวคิดศึกษา โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีกับการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดการฟื้นฟู การพัฒนา การท่องเที่ยว ทฤษฎีเครือข่ายทางสังคม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ด้านหน่วยในการศึกษา กำหนดพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต
3. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษา ตั้งแต่วันที่ 26 เมษายน ถึง 26 กรกฎาคม 2549

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ การประชาสัมพันธ์ ทักษะติดต่อ การท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยว การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์ และปัจจัยการช่วยเหลือ ได้แก่ เครือข่ายชุมชน ภาครัฐ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ตในด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ให้คำอธิบายศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเสนอแนะปัญหา การวางแผน การดำเนินการ การประเมินผลและติดตาม
2. ประชาชน หมายถึง หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนอาศัยอยู่ ภูมิลำเนาในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต
3. การฟื้นฟู หมายถึง แนวทางการทำให้การท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลกมลา กลับคืนสู่สภาพเดิม
4. การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยเดิมไปยังที่อื่น เพื่อการศึกษาพักผ่อน และเพลิดเพลินไปกับธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชนของคนในท้องถิ่น
5. การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การเผยแพร่ ชี้แจง เสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับคลื่นสึนามิ
6. ทักษะคิดต่อการท่องเที่ยว หมายถึง ความคิดเห็น ความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่แสดงออกหรือแนวโน้มในการประเมินค่าทั้งในระดับเชิงบวก และระดับเชิงลบที่มีต่อการท่องเที่ยว
7. การส่งเสริมการท่องเที่ยว หมายถึง การสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขตตำบลกมลาให้ดีขึ้น
8. การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์ หมายถึง การพัฒนาสภาพของพื้นที่บริเวณที่ได้รับผลกระทบจากคลื่นสึนามิให้ดีขึ้นเหมือนเดิม
9. เครือข่ายชุมชน หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคล มูลนิธิ อาสาสมัคร ที่มีความสนใจและร่วมมือกันในกิจกรรมสาธารณกุศล โดยมีเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งสนองความต้องการของชุมชน
10. ภาครัฐ หมายถึง หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์คือ

1. ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต
2. ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

3. ทราบถึงปัญหาและข้อคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว หลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอเกาะภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

4. ได้เป็นแนวทางให้สถาบันหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต เป็นการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อระดับการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบภัยสึนามิ โดยได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน การฟื้นฟู การพัฒนาการท่องเที่ยว ทฤษฎีเครือข่ายทางสังคม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังมีรายละเอียดเพื่อประกอบเป็นแนวในการศึกษา ดังนี้

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วม โดยทั่วไปจะมีความหมายกว้างคือ การที่ประชาชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคม การมีส่วนร่วมในความหมายนี้จึงเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวทางการปกครองในระบบประชาธิปไตย ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนพัฒนาการรับรู้ สติปัญญา และความสามารถในการตัดสินใจกำหนดชีวิตด้วยตนเอง ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นวิธีการ (Means) และเป้าหมาย (Ends) ในเวลาเดียวกัน

ปัจจุบันแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา (People participation for development) ได้รับการยอมรับและใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในงานพัฒนา กระบวนการของการมีส่วนร่วมมิได้ขึ้นอยู่กับการริเริ่ม หรือการวางแผนโดยรัฐ แต่ความสำเร็จนั้นอยู่ที่ประชาชนในชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างเป็นอิสระ เน้นการทำงานในรูปกลุ่มหรือองค์กร ชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจน พลังกลุ่มจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้งานพัฒนาต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย (เจริญญา วงษ์พรหม, 2536) นอกจากนี้การพัฒนาจำเป็นต้องมีการรวมพลังในลักษณะเบญจภาคีได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ และประชาชนเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น

ความหมายของการมีส่วนร่วม

มีผู้รู้จำนวนมากได้นิยามความหมายของการมีส่วนร่วมไว้มากมาย ส่วนใหญ่ได้ให้ความหมายไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาและการนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาพัฒนาชุมชนที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับความคิดที่ว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะที่ถูกต้อง

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า เป็นการเกี่ยวข้องกับด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานกลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องกับดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

สายทิพย์ สุกดิพันธ์ (2534 :42) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปลี่ยนแปลงกลไกในการพัฒนา จากการพัฒนาโดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงหมายถึง การคืนอำนาจ (Empowerment) ในการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชนอย่างน้อยที่สุดประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการริเริ่มวางแผน และดำเนินการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่และอนาคตของเขา

อภิชัย พันธเสน (2539 :151-162) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมอาจเริ่มต้นจากการพัฒนามาจากข้างล่างแทนวิธีการพัฒนาจากนโยบายเบื้องบน จุดเริ่มต้น คือ การกระจายอำนาจของการวางแผนจากส่วนกลางไปเป็นการวางแผนส่วนภูมิภาค

นเรศ สงเคราะห์สุข (2541 :10) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา ตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ได้แก่ การวิจัย (ศึกษาชุมชน) การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การบริหารจัดการ การติดตามและประเมินผล ตลอดจนจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

สมพร เทพสิทธิ์า (2541 : 13-14) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนรวมทั้งองค์กรเอกชน องค์กรของประชาชน และภาคเอกชน สามารถมีบทบาท และมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งในขบวนการตัดสินใจ วางแผน และจัดทำโครงการ

ศิริกาญจน์ โกลุมภ์ (2542 : 14) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดประชาธิปไตย และหลักการเบื้องต้นของการมีส่วนร่วม คือการตัดสินใจใด ๆ ก็ตามที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลใด บุคคลเหล่านั้นควรเป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น โดยหลักการนี้ การมีส่วนร่วมจะตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่า บุคคลแต่ละคนย่อมทราบดีว่าตนต้องการอะไร เพราะฉะนั้นการที่เหตุการณ์ใดก็ตามจะส่งผลกระทบต่อบุคคลใดบุคคลนั้นย่อมทราบดีว่าเขาต้องการหรือไม่ต้องการอะไร และอะไรบ้างที่จะเกิดขึ้น

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2543 : 182) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมทั้งในกระบวนการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหาร ประสิทธิภาพขององค์การขึ้นอยู่กับความร่วมมือพลังของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การนั้น ในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลังทางความคิด สติ ปัญญา และการกระทำนั้นคือ การให้มีส่วนร่วม

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2542 : 138-139) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม 2 ลักษณะ คือ

1. กระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยโครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

- 2.1 การส่งเสริมสิทธิพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของ ชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการ และโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับประโยชน์จากการพัฒนา

- 2.2 การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ มาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก โดยกระจายอำนาจในการวางแผน จากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาค เพื่อให้ภูมิภาคมีลักษณะเป็นเอกเทศให้มีอำนาจทางการเมือง การบริหาร มีอำนาจต่อรองในการจัดสรรทรัพยากรอยู่ในมาตรฐานเดียวกันโดยประชาชนสามารถตรวจสอบได้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการคืนอำนาจ ในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการพัฒนาที่เท่าเทียมกันของชายและหญิง (Gender) ในการดำเนินงานพัฒนาด้วย

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2543) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นรูปแบบหนึ่งของแนวความคิดในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมาสู่ส่วนท้องถิ่น เพราะประชาชนในท้องถิ่นคือผู้ที่รู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นตนเองดีกว่าผู้อื่น การมีส่วนร่วม

ของประชาชนยังเป็นการเปิดกว้างในความคิดเห็น โดยการสื่อสารสองทางในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ซึ่งในแต่ละประเด็นนั้นไม่สามารถใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งมาตัดสินใจได้เหมือนกัน

เจมส์ แอล เครตัน (2543) กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้น และได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายรัฐ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุก ๆ คน

เวิร์ทฮิม (Wertheim, 1981 : 3-5) ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ ทางการจัดการบริหาร และทางการเมืองเพื่อกำหนดความต้องการในชุมชนของตน

อาจกล่าวได้ว่าการให้โอกาสประชาชน เป็นฝ่ายตัดสินใจกำหนดความต้องการของตนเอง เป็นการเสริมพลังอำนาจให้ประชาชนระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจ และควบคุมกิจกรรมต่างๆ มากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับ (Cerner, อ้างถึงใน Lundy, 1999 : 125)

โฮ (Ho, 1983 : 32) ให้ความเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ควรมีเนื้อหา ดังนี้

1. การเน้นคุณค่าของการวางแผนระดับท้องถิ่น
2. การใช้เทคโนโลยี และทรัพยากรที่จะหาได้ในท้องถิ่น
3. การฝึกอบรม ที่เน้นให้ประชาชนสามารถดำเนินการพัฒนาด้วยตนเอง
4. การแก้ไขปัญหาความต้องการพื้นฐานโดยสมาชิกของชุมชน
5. การช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามแบบประเพณีดั้งเดิม
6. การใช้วัฒนธรรมและการสื่อสารที่สอดคล้องกับการพัฒนา

โดยจะต้องมีการใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนในการแก้ปัญหา ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานด้วย (ไชยชนะ สุทธิวรชัย, 2536 : 12)

กระบวนการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนานั้น ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน โดยมีนักพัฒนา หรือนักวิชาการจากภายนอกเป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี เป็นต้น

โดยส่วนใหญ่กระบวนการมีส่วนร่วมจะเริ่มจากการค้นหาปัญหาและสาเหตุ การวางแผน ดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหา การปฏิบัติงาน การร่วมรับผลประโยชน์ และการติดตาม ประเมินผล (เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, 2526 : 10) ผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับที่ อคิน รพีพัฒน์ (2531 : 49) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการพัฒนาซึ่งมี 5 ระดับ คือ

1. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การพิจารณาปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของ ปัญหา
2. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุแห่งปัญหา
3. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้น และพิจารณาแนวทางวิธีการในการแก้ปัญหา
4. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา
5. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนา

ในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะกำหนดปัญหา และความต้องการด้วยตนเอง โดยเฉพาะขั้นตอนของการวางแผนแก้ไขปัญหา ดังที่โคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ (Cohen, & Uphoff, 1980 : 213-218) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบคือ

1. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Decision making) ประกอบด้วยการริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินตัดสินใจ และตัดสินใจไปปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากร การบริหาร การประสานความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ประกอบด้วยผลประโยชน์ด้านวัสดุ ด้านสังคม และส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ส่วนบัทธอร์ อ่อนดำ (ทศพล กฤตยพิสิฐ, 2537 : 13) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนา ซึ่งเป็นการวัดเชิงคุณภาพ ออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย
2. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนในการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้

3. การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงานประสานงานและดำเนินการ ขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้จากการพัฒนา หรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

5. การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่า การพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินย่อย (Formative evaluation) เป็นการประเมินผลก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม (Summative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอด

องค์การอนามัยโลก (WHO, 1978 : 41-49) ได้เสนอรูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผลและประการสำคัญ คือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง

2. การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน

3. การใช้ประโยชน์ โดยประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

4. การได้รับประโยชน์ โดยประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน

เมื่อพิจารณาอีกส่วนหนึ่ง จะเห็นได้ว่ากระบวนการมีส่วนร่วมเริ่มจากการศึกษาชุมชนโดยนักพัฒนาร่วมกับชาวบ้านในชุมชน ร่วมกันเรียนรู้สภาพความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ ทรัพยากรที่มีในชุมชน และปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อให้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนแก้ไขปัญหา การศึกษาชุมชนจะช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และรวมกลุ่มกันวางแผนแก้ไขปัญหโดยนักพัฒนาจะเป็นฝ่ายกระตุ้นให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็น ดังที่ (วิรัช วิจารณ์ภาวรณ, 2530 : 61-63) ได้กล่าวว่า กระบวนการในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาชุมชน คือ การค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชนโดยนักพัฒนาศึกษา และเรียนรู้สภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในชุมชนร่วมกันประชาชน โดยใช้วิธีการสังเกต และสัมภาษณ์ทั้งทางตรง และทางอ้อม

2. การวางแผนเพื่อแก้ปัญหา โดยมีการรวมกลุ่มกันอภิปราย ถกเถียง แสดงความคิดเห็น นักพัฒนาเป็นผู้ประสานงาน โดยคอยจัดลำดับผู้อภิปรายให้ข้อเท็จจริงและสรุปประเด็นสำคัญเป็นหลัก ส่วนชาวบ้านควรมีโอกาสเข้ามาร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ และนักพัฒนาต้องกระตุ้น เร่งเร้าให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นให้มากที่สุด

3. การลงมือปฏิบัติตามแผน หรือวิธีการที่ได้ร่วมกันตัดสินใจแล้วจากขั้นตอนที่ 2 โดยชาวบ้านมีส่วนร่วม ในขั้นตอนนี้จะต้องได้ร่วมด้วยความศรัทธา และเชื่อมั่นในตนเองที่จะพัฒนาชุมชน

4. การประเมินผลงานโดยชาวบ้านและนักพัฒนาจะร่วมกันกำหนดขั้นตอนนี้ย่อย ๆ ต่าง ๆ ในการทำงานประเมินผล ตลอดจนดูแลปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างประเมินผล เพื่อที่จะแก้ไขได้ทันที

เดวิท เมทิวส์ (David Methew) (ฐิรุฒติ เสนาคำ (แปล) 2541 : 15-18) ได้เสนอหลักการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประเด็นปัญหาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชน ขบคิดปัญหา ไม่เพียงแต่จากแง่มุมผลประโยชน์ของคนเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์ของคนอื่นด้วย ซึ่งเท่ากับเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดสำนึกในชะตากรรมร่วม และเป็นขั้นแรกของการกระตุ้นสำนึกของประชาชน และร่วมแก้ไขปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นกับชุมชนของตน

2. การสร้างทางเลือกให้กับชุมชน โดยผ่านกระบวนการสนทนาแบบพินิจพิเคราะห์ เป็นกระบวนการตัดสินใจที่เชื่อมโยงใกล้ชิดกับการปฏิบัติ แม้การสนทนาจะยังไม่ตกลงเห็นพ้องต้องกัน แต่เป็นการสร้างแนวกว้าง ๆ และเผยให้เห็นเป้าหมายที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของผู้เข้าร่วม นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างสำนึกความเป็นไปได้ของการดำเนินกิจกรรม ซึ่งเป็นตัวช่วยเสริมสร้างพลังรวมหมู่ในการดำเนินกิจกรรมตามที่ตัดสินใจ

3. การดำเนินกิจกรรมสาธารณะ เป็นกิจกรรมระดมพลังรวมหมู่ของประชาชน มีความหลากหลาย และเกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมาก เกิดจากกระบวนการสนทนาแบบพินิจพิเคราะห์ นำมาซึ่งการกำหนดแนวทางทั่วไปของการดำเนินกิจกรรมเผยให้เห็นผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกันของผู้เข้าร่วม และเป้าหมายที่อาจร่วมกันได้ กิจกรรมสาธารณะเกิดจากเป้าหมายร่วมกันของผู้คนจึงก่อให้เกิดการรวมพลัง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กันและกัน

4. การประเมินผลกิจกรรมโดยสาธารณะ คือ การเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมที่ดำเนินการในชุมชน โดยให้ชาวบ้านตัดสินใจว่าความพยายาม และกิจกรรมที่ดำเนินการใดมีประโยชน์และมีคุณค่าอย่างแท้จริงต่อชุมชนพวกเขา เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนประเมินและปรับเปลี่ยนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ในทางปฏิบัติ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาตามที่กล่าวมาข้างต้น ประชาชนอาจไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เพราะมีข้อจำกัดหลายประการ ดังนั้น การตัดสินใจ (Decision making) จึงเป็นส่วนสำคัญที่นักพัฒนาจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้กระทำการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมพัฒนา จึงจะถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่แท้จริงเพราะประชาชน เป็นฝ่ายกำหนดความต้องการในการแก้ปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา โดยทั่วไปนั้นประชาชนอาจเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไร เข้าร่วมในการนำโครงการไปปฏิบัติ โดยเสียสละทรัพยากรต่าง ๆ เช่น แรงงาน วัสดุ เงิน หรือร่วมมือในองค์กรหรือกิจกรรมเฉพาะด้าน เข้าร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาและร่วมในการประเมินผลโครงการ (Cohen, & Uphoff, 1977 : 6)

ปธาน สุวรรณมงคล (2527 : 82) กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในผลประโยชน์

จากลักษณะของการมีส่วนร่วม ดังรายละเอียดข้างต้นแล้ว ยังมีผลการศึกษาอีกส่วนหนึ่งที่กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วม โดยแบ่งตามบทบาทและหน้าที่ของผู้เข้าร่วม ดังนี้ (Cary, 1970 : 147)

1. เป็นสมาชิก (Membership)
2. เป็นผู้เข้าประชุม (Attendance at meeting)
3. เป็นผู้บริจาคเงิน (Financial contribution)
4. เป็นกรรมการ (Membership on committees)
5. เป็นประธาน (Leader)

ขงยุทธ์ นุราสิทธิ์ (2533 : 41-46) ที่ได้กล่าวว่าลักษณะของการมีส่วนร่วมมีหลายระดับ

คือ

1. เป็นสมาชิก

2. เป็นสมาชิกที่เข้าร่วมประชุม
3. เป็นสมาชิกที่ช่วยบริจาคเงิน
4. เป็นกรรมการ
5. เป็นประธานกรรมการ

กรณีการ ชมดี (2524 : 11-13) กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
5. การมีส่วนร่วมสัมภาน์
6. การมีส่วนร่วมชักชวน
7. การมีส่วนร่วมบริโศค
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน หรือเป็นลูกจ้าง
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์

ปกรณั ปรียากร (2530) ได้ให้แนวความคิดว่ามีลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ก็คือ การที่ประชาชนจะเข้ามามีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข และร่วมมีผลประโยชน์ ซึ่งกระทำได้ 4 ลักษณะ ดังนี้

1. เป็นผู้มืบทบาทสำคัญในการกำหนดว่าอะไรคือความจำเป็นขั้นพื้นฐานของชุมชน
2. เป็นผู้ระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนองตอบความจำเป็นขั้นพื้นฐาน
3. เป็นผู้มืบทบาทในการปรับปรุงวิธีการกระจายสินค้า และบริการให้สมบูรณัขึ้น
4. เป็นผู้ได้รับความพึงพอใจ และเกิดแรงจูงใจที่จะสร้างกระบวนการพัฒนาอย่าง

ต่อเนื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นแนวทางและจุดมุ่งหมายปลายทางโดยตัวของมันเอง ในแง่ที่ว่าประชาชนทุกคนต่างมีจิตปรารถนา และเกิดความรู้สึกพอใจอย่างลึลึกในการที่ได้เข้าไปมีบทบาทในการตัดสินใจ และร่วมปฏิบัติงานที่เกื้อหนุนต่อการตอบสนอง ความจำเป็นขั้นพื้นฐานของตน

ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนาจะต้องมีปัจจัยที่เอื้ออำนวย หรือมีส่วนผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชน โดยปัจจัยที่สำคัญมีดังต่อไปนี้ (ไพบูลย์ เจริญทรัพย์, 2534:39)

1. ด้านนักพัฒนา โดยนักพัฒนาต้องมีความเข้าใจในเนื้อหาและกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมของประชาชน
2. ด้านประชาชน โดยประชาชนต้องเป็นผู้ตัดสินใจเริ่มกิจกรรมของตนเอง
3. การได้รับการสนับสนุนจากภายนอกในด้านต่าง ๆ เช่น เทคนิควิทยาการ ข้อมูลข่าวสาร การประสานงาน และอุปกรณ์ที่จำเป็น

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคล และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์ วิหาร
2. ความเกรงใจที่มีบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรง ผู้น้อยก็ช่วยแรง
3. อำนาจบังคับที่เกิดจากคนที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ

อกิน รพีพัฒน์ (2531 : 57-59) ได้กล่าวถึงปัจจัยด้านนักพัฒนาซึ่งจะต้องมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีให้กับชุมชน นอกจากนี้จะต้องคำนึงถึงโครงสร้างอำนาจของผู้นำท้องถิ่น และผลประโยชน์ด้วย

ในส่วนด้านปัจจัยเชิงใจ องค์การอนามัยโลก (WHO) (อ้างใน สานิตย์ บุญชู, 2527 : 10-11) ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ

1. สิ่งจูงใจ คือ การมองเห็นว่าจะได้รับประโยชน์จากสิ่งตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไป
2. โครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ที่เปิดโอกาสให้ทุกคน และทุกกลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนาได้โดยตรง หรือมีตัวแทน

ชูเกียรติ ภัยลี (2536 : 19-21) ได้กล่าวคือ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยปัจจัย ดังนี้

1. ด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ
2. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ ขนาดครอบครัว อาชีพ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มและความยาวนานในการอยู่อาศัย

ศิริรัตน์ ชานีรณานนท์, ดลมนรรัตน์ บากา และฉลองภพ สุสังกรกาญจน์ (2538 : 17-20) ได้ทำการวิจัยเรื่องชาวไทยมุสลิมและการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาภาคใต้ตอนกลาง พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญในการเพิ่มโอกาส ให้แก่ชาวไทยมุสลิมให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มศักยภาพ ในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในภาคใต้ คือ กลไกของรัฐ คือ ข้าราชการ และระบบโครงสร้างของราชการต้องเอื้ออำนวยต่อการเพิ่มโอกาสการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและสังคม

จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา คือ กลไกของรัฐทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ โดยโครงสร้างของระบบราชการจะต้องเอื้ออำนวย และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนา

ส่วนปัจจัยด้านประชาชน จากการศึกษาของ จรัญญา วงษ์พรหม (2536) ได้ทำการศึกษาด้านการบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในสหกรณ์ร้านค้าบ้านสัมพันธ์ ต.นาคำ อ.อุบลรัตน์ จ.ขอนแก่น พบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกเกิดขึ้น และทำให้สหกรณ์ร้านค้าบ้านสัมพันธ์ประสบความสำเร็จ เกิดจาก

1. ความริเริ่มของชาวบ้าน
2. ผู้นำมีความน่าเชื่อถือ
3. มีระเบียบกฎเกณฑ์ในการบริหาร

อรพินท์ สพโชคชัย (2538 : 36-43) ศึกษาเรื่องการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน โดยใช้กระบวนการ AIC เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผน การตัดสินใจ และการพัฒนาหมู่บ้าน มีปัจจัยที่เอื้อให้เกิดความสำเร็จ ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมของชุมชน และการศึกษาชุมชน โดยการประสานงานกับพัฒนากรในพื้นที่เพื่อทำความเข้าใจในเป้าหมาย วัตถุประสงค์ รูปแบบการดำเนินงานร่วมกับผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ระดับตำบล และอำเภอ
2. การติดตามผล และการให้การสนับสนุน

เกียรติศักดิ์ เรือนทองดี (2536 : 12-13) เสนอปัจจัยและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยของสิ่งจูงใจ หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ นั้น จะมีเหตุผลที่สำคัญ คือ ประการแรกมองเห็นว่าตนได้รับผลตอบแทนในสิ่งที่ทำไป และประการที่สอง การได้รับการบอกกล่าวหรือได้รับการชักชวนจากบุคคลอื่นให้เข้าร่วมโดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ

2. ปัจจัยโครงสร้างของโอกาสหรือช่องทางในการเข้าร่วม หมายถึง การมองเห็นช่องทางในการมีส่วนร่วม และมองเห็นประโยชน์ที่ได้รับหลังการมีส่วนร่วม ดังนั้นพื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทาง การมีส่วนร่วมจึงควรมีลักษณะดังนี้ คือ ประการแรกเปิดโอกาสให้ทุก ๆ คนในชุมชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วม ในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ประการที่สองมีกำหนดเวลาที่ชัดเจนแน่นอน เพื่อผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมจะสามารถกำหนดเงื่อนไขตามสภาพเป็นจริง

3. ปัจจัยด้านอำนาจ ในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนสามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และผลประโยชน์ของกิจกรรมได้

โคเสน และอ็พฮอฟฟ์ (บพิตร ออมไธสง, 2546 : 29) กล่าวถึงมิติการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 ประเภทหรือเรื่องของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ประเภทได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลกำไร และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

มิติที่ 2 กลุ่มคนที่เข้ามามีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ คนต่างถิ่น คน 4 กลุ่ม ดังกล่าวมีคุณลักษณะที่พิจารณาประกอบได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว การศึกษา การแบ่งกลุ่มในสังคมนั้น (เช่น กลุ่มชนเชื้อชาติ ศาสนา ชั้น ภาษา แหล่งกำเนิด เป็นต้น) อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่น เป็นต้น

มิติที่ 3 เหตุที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ 1. พื้นฐานจากการมีส่วนร่วมซึ่งเกิดจากแรงที่กระทำจากเบื้องบนหรือเบื้องล่างและแรงเสริมต่าง ๆ 2. รูปแบบในการมีส่วนร่วมในรูปองค์การโดยตรง และโดยอ้อม 3. ขอบเขตของการมีส่วนร่วมได้แก่ ระยะเวลา และช่วงของกิจกรรม 4. ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วม ได้แก่ การให้อำนาจ และปฏิสัมพันธ์ของลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านกลไกของรัฐ โดยรัฐจะต้อง

1.1 การกำหนดนโยบาย จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมในท้องถิ่น

1.2 สนับสนุนกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม

วัฒนธรรม และการเมือง

1.3 การสร้างช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน โดยระบบต่าง ๆ ของราชการจะเอื้ออำนวย และเพิ่มโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

- 1.4 มีการติดตามประเมินผล และการให้การสนับสนุนในภายหลัง
2. ปัจจัยด้านประชาชน โดยประชาชนในชุมชนจะต้อง
 - 2.1 มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ในการทำงานพัฒนา
 - 2.2 เป็นฝ่ายตัดสินใจ ริเริ่มกิจกรรม และรับผลประโยชน์
 - 2.3 เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม หรือเป็นผู้นำท้องถิ่น
 - 2.4 มีการติดต่อ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานอื่น
 - 2.5 ได้รับการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง
3. ปัจจัยด้านนักพัฒนา โดยนักพัฒนาต้อง
 - 3.1 ศึกษาชุมชน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน และได้เรียนรู้สภาพแวดล้อมใน
ทุก ๆ ด้านในชุมชน
 - 3.2 มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของกระบวนการมีส่วนร่วม
 - 3.3 ค้นหาผู้นำที่มีศักยภาพ ซึ่งจะเป็นผู้ที่กระตุ้นให้ชาวบ้าน แสดงความคิดเห็น
และมีส่วนร่วมในงานพัฒนา
 - 3.4 รวมกลุ่มชาวบ้าน เพื่อหาหนทางแก้ไขปัญหา
 - 3.5 เป็นผู้สนับสนุนด้านการศึกษา การให้ข้อมูลข่าวสาร วิทยาการใหม่ ๆ วัสดุ
อุปกรณ์ที่จำเป็นและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - 3.6 มีความจริงใจ และมีความผูกพันกับท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนเชื่อถือและศรัทธา
 - 3.7 ดำเนินงานพัฒนาที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น
4. ปัจจัยจูงใจ
 - 4.1 การได้รับผลประโยชน์จากการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนา
 - 4.2 โครงการพัฒนาตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

เงื่อนไขของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในส่วนของเงื่อนไขที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น อาจกล่าวได้ว่า ระบบการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม จัดว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญ เพราะเป็นระบบดังกล่าว เป็นโครงสร้างระดับใหญ่ในสังคมไทย ดังที่ จลาต รมิตานนท์ (ม.ป.ป., 91-92) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขสำคัญของการมีส่วนร่วม คือ การกระจายอำนาจทางการเมืองออกไปในทุกๆระดับ และจากการศึกษาของ อเนก นาคะบุตร (2536 : 71) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขที่จูงใจให้ชาวเขาเข้าร่วมกับการจัดการทรัพยากร คือ การให้สิทธิในความเป็นพ่อเมืองไทย

สากล สถิติวิทยานันท์ (2532 : 166-167) กล่าวว่า เงื่อนไขทางด้านสังคมและจิตวิทยาของบุคคล และกลุ่มเป็นสถานการณ์ผลักดันให้บุคคลรวมกันวางแผน และร่วมกันแก้ไขปัญหาของส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วมเกิดจาก

1. ความสนใจ และความห่วงกังวลร่วมกัน
2. ความเดือดร้อน และความไม่พึงพอใจร่วมกัน
3. การตกลงร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่ม หรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา

ไพบูลย์ เจริญทรัพย์ (2534, :7-10 และ 25-26) กล่าวว่า โครงการพัฒนาจะต้องมีความเรียบง่าย และมีความสะดวกต่อประชาชนที่จะมาเข้าร่วมทั้งมีการกระจายอำนาจความรับผิดชอบ เพื่อให้ประชาชนร่วมกันเป็นเจ้าของในส่วนของนักพัฒนาซึ่งเป็นฝ่ายสนับสนุนประชาชนในกิจกรรมการพัฒนาจะ ต้อง

1. มีการศึกษาชุมชนร่วมกับประชาชน
2. มีความตั้งใจทำงานพัฒนาและมีความพร้อมที่จะทำงานกับประชาชน
3. การรับฟังปัญหา และการร่วมทุกข์สุขกับประชาชน

ฉลาดชาย รมิตานนท์ (อ่างใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ บรรณาธิการ 2537, : 136-140) ได้ศึกษาสภาพเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมของสังคมหมู่บ้านชนบทกับการมีส่วนร่วมของประชาชน : วิเคราะห์กรณีหมู่บ้านภาคเหนือ พบว่า ผู้นำเป็นเงื่อนไขสำคัญในการผลักดันให้กิจกรรมพัฒนาชุมชนประสบผลสำเร็จ โดยผู้นำจะต้อง

1. มีประวัติทำงานเพื่อส่วนร่วม
2. มีความจริงใจ ความตั้งใจในการทำงาน
3. ได้รับการยอมรับ นับถือจากชาวบ้าน
4. มีความสามารถในการกระตุ้นให้ชาวบ้านเห็นถึงปัญหา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า เงื่อนไขที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา แบ่งออกได้เป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. เงื่อนไขทางการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

1.1 การกระจายอำนาจทางการเมืองออกไปในทุกระดับและกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้ประชาชน

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และกายภาพของชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วม

- 1.3 สิทธิความเป็นพลเมือง

2. เงื่อนไขของโครงการพัฒนา

- 2.1 โครงการพัฒนาที่มีความสะดวกกับประชาชนที่จะมาเข้าร่วม
 - 2.2 มีการกระจายความรับผิดชอบ
 - 2.3 ชาวบ้านร่วมกันเป็นเจ้าของ
 - 2.4 มีการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ และมีการเสริมด้านวิชาการแก่สมาชิกกลุ่ม
 3. เงื่อนไขของนักพัฒนา
 - 3.1 ความตั้งใจ ความมุ่งมั่นในการทำงานพัฒนา และความพร้อมทั้งกายและใจที่จะทำงานกับประชาชน
 - 3.2 การรับฟังปัญหาและการร่วมทุกข์ร่วมสุขกับประชาชน
 - 3.3 ศึกษาชุมชนร่วมกับประชาชน
 - 3.4 การสนับสนุนด้านกำลังใจ เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหา
 - 3.5 การสนับสนุนด้านวิชาการและเทคโนโลยี
 4. เงื่อนไขของผู้นำ
 - 4.1 มีประวัติการทำงานเป็นส่วนร่วม
 - 4.2 มีความจริงใจ และตั้งใจในการปรับปรุงสภาพของชุมชน
 - 4.3 ได้รับการยอมรับนับถือจากชาวบ้าน
 - 4.4 มีความสามารถในการกระตุ้นชาวบ้านให้เห็นถึงปัญหา
 5. เงื่อนไขทางการบริหารจัดการ
 - 5.1 การประสานการดำเนินงานกับองค์กรต่าง ๆ ของภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน
 - 5.2 ศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการ
 - 5.3 การมีกองทุน หรือทรัพย์สินที่สมาชิกในกลุ่มร่วมกันเป็นเจ้าของ
 6. เงื่อนไขทางสังคม จิตวิทยา
 - 6.1 ความสนใจและความหวังกังวลร่วมกัน
 - 6.2 ความเดือดร้อน ความพึงพอใจร่วมกัน
 - 6.3 การตกลงใจร่วมกันจะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนในทิศทางที่ปรารถนา
 - 6.4 การเห็นประโยชน์ในการเข้าร่วม
 - 6.5 การมีอิสรภาพและมีเวลาที่จะมีส่วนร่วม
 - 6.6 แรงจูงใจจากความสำเร็จของกลุ่ม
- ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิจัยครั้งนี้จึงหมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ โดยประชาชนเข้าไปมีส่วน

ร่วมในการเสนอแนะปัญหา ร่วมในการวางแผน ร่วมในการดำเนินการ ร่วมติดตามและประเมินผลของการฟื้นฟูการท่องเที่ยว

แนวคิดการฟื้นฟู

จากกรณีคลื่นยักษ์สึนามิ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 ได้สร้างความสูญเสียต่อชายฝั่งทะเลอันดามันของไทยอย่างมิอาจประเมินได้ โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยว ไม่เพียงแต่โครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวของไทยที่ใช้เวลาพัฒนามานับสิบปีจะสูญสิ้นไปในพริบตาแล้วทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแม่เหล็กดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก ก็ได้รับความเสียหายไปด้วย แม้ว่าจะมีการประเมินว่าความเสียหายเหล่านี้ไม่มากอยู่คงที่คาดการณ์กันไว้ตั้งแต่แรก ซึ่งความสูญเสียที่เกิดขึ้นเหล่านี้ต้องใช้เวลาอีกหลายปีกว่าที่ฟื้นฟูขึ้นมาให้อยู่ในระดับเดิมได้

สมสุข บุญยะบัญชา (2547) กล่าวว่า ภารกิจสำคัญในการสนับสนุนความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนและประชาสังคม ได้มีการปรับแนวคิดทิศทางการสนับสนุนองค์กรชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของชุมชนและได้เล็งเห็นว่า การพัฒนาที่เน้นการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ การค้าและบริการ ซึ่งนำไปสู่การทำลายธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตและวัฒนธรรม อันเป็นทุนของชุมชน เป็นผลให้ชุมชนอ่อนแอ ไม่สามารถพึ่งตนเองได้

ยุทธศาสตร์ฟื้นฟูท้องถิ่น สร้างชุมชนเข้มแข็งที่จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นพึ่งตนเองได้จะต้องฟื้นฟูทุนทุกประเภทที่มีอยู่ในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นทุนทางวัฒนธรรม วิถีการผลิต วิถีชุมชน ภูมิปัญญาและทรัพยากรธรรมชาติที่มีเหลืออยู่ในท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน สร้างอุดมการณ์ใหม่ของชุมชนท่ามกลางระบบที่เป็นอยู่ เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นการพัฒนาขึ้นอีกระดับหนึ่ง ด้วยการสร้างจิตสำนึกท้องถิ่นให้เกิดขึ้นโดยการสนับสนุนให้มีการใช้แผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองในการพัฒนา โดยทุกภาคส่วนในท้องถิ่นมาร่วมกันคิด สำรวจข้อมูล ค้นหาตัวตน เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน แล้วเริ่มดำเนินการจริง เป็นขั้นเป็นตอน ทำให้วิถีคิดและวิธีการทำงานนี้กลายเป็นทิศทางสำคัญในระดับนโยบายในการทำงานจะต้องมีการทำแผนร่วมกันของคนในท้องถิ่น โดยมีทุกภาคีเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งแต่ละท้องถิ่นอาจเริ่มทำงานด้วยประเด็นที่ต่างกัน แล้วพัฒนาไปสู่การทำงานอื่น ๆ ประเด็นที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างบูรณาการ เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นสร้างกรอบอนุการพัฒนาและการจัดการเรื่องต่าง ๆ ของตนเอง สามารถพึ่งตนเองและมีส่วนร่วมในระบบ กลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนได้อย่างมีพลังและมีความรู้ ภูมิปัญญา

สมคิด สิริวัฒนาภูล (2548) ให้ความเห็นว่า เชื่อว่าแนวคิดการฟื้นฟูมีอยู่ในทุกคนมานานแล้ว แต่ต้องทำให้เป็นระบบ ทำอย่างมีการวางแผน ซึ่งในการวางแผนจะต้องเน้นกระบวนการของการทำแผน ไม่ใช่เน้นที่การทำให้ได้แผน เพื่อไปขอสนับสนุนงบประมาณ ในการทำแผนพัฒนา

ชุมชนทุกคนต้องมาร่วมกันคิดร่วมกันสำรวจข้อมูล จนมองเห็นตัวตนของตนเอง นี่คือ กระบวนการ
แผนที้ออกมา จำเป็นต้องขอรับการสนับสนุนงบประมาณหรือไม่ ไม่ใช่เรื่องสำคัญ

อดุลย์ ยกกาญ (2548) กล่าวว่า หลักการสำคัญในการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น คือ การทำในสิ่ง
ที่เป็นวิถีชีวิตที่ดีงาม ฟื้นฟูความสัมพันธ์ที่ดีงามของชุมชน ทั้งความสัมพันธ์แบบเครือญาติ
ความสัมพันธ์แบบคนกับธรรมชาติ และวิถีการผลิตแบบเกื้อกูลที่ชุมชนจัดการเอง การฟื้นฟูสิ่ง
เหล่านี้ให้กลับคืนมาเป็นสิ่งที่ชุมชนควรทำ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องพึงระลึกเสมอว่า ชุมชนไม่ใช่ นัก
อนุรักษ์แบบสุดขั้ว แต่ต้องรับเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้อย่างรู้เท่าทันและรู้จักเลือกสรร และ
จัดการได้โดยชุมชนท้องถิ่นเอง

จินดา บุญจันทร์ (2548) ได้ให้แนวคิดสำคัญว่า การฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นต้องตระหนักให้ดี
ว่าชุมชนอยู่ในสถานการณ์โลกาภิวัตน์ที่มีการขยายตัวของระบบทุนนิยม ซึ่งสถานการณ์นี้กระทบ
ต่อวิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ทำให้ชุมชนสูญเสียทุนและสิ่งดี ๆ ที่สั่งสมมา
นาน ดังนั้น การฟื้นฟูสิ่งดี ๆ เหล่านี้ให้กลับคืนมาต้องให้ชุมชนท้องถิ่น เป็นตัวตั้งเป็นเจ้าของ และมี
จังหวะก้าวแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยเริ่มทำจากจุดเล็ก ๆ ไปหาจุดที่ใหญ่ แม้มีความผิดพลาดเกิดขึ้น
ก็เริ่มใหม่ได้ อย่ายอมแพ้ การก้าวเดินแบบนี้เป็นการสังสมัชชณะและเป็นการเรียนรู้การฟื้นฟู
ชุมชนท้องถิ่นจะต้องมีกระบวนการที่หลากหลาย

ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี (2548) สรุปความเห็นเห็นว่า เงื่อนไขสำคัญในการฟื้นฟูชุมชน
ท้องถิ่นมีอยู่ 4 ประการ คือ 1) ความสามารถในการพึ่งพิงตนเองของชุมชน 2) สิทธิในการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติ 3) ความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคมในชุมชน เช่น ครอบครัว และ 4)
อ่อนแอหลงอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์และนโยบายการพัฒนาของรัฐทุนนิยม ซึ่งสถานการณ์
เช่นนี้ ชาวบ้านคงจะถอนตัวออกจากระบบทุนได้ยาก แต่จะอย่างไรให้ชาวบ้านมีอำนาจต่อรอง
และไม่เสียเปรียบมากเกินไป หลักสำคัญที่ต้องยึดถือก็คือ เราจะใช้สิ่งที่มีอยู่ให้เกิดได้ประโยชน์
อย่างไร และไม่ถดถอยไปกับกระแสทุนนิยมมากไปกว่าที่เป็นอยู่

สรุปได้ว่าการฟื้นฟู จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเจ้าของพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการ
ฟื้นฟู การมีส่วนร่วมของประชาชนเท่านั้นที่จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้

การพัฒนา

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (Directed Changes) หรือ
การเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้แน่นอนล่วงหน้า (Planned Change) ซึ่งทิศทางที่กำหนดขึ้นย่อม
จะต้องเป็นของดีสำหรับกลุ่มหรือชุมชนที่สร้างขึ้น

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2532) ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนออกเป็น 2 ด้าน คือการพัฒนาชุมชนในความหมายของงานและในความหมายของหลักและวิธีการทำงาน โดยได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ดังนี้

1. การพัฒนาชุมชนในความหมายของงาน ก็คือการกระทำให้เกิดสิ่งของต่าง ๆ หมายความว่า การกระทำใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุสิ่งของทั้งที่สามารถมองเห็นจับต้องได้และที่สังเกตได้ เช่น การสร้างถนน ขุดบ่อน้ำ สร้างทำนบ เขื่อนฝาย สร้างโรงเรียน สถานือนามัย ไฟฟ้า ประปา ให้มีขึ้นในชุมชนตลอดจนการพัฒนาจิตใจเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติค่านิยมและพฤติกรรมของคนในชุมชนจนสามารถรวมกลุ่มกันเป็นองค์กรที่แน่นแฟ้น โดยไม่คำนึงว่าประชาชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการหรือไม่

2. การพัฒนาชุมชนในความหมายของ หลักและวิธีการทำงาน หมายถึงการที่ประชาชนต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการสร้าง งาน หรือสิ่งของ ถาวรวัตถุ และองค์กรต่าง ๆ ของประชาชนขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ประชาชนจะต้องเป็นผู้คิดริเริ่ม พิจารณาตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ดังนั้นในความหมายนี้ การพัฒนาชุมชนจะมีลักษณะเป็นงานที่เป็นความคิดริเริ่มของประชาชน กระทำโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ซึ่งหัวใจของการพัฒนาชุมชนอยู่ที่การเสียดลยยินยอมพร้อมใจกันของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในผลงานที่เกิดจากการดำเนินโครงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยมีได้มุ่งหวังค่าตอบแทนเป็นเงินทอง แต่หวังผลของงานที่เกิดขึ้น เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในกิจกรรมนั้นเป็นสิ่งสำคัญ

วิทยากร เชียงกุล (2537) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาไว้ว่า การพัฒนาชุมชนในความหมายที่กว้าง คือ การพัฒนาสังคม เพราะการพัฒนาที่แท้จริงนั้น จะต้องทำทั้งสังคม ไม่ใช่ทำเฉพาะชุมชนใดชุมชนหนึ่ง และการพัฒนาที่แท้จริง หมายถึง การทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลป วัฒนธรรมทางจิตใจ และความสงบสันติ นอกจากนี้จะขึ้นอยู่กับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการของร่างกายแล้วประชาชนยังต้องการพัฒนาทางด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อมที่ดี การพักผ่อนหย่อนใจและการพัฒนาทางด้านวัฒนธรรมและจิตใจด้านต่าง ๆ ความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้งเรียกว่าเป็นการพัฒนาคุณธรรมของชีวิต เพื่อที่แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับการเพิ่มปริมาณสินค้าหรือการเพิ่มรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจ ความสุขของประชาชนมากกว่า

อิรวิน ซันเดอร์ (Sanders, 1958) ได้กล่าวไว้ว่าการพัฒนาชุมชนมีความหมาย 4 แบบ ได้แก่ กระบวนการ วิธีการ โครงการและขบวนการ

1. การพัฒนาชุมชนในทัศนะที่เป็นกระบวนการ (Process) มีลักษณะเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวหน้าจากสถานะหนึ่งไปสู่อีกสถานะหนึ่งตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เป็นกระบวนการที่เป็นกลางและเป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีความหมายและเป็นที่ยอมรับในความสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงจากภาวะเอกราชไปอยู่เป็นประชาธิปไตย จากภาวะที่ต่างคนต่างอยู่เป็นทุกคนร่วมมือกัน จากภาวะที่รอความช่วยเหลือและการสั่งการจากภายนอกชุมชนเป็นการร่วมมือกันระหว่างประชาชน มีการสร้างสรรค์วิธีการช่วยตัวเอง ตัดสินใจเอง และใช้ทรัพยากรของตนอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นสิ่งที่เกิดขึ้นกับประชาชน ทั้งในด้านความคิด จิตใจและความสัมพันธ์ทางสังคม

2. การพัฒนาชุมชนในทัศนะที่เป็นวิธีการ (Method) วิธีการประกอบไปด้วย กระบวนการและวัตถุประสงค์ จึงมีลักษณะเป็นมรรควิถีไปสู่จุดหมายปลายทาง เป็นวิธีการทำงานวิธีหนึ่งหรือขั้นตอนการดำเนินงานชุดหนึ่งเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยมุ่งทำงานตามภาวะการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามเจตจำนงของผู้ใช้วิธีการนี้ ได้แก่ รัฐบาล องค์กรเอกชนหรือประชาชน วิธีการนี้ถือเป็นกระบวนการที่จะบรรลุเป้าหมายในเชิงบวกหรือลบของชุมชน โดยขึ้นอยู่กับเกณฑ์การตัดสินใจ เพื่อเป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลสำเร็จ

3. การพัฒนาชุมชนในทัศนะที่เป็นโครงการ (Program) โครงการประกอบไปด้วย วิธีการและเนื้อหา มีลักษณะเป็นการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ การพัฒนาชุมชนเป็นโครงการที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกด้าน เช่น สาธารณสุข สวัสดิการ การเกษตร อุตสาหกรรม นันทนาการ ฯลฯ โดยเน้นเป็นกิจกรรมที่ได้ดำเนินการ

4. การพัฒนาชุมชนในทัศนะที่เป็นขบวนการ (Movement) ขบวนการประกอบไปด้วย โครงการและการเคลื่อนไหวที่มีพลัง ทำให้ประชาชนมารวมตัวกันมีพลังในการคล้อยตามหรือต่อต้านสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การพัฒนามีการเคลื่อนไหวที่นำไปสู่การจัดตั้งสถาบันเมืองการค้าด้วยตนเอง ดังนั้นผู้เข้าร่วมขบวนการจะต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาที่แน่วแน่

จากความหมายที่กล่าวมาแล้วนี้ อาจจะให้ความหมายได้ว่า การพัฒนาเป็นกระบวนการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในทุก ๆ ด้าน โดยประชาชนและมีหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนเป็นผู้ให้การสนับสนุน

การพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable development)

จุดมุ่งหมายสูงสุดของพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคม คือ ความพยายามที่จะทำให้เกิดความมั่นคงก้าวหน้า คุณภาพชีวิตและสังคมดีขึ้น มีความสงบสุขและมีความปลอดภัยมากขึ้น ปัญหาความทุกข์ยากต่างๆ ลดน้อยลง จำเป็นต้องพยายามสร้างสรรค์ให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable development) ให้เกิดขึ้นให้ได้ การพัฒนาแบบยั่งยืน สนับสนุนค่านิยมที่มีการ

ส่งเสริมให้มีมาตรฐานการบริการที่พึงพอใจและไม่ฟุ่มเฟือย อยู่ในขอบขีดความสามารถของระบบนิเวศที่จะรองรับได้ คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก หรือมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People-centred development) เป็นการพัฒนาที่มีชุมชนเป็นฐาน (Community-based development) โดยส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในเอกสารของ The World Conservation Strategy ได้นิยามความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ คือ

1. การคงรักษาขบวนการทางนิเวศวิทยา โดยเป็นระบบที่สามารถพยุงสรรพชีวิตทั้งหมดไว้
2. การพัฒนาต้องรักษาความหลากหลายของสรรพสิ่งมีชีวิตสายพันธุ์ต่างๆ ไว้
3. จะต้องบังเกิดความมั่นคงในการใช้ประโยชน์สิ่งมีชีวิตและระบบนิเวศได้อย่างถาวร

ในสถานการณ์โลกขณะนี้ ต่างกันรับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเนื่องจากสาเหตุหลักคือ ผลแห่งการพัฒนาที่เน้นความจำเป็นทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ก่อให้เกิดการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้เพื่อประโยชน์ทางการผลิต ทาง การประกอบธุรกิจและเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์จนเกินขอบเขต

การท่องเที่ยว

ในปัจจุบันเราทุกคนยอมรับกันว่าการท่องเที่ยวเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกโดยเฉพาะประเทศไทย การท่องเที่ยว ได้กลายเป็นอุตสาหกรรมที่ทำเงินตราให้แก่ประเทศ และสามารถทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติได้มากมายทั้งการกระจายรายได้ การสร้างงานสร้างอาชีพ เป็นต้น อย่างไรก็ตามแม้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องแต่ก็ต้องเผชิญกับภาวะการแข่งขันทางการท่องเที่ยวในตลาดโลกและความผันผวนทางเศรษฐกิจและการเมืองในภูมิภาคต่างๆ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงต่อสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชนจึงควรร่วมมือร่วมใจกันวางรากฐานการดำเนินงานแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว และการรณรงค์ปลูกความสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวในระยะยาว และเพื่อรักษาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยในรูปแบบที่ยั่งยืน

ความหมายของการท่องเที่ยว

กฤตวรา สุวรรณพิมล (2540 : 1-3) ได้ให้ความหมายของคำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยว (Tourism) มีดังนี้

1. การท่องเที่ยว (Tourism) คำว่าการท่องเที่ยวนี้มีความหมายกว้างขวางมาก แต่สามารถกำหนดได้โดยมีเงื่อนไขที่สำคัญ 3 ประการ ซึ่งเป็นเงื่อนไขตามหลักสากลโดยเฉพาะขององค์การการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Union of Official Travel Organization หรือ IUOTO) คือ

- 1.1 ต้องเป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
- 1.2 ต้องเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ
- 1.3 ต้องเป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ในกรณีนั้น

2. นักท่องเที่ยว (Tourist) คือผู้มาเยือนชั่วคราว ซึ่งมักจะมาพักอาศัยอยู่ในประเทศที่มาเยือนอย่างน้อย 24 ชั่วโมง

- 2.1 เพื่อการพักผ่อน เพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อสุขภาพ เพื่อการศึกษา การกีฬาและการประกอบศาสนกิจ
- 2.2 เพื่อจัดดำเนินธุรกิจ การปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมายการปฏิบัติเกี่ยวกับครอบครัวและการประชุมต่าง ๆ
- 2.3 เพื่อเยี่ยมครอบครัวญาติพี่น้อง
- 2.4 เพื่อราชการ การติดต่อกิจการของราชการ
- 2.5 เพื่อเข้าประชุมสัมมนา

ส่วน นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tourists) คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปไหนก็ตามโดยใช้เส้นทางที่มีได้ใช้อยู่เป็นประจำวัน และมีระยะทางไม่ต่ำกว่า 60 กิโลเมตรหรือออกไปนอกเขตจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาของตน สำหรับหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษาดูงานได้กำหนดคำนิยามของ นักท่องเที่ยวภายในประเทศ ในหนังสือท่องเที่ยวกรุงเทพฯ ว่า หมายถึง คนไทยหรือคนต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทยและเดินทางจากจังหวัดซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยปกติของตนไปยังจังหวัดอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางอะไรก็ตามที่มีค่าใช้จ่ายไปทำงานหารายได้ และระยะเวลาที่พำนักไม่เกิน 60 วัน

และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ให้คำจำกัดความตามที่องค์การการท่องเที่ยวโลกได้กำหนดขึ้นที่กรุงโรมเป็นหลักในการจัดบันทึกรวบรวมสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Tourist) หมายถึง ชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยและพำนักอยู่ครั้งหนึ่ง ไม่น้อยกว่า 1 คืน และไม่มากกว่า 60 วัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อ

1. มาท่องเที่ยว พักผ่อน มาเยี่ยมญาติหรือมาเพื่อการพักผ่อน
2. มาร่วมประชุมหรือเป็นตัวแทนของสมาคม ผู้แทนศาสนา นักกีฬา ฯลฯ

3. มาเพื่อติดต่อธุรกิจ แต่ไม่ใช่เพื่อทำงานหารายได้
 4. มากับเรือเดินสมุทรที่แวะจอด ณ ท่าเรือ แม้ว่าจะแวะน้อยกว่า 1 คืน
3. **นักทัศนจร (Excursionist)** คือ ผู้ที่เดินทางมาเยือนชั่วคราวที่เข้าไปอยู่ในประเทศเพียงวันเดียว (น้อยกว่า 24 ชั่วโมง) และได้พักค้างคืน รวมทั้งผู้โดยสารพาหนะทางเรือ ประเภทหรือเรือสำราญ(Cruise) ด้วย

การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนด้านการท่องเที่ยว สรุปหลักการได้ 4 ประการ

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว
 2. ต้องตระหนักดีต่อการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว
 3. ต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน
 4. ต้องชี้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ
- หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทั้ง 4 ประการนั้นจะเห็นได้ว่าความต้องการที่จะประสานความต้องการทางเศรษฐกิจ การคงอยู่ของสังคมและการสงวนรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยาวนานที่สุด

การพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นการดำเนินงานที่ให้การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่จะก่อให้เกิดความพอใจของนักท่องเที่ยว รักษาทรัพยากรให้คงความดึงดูดใจและพัฒนาให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยทั่วไปของประเทศไทย ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อช่วยแก้ไขการขาดดุลการชำระเงิน เป็นฐานทางเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาคที่จะกระตุ้นให้การลงทุนในอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่อง เป็นแหล่งสร้างงาน การกระจายรายได้ และความเจริญไปสู่ส่วนภูมิภาค นอกจากนี้วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวคือ เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา

ทฤษฎีเครือข่ายทางสังคม

ความหมายของเครือข่ายทางสังคม

ออสเลน (Oslan, 1968 : 94 – 95) กล่าวถึงที่มาของแนวคิดเครือข่ายทางสังคมไว้ว่าในการศึกษาทางสังคมวิทยานั้น นักสังคมวิทยาสนใจลักษณะของกลุ่มประเภทต่าง ๆ อิทธิพลของกลุ่ม

ที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคล โดยกลุ่มทางสังคมอันเป็นกลุ่มเครือข่ายหรือกลุ่มพื้พากัน จะมีลักษณะคือ ครอบครัวยุคใหม่ จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์ในกันและกันอย่างเข้มข้น ภายใต้รูปแบบของสัมพันธภาพแบบเครือข่าย มีความพึงพอใจในความอยู่รอด มีความต้องการในการปฏิบัติกรอย่างเข้มแข็ง มีกิจกรรมซึ่งมีการประสานงานกันอย่างดีและมีเป้าหมายธรรมดาที่มีประสิทธิภาพ เดิมกลุ่มเครือข่ายเช่นนี้เป็นกลุ่มที่สมาชิกมีความสัมพันธ์กันโดยตรงอย่างใกล้ชิดถึงตัว มีความเอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน เช่น ความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเฉพาะของคนชนบทที่ชาวบ้านรู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีทั้งหมู่บ้าน กระนั้นก็ตามเมื่อความสัมพันธ์มีการขยายตัวขึ้นทั้งขนาดและช่วงระยะเวลาในแต่ละชุมชนหรือในสังคมทั้งหมด มีการเพิ่มการติดต่อกันมากขึ้นในด้านการขนส่งและการสื่อสารเชื่อมโยงชุมชนในสังคมเข้าด้วยกัน กระบวนการขยายตัวของชุมชนท้องถิ่นเช่นนี้คือสิ่งที่นำไปสู่การเจริญเติบโตของเครือข่ายที่ทำหน้าที่อยู่ภายใต้โครงสร้างทางสังคม

ในแนวคิดของ สุรวุฒิ ปัดไซสง (2540 : 15) ได้อธิบายไว้ว่า องค์การทางสังคมเป็นกลุ่มของคนที่มารวมตัวกันโดยมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างเป็นระบบระเบียบ ในสังคมหนึ่ง ๆ อาจมีองค์การทางสังคมหลายแบบ แต่ละแบบจะแตกต่างกันที่วัตถุประสงค์ หน้าที่ เป้าหมาย และลักษณะของสมาชิก แต่ที่แน่นอนก็คือ (เครือข่าย (Networks) เป็นองค์การทางสังคมที่ทำหน้าที่เฉพาะในด้านการเชื่อมโยง (Link) องค์การทางสังคมต่าง ๆ ไม่ว่าจะป็นกลุ่มหรือเป็นครอบครัว สมาคม เข้าด้วยกัน เชื่อมให้ติดต่อกันตลอด เพื่อให้ทุกองค์การเห็นหรือตระหนักในกิจกรรม

เช่นเดียวกับการให้ความหมายของ ขนิษฐา กาญจนรังษิณนธ์ (จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส และคนอื่น ๆ, 2545 : 114) ที่ว่าเครือข่ายทางสังคม อาจเปรียบได้กับภาพของจุดต่าง ๆ ที่มีการเชื่อมโยงกันด้วยเส้นตรงหลาย ๆ เส้นจุดคือบุคคล และเส้นตรงคือสายสัมพันธ์ คนแต่ละคนจึงเป็นเสมือนจุดศูนย์กลางที่มีสายสัมพันธ์กับจุดหรือบุคคลอื่นที่มีสายสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ต่อไปอีก ที่บุคคลตรงจุดศูนย์กลางไม่รู้จัก ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกันและกันของบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่เครือข่ายสังคมนั้นเป็นความสัมพันธ์ในทุกด้านที่บุคคลทั้งหมดในเครือข่ายทางสังคมมีต่อกัน เครือข่ายทางสังคมของบุคคลจึงเปรียบเสมือนสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ในขณะที่เดียวกันบุคคลนั้น ๆ ก็เปรียบเสมือนส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมทางสังคมของบุคคลอื่น ๆ ในเครือข่ายสังคม

จอห์น สกอต (John scott) (จิรพันธ์ ไตรทิพจรัสและคนอื่น ๆ, 2545 : 114) ก็ให้ความหมายของเครือข่ายทางสังคมไว้ในทำนองเดียวกันว่า เป็นพื้นฐานของการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกในสังคมโดยการกำหนดทิศทางของเครือข่ายทางสังคมนั้น เป็นการสร้างแนวคิดเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคม เช่นเดียวกับการจัดรูปแบบของกระบวนการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม ซึ่งนอร์แบค (Norbeck) (จิรพันธ์ ไตรทิพจรัสและคนอื่น ๆ, 2545 : 114) ก็มี

แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคมที่คล้ายคลึงกันคือ เครือข่ายทางสังคมอาจเปรียบเทียบได้กับแผนภาพของจุดหลายจุด จุดเหล่านี้มีการเชื่อมโยงกันด้วยเส้นตรงหลาย ๆ เส้น โดยจุดอาจเปรียบเทียบได้เช่นเดียวกับบุคคล เส้นตรงอาจเปรียบเทียบได้กับสายสัมพันธ์ระหว่างกัน บุคคลหนึ่งจึงเปรียบเสมือนจุดซึ่งอยู่ ณ ศูนย์กลาง จุดกลางที่อยู่ ณ ศูนย์กลางนี้มีปฏิสัมพันธ์โยงใยอยู่กับจุดอื่นที่อยู่รอบ ๆ หรือเปรียบเสมือนบุคคลหนึ่งที่อยู่ ณ จุดศูนย์กลาง และมีสายสัมพันธ์เชื่อมโยงอยู่กับคนอื่น ๆ ซึ่งคนเหล่านี้ต่างมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ต่อไปอีก

แบบแผนหรือลักษณะของเครือข่ายทางสังคม

มิเชล (Mitchell) (จिरพันธ์ ไตรทิพจรัสและคนอื่น ๆ, 2545 : 115) ได้แบ่งการพิจารณาลักษณะสายสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคมออกเป็น 2 ประเภท แนวคิดนี้จะคล้ายคลึงกับแนวคิดของนอร์แบค (Norback) (จिरพันธ์ ไตรทิพจรัสและคนอื่น ๆ, 2545 : 115) คือ

1. ลักษณะทางด้านรูปลักษณะ (Morphological characteristic) ซึ่งพิจารณาถึง

1.1 การโยงถึง (Anchorage) หมายถึงขอบเขตที่สายสัมพันธ์ของบุคคลหนึ่ง ๆ เชื่อมโยงไปถึงบุคคลอื่นในเครือข่ายสังคมทั้งหมดของเขาเท่าที่ความสามารถของผู้ศึกษาจะระบุได้

1.2 การเข้าถึง (Reachability) หมายถึง ลักษณะที่สายสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสามารถโยงใยเข้าถึงกัน เช่น เป็นสายสัมพันธ์ที่เข้าถึงกันโดยตรง หรือต้องเชื่อมโยงผ่านบุคคลอื่นหลายลำดับขั้น

1.3 ความหนาแน่น (Density) หมายถึง ลักษณะที่สมาชิกในเครือข่ายสังคมมีสายสัมพันธ์ที่เข้าถึงกันเองโดยทั่วถึงกันหรือไม่ หากสามารถเข้าถึงกันโดยทั่วถึงเป็นส่วนใหญ่จึงจัดว่ามีระดับความหนาแน่นสูง

1.4 ขอบข่ายของแนวร่วม (Range) หมายถึงจำนวนสมาชิกในเครือข่ายสังคม

2. ลักษณะทางการกระทำต่อกัน (Interactional characteristics) ได้แก่

2.1 เนื้อหาหรือเหตุของสายสัมพันธ์ (Content) ที่ทำให้บุคคลต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กัน เช่น พันธะผูกพันในความเป็นเครือญาติ ความเป็นเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น

2.2 ทิศทางของความสัมพันธ์ที่มีต่อกันในสายสัมพันธ์ (Directedness) หมายถึง ลักษณะถ่ายทอดข่าวสาร ความคิด การบังคับบัญชา เป็นต้น ระหว่างบุคคลซึ่งอาจมีทั้งการถ่ายทอดอย่างเท่าเทียมกันทั้งสองฝ่าย หรืออาจเป็นการถ่ายทอดที่ไม่เท่าเทียมกัน

2.3 ระยะเวลาของสายสัมพันธ์ (Duration) ซึ่งมีแบบชั่วคราวหรือเฉพาะกรณีและแบบที่มีสายสัมพันธ์คงที่กว่า เช่น เครือญาติ

2.4 ความเข้มข้นของสายสัมพันธ์ (Intersity) หมายถึงระดับความผูกพันและยึดเหนี่ยวในภาระหน้าที่ซึ่งมีต่อกัน

2.5 ความถี่ของการติดต่อกัน (Frequency of contact) การตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ซึ่งหากบุคคลในกลุ่มมีการพบปะพูดคุยกันมาก ย่อมทำให้การสนับสนุนทางสังคมมีมากขึ้น

น่าสังเกตด้วยว่า ลักษณะแบบแผนหรือเครือข่ายทางสังคม คือ ความสัมพันธ์ทางสังคมที่ก่อให้เกิดเครือข่ายทางสังคมคือเครือข่ายรวมและเครือข่ายย่อย คือ

เครือข่ายย่อย หมายถึง ความสัมพันธ์ทางสังคมของส่วนย่อยส่วนหนึ่ง จากส่วนย่อยหลาย ๆ ส่วนของเครือข่ายรวม ความสัมพันธ์นี้อาจตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และด้านอื่น ๆ หรือความสัมพันธ์กับระบบย่อยอื่น ๆ ในสังคม

เครือข่ายรวม เปรียบเสมือนสังคมใหญ่ ส่วนเครือข่ายย่อยเปรียบเสมือนระบบย่อย ซึ่งในการศึกษาเราอาจศึกษาเครือข่ายย่อยได้ การที่จะทำความเข้าใจกับเครือข่ายทางสังคมตามแนวคิดนี้ ไม่เพียงแต่แบ่งเครือข่ายทางสังคมออกเป็นเครือข่ายรวมและเครือข่ายย่อยเท่านั้น

แต่ได้นำเสนอแนวคิดเรื่องเครือข่ายตรงและเครือข่ายอ้อมไว้ด้วย ดังนี้

เครือข่ายตรง หมายถึง การติดต่อโดยตรงของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน เป็นต้น โดยบุคคลเหล่านี้จะมีปฏิสัมพันธ์กัน และมีการติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอ

เครือข่ายอ้อม หมายถึง การเกี่ยวข้องติดต่อกันของบุคคลที่มีต่อผู้อื่นทางอ้อมโดยบุคคลที่เป็นจุดศูนย์กลางอาจไม่รู้จักรับบุคคลที่ตนติดต่อดังนั้นโดยตรง แต่สามารถติดต่อกันโดยผ่านทางสมาชิกที่อยู่ในเครือข่ายตรงของตน

เครือข่ายทางสังคมมีแบบแผนหรือลักษณะอย่างไรนั้น นอร์เบค (Norbeck) (จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส และคนอื่น ๆ, 2545 : 116) เสนอว่าเครือข่ายทางสังคมเป็นลักษณะของการติดต่อมีความสัมพันธ์กันของกลุ่มบุคคลในสังคม

สรุปแบบแผนที่สำคัญ ดังนี้

ขนาดของกลุ่มสังคม คือ จำนวนคนในกลุ่มบุคคลซึ่งมีความสัมพันธ์กันทั้งที่เป็นกลุ่มขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่

ชนิดของความสัมพันธ์ คือ ความผูกพันซึ่งกันและกันของสมาชิกในกลุ่มสังคมซึ่งลักษณะของบุคคลที่ผูกพันด้วยอาจเป็นหรือไม่เป็นกลุ่มเครือญาติ อาจมีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นหรืออาจเป็นอย่างหลวม ๆ ซึ่งจะมีผลต่อการได้รับการสนับสนุน

ระยะเวลาที่ใช้ในการติดต่อ คือระยะเวลาที่คนรู้จักและติดต่อกันนับตั้งแต่เริ่มรู้จักกัน และสร้างสัมพันธภาพต่อกันเรื่อยมา ซึ่งระยะเวลาในการติดต่อกันนี้จะส่งผลต่อการสนับสนุนทางสังคม ทำให้เกิดความช่วยเหลือมากขึ้น

ความถี่ในการติดต่อ ลักษณะของโครงสร้าง เครือข่ายทางสังคมที่ค้ำยันบุคคลต้องมีการพบปะกันอย่างสม่ำเสมอจะช่วยดำรงรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

วิธีการที่ใช้ในการติดต่อ การติดต่อสื่อสารเป็นความต้องการของมนุษย์และเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง มีหลายชนิด เช่น การเขียนจดหมาย การพูดโทรศัพท์ การพบประพุดคุย ซึ่งวิธีการในการติดต่อสื่อสารกันนี้มีผลต่อสัมพันธภาพและการสนับสนุนที่บุคคลจะได้รับ

แนวคิดข้างต้นเกี่ยวกับลักษณะของเครือข่ายทางสังคม ขอให้สังเกตว่าเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นความสำคัญของกลุ่มบุคคลจำนวนหนึ่งในกลุ่มประชากรที่มีสายสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกัน ซึ่งในกลุ่มดังกล่าวจะมีเครือข่ายความสัมพันธ์ระดับกลุ่มหลายกลุ่มมากเช่นเดียวกันที่มีหลายปัจเจกบุคคล และกลุ่มเดียวกันนี้เครือข่ายความสัมพันธ์ระดับปัจเจกบุคคลทั้งหมดจะถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เกิดเป็นเครือข่ายระดับสังคมชุดหนึ่ง ดังนั้น จะเห็นได้ว่าสายสัมพันธ์ในเครือข่ายทางสังคมของปัจเจกบุคคลที่มีต่อบุคคลอื่น ๆ ซึ่งเป็นสมาชิกของเครือข่ายนั้น จะมีทั้งที่ใกล้ชิดกันมากและใกล้ชิดกันน้อย ขึ้นอยู่กับเนื้อหาและทิศทางของความสัมพันธ์ ตลอดจนระดับความผูกพัน สถานภาพและภาระหน้าที่ที่มีต่อกัน ด้วยเหตุนี้โครงสร้างทางสังคมและเครือข่ายทางสังคมจึงมีความสัมพันธ์ในกันและกันอย่างซับซ้อน ในขณะที่เดียวกันก็ส่งผลเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน ที่สำคัญคือ เครือข่ายทางสังคมและเกี่ยวข้องกับบุคคลและกลุ่มบุคคล

การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมและการใช้แนวคิดเครือข่ายทางสังคมในการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีเครือข่ายทางสังคมของโปปโนว (Popenoe) (จिरพันธ์ ไตรทิพจรัส และคนอื่น ๆ, 2545 : 117) ได้อธิบายไว้ว่าลักษณะของความสัมพันธ์ที่สามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมจะมีอยู่ด้วยกัน 3 ลักษณะ คือ

1. ความเกี่ยวพันกันภายในเครือข่าย เวลล์แมน (Wellman) (จिरพันธ์ ไตรทิพจรัส และคนอื่น ๆ, 2545 : 117) อธิบายว่าความเกี่ยวพันภายในเครือข่าย หมายถึงความเกี่ยวข้องกันของบุคคลในเครือข่าย ซึ่งมีได้ตั้งแต่ความเกี่ยวพันกันอย่างหลวม ๆ ไปจนถึงความเกี่ยวพันอย่างเหนียวแน่นหรือเข้มข้น ทั้งนี้ผลจากการศึกษาถึงความเกี่ยวพันกันในเครือข่ายโดยให้บุคคลระบุถึงบุคคลที่เขาารู้สึกสนิทสนมด้วยมากที่สุดว่า เป็นใคร อยู่ที่ไหน เกี่ยวพันกันอย่างไร ติดต่อกันด้วยวิธีการใด รวมทั้งให้ตอบคำถามอื่น ๆ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่าคนที่มีความประชิดของเครือข่ายมากกว่าหนึ่งประชิดก็จะมีความเกี่ยวพันในเครือข่ายนั้นน้อยกว่าคนที่มีความประชิดของเครือข่ายเพียงหนึ่งประชิด

2. ความสัมพันธ์เชิงซ้อน ฟิชเชอร์ (Fischer) (จिरพันธ์ ไตรทิพจรัส และคนอื่น ๆ, 2545 : 117) เสนอว่า ความสัมพันธ์เชิงซ้อน หมายถึง จำนวนของบทบาทที่บุคคลมีในการติดต่อกันเพราะในชีวิตประจำวันของบุคคลนั้นบุคคลบุคคลจะมีหลายบทบาทที่จะต้องกระทำ ในการมีบทบาทแต่บทบาท คนจะได้พบปะกับบุคคลอื่น ที่มีบทบาทอย่างหนึ่ง ในบางครั้งคนก็ได้พบกับบุคคลเดิมที่อยู่ในบทบาทอื่น ๆ อีก การที่บุคคลสองคนมีความสัมพันธ์กันเพียงบทบาทเดียว เรียกว่า ความสัมพันธ์เชิงเดี่ยว การที่บุคคลสองคนมีความสัมพันธ์กันหลายบทบาท เรียกว่า ความสัมพันธ์เชิงซ้อน ทั้งนี้จากการศึกษาของฟิชเชอร์ได้พบว่าคนยังมีเครือข่ายสังคมกว้างใหญ่เพียงใดก็ยิ่งมีความสัมพันธ์เชิงซ้อนมากขึ้นเท่านั้น

3. ความอ่อนแอหรือความเข้มแข็งของความเกี่ยวพัน กราโนเวตเตอร์ (Granovetter) (จिरพันธ์ ไตรทิพจรัส และคนอื่น ๆ, 2545 : 117) เห็นว่าความเกี่ยวพันที่เข้มแข็ง คือ ความผูกพันที่ต้องทุ่มเทเวลาให้กับความสัมพันธ์ มีความตั้งใจที่เกิดจากความรู้สึก มีความไว้วางใจให้กันและ มีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเกี่ยวพันที่อ่อนแอ หมายถึงความผูกพันที่บุคคลทุ่มเทตัวเองให้กับความสัมพันธ์นั้นน้อย เช่น คนที่เป็นเพียงคนรู้จัก นักสังคมวิทยาส่วนใหญ่สนใจกับความเกี่ยวพันที่เข้มแข็ง ในการนี้เสนอว่า ไม่ควรประเมินความเกี่ยวพันที่อ่อนแอต่ำเกินไปเพราะความเกี่ยวพันที่อ่อนแอทำให้คนยังคงถูกผูกโยงไว้กับสังคมใหญ่ได้ และถ้าหากไม่มีความเกี่ยวพันที่อ่อนแอคนบางคนอาจถูกโคดเคี้ยวออกไปจากสังคม นอกจากนั้น ในงานวิจัยของเขายังพบว่าคนที่เปลี่ยนงานจะได้ทราบข่าวที่เกี่ยวกับงานใหม่จากการติดต่อกับเครือข่ายในสังคมและในหลายกรณีการติดต่อเป็นเพียงการติดต่อในบริเวณรอบ ๆ ของเครือข่ายทางสังคม เท่านั้น

ความหลากหลายในการวิเคราะห์แบบแผนของเครือข่ายทางสังคมอาจอาศัยแนวคิดของเวลล์แมน (Wellman) (จिरพันธ์ ไตรทิพจรัส และคนอื่น ๆ, 2545 : 118) เป็นแนวทางศึกษา เสนอว่าแนวทางการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม มี 6 ประการ คือ

1. สิ่งที่เกี่ยวข้องกันระหว่างผู้กระทำ จะมีความสอดคล้องกันทั้งเนื้อหาและปริมาณหมายความว่าคนที่มีสิ่งแลกเปลี่ยนกันมาก ก็จะมีการติดต่อกันบ่อยครั้งและติดต่อกันเป็นเวลานาน

2. การวิเคราะห์ความเกี่ยวพันระหว่างบุคคล จะต้องดำเนินการภายใน โครงสร้างทางสังคมของเครือข่ายใหญ่

3. การสร้างความสัมพันธ์ในโครงสร้างทางสังคมเพื่อนำไปสู่เครือข่ายหลายชนิดในสังคมในด้านหนึ่งคือ มีการส่งผ่านกันได้ในเครือข่าย เช่น ถ้ามีการเชื่อมโยงกันระหว่าง ก กับ ข และ ข กับ ค ก็จะมีการเชื่อมโยงกันระหว่าง ก กับ ค ด้วย ทำให้เกิดสายสัมพันธ์ระหว่าง ก, ข และ ค

4. การดำรงอยู่ของกลุ่มเครือข่ายแต่ละกลุ่ม อาจมีการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มเครือข่ายเช่นเดียวกับการเชื่อมโยงกันระหว่างบุคคล

5. สัดส่วนของความเกี่ยวพันกันระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในกลุ่มเครือข่าย จะอยู่ในลักษณะที่ไม่เหมาะสมถ้าปราศจากการจัดแบ่งทรัพยากรที่เท่าเทียมกัน

6. ความไม่เท่าเทียมกันในการจัดแบ่งทรัพยากรที่หายาก ก่อให้เกิดการแข่งขันรวมทั้งการให้ความร่วมมือ

แนวความคิดของโบเชแวง (Bochewang) (จิริพันธ์ ไตรทิพจรัส, 2545 : 118) เสนอว่าการศึกษาศรีข่ายของบุคคลต้องเริ่มที่บุคคลที่เป็นจุดศูนย์กลาง และต้องกำหนดลงไปว่าเครือข่ายที่ตนจะศึกษานั้นมีขอบเขตมากน้อยเพียงใด พร้อมทั้งต้องตั้งข้อสังเกตประเภทของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งบุคคลตรงจุดศูนย์กลางมีความสัมพันธ์ด้วย โดยอาศัยระยะห่างทางสังคม (Social distance) เป็นเกณฑ์ในการแบ่ง

อย่างไรก็ดีที่กล่าวได้ว่าแนวคิด เครือข่ายบุคคลควรประกอบด้วยปริมณฑลที่สำคัญอย่างน้อย 3 ปริมณฑล คือ

ปริมณฑลแรก ควรประกอบไปด้วยบุคคลที่ใกล้ชิดกับบุคคลศูนย์กลางมากที่สุด ได้แก่ ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง ซึ่งเรียกได้ว่าเป็น เครือข่ายใกล้ชิด (Intimate network)

ปริมณฑลที่สอง เครือข่ายรอง (Effective network) ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลต่าง ๆ ที่บุคคลศูนย์กลางรู้จักคุ้นเคยน้อยกว่ากลุ่มแรก

ปริมณฑลที่สาม เครือข่ายขยาย (Extended network) ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่บุคคลศูนย์กลางไม่รู้จักโดยตรง แต่สามารถติดต่อสัมพันธ์ด้วยได้ถ้าต้องการ โดยผ่านเครือข่ายใกล้ชิดอีกทีหนึ่ง

การแบ่งปริมณฑลของเครือข่ายบุคคลต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการใช้ระดับความผูกพันและภาระหน้าที่ที่มีต่อกันและกันเป็นหลักและเป็นแนวความคิดที่สามารถนำมาใช้วิเคราะห์พื้นฐานของพฤติกรรมของบุคคลภายใต้ความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันได้ ทำให้ทราบถึงความแน่นแฟ้นของความสัมพันธ์ทั้งที่มีอยู่ระหว่างบุคคลศูนย์กลางกับคนในปริมณฑลต่าง ๆ อย่างไรก็ตามแนวคิดนี้ยังทำให้เห็นภาพของการติดต่อไม่ชัดว่าคนในปริมณฑลต่าง ๆ นั้นมีความสัมพันธ์กันในลักษณะใด

กรอบนโยบาย ทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภูเก็ต ด้านการท่องเที่ยว

1. ส่งเสริมและสนับสนุนภูเก็ต ให้เป็นเมืองท่องเที่ยวชั้นนำระดับโลก หรือที่เรียกว่า World Class Destination

2. ผลักดันให้มีการนำโซนนิ่งของเมืองให้ถูกต้อง เพื่อวางระบบการพัฒนาเมืองอย่างมีทิศทางด้วยการร่วมมือกับชุมชน ภาคประชาสังคมและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ส่งเสริมบทบาทของชุมชนและองค์กรเอกชนต่าง ๆ ให้สำนึกในการเป็นชุมชนเจ้าบ้าน เพื่อร่วมกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น
4. ร่วมฟื้นฟูสถานที่สำคัญ เอกอัครราชทูต วัฒนธรรมเมืองภูเก็ต และแหล่งประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
5. ส่งเสริมและสนับสนุน โดยร่วมมือกับภาคเอกชน และผู้ประกอบการบนการจัดหาดตลาดใหม่สร้างกติกาท่างการค้าเพื่อก่อให้เกิดนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพจากต่างประเทศมายังภูเก็ต
6. พัฒนาการท่องเที่ยวของภูเก็ตอย่างยั่งยืน โดยยึดหลักจริยธรรมของการท่องเที่ยว
7. พัฒนาร่วมกันในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด

นโยบายการพัฒนาของผู้บริหารท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลกมลา

ด้านการบริการและการท่องเที่ยว

- ปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานอันจำเป็นต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขัน
- หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนา เพื่อให้มีการใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพื่อเป็นแหล่งรายได้ของตำบลกมลา หรือชุมชน ผู้ประกอบการ
- เร่งรัดพัฒนาผู้ประกอบการด้านบริการให้มีความรู้ และทักษะทางด้านภาษี มาตรฐานบริการ
- บูรณะฟื้นฟูมรดกและทรัพย์สินทางวัฒนธรรมของชุมชน สร้างแหล่งจำหน่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว
- เสริมบทบาทเอกชนร่วมกับชุมชน ในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวและวิถีชีวิตให้อยู่ในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่อง
- เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยวและแก้ไขปัญหาความเดือนร้อนของนักท่องเที่ยว

แผนฟื้นฟูบูรณะและพัฒนาพื้นที่ประสาธน์ธรณีพิบัติจังหวัดภูเก็ต

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อฟื้นฟูบูรณะความเสียหายทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดภูเก็ตให้มีความยั่งยืน
- 1.2 เพื่อพัฒนาให้จังหวัดภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลกที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

1.3 เพื่อบูรณาการในการฟื้นฟูและบูรณะพื้นที่ที่ได้รับความต้องการ โดยการมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เป้าหมาย

ฟื้นฟูการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตให้เข้าสู่ภาวะปกติเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลกได้ภายในเวลา 6 เดือน

3. แนวทาง/มาตรการฟื้นฟู

3.1 แนวทาง/มาตรการด้านเศรษฐกิจ

ระยะเร่งด่วน (1-3 เดือน)

- 1) เร่งสร้างภาพลักษณ์และคุณภาพการบริการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตในทุกมิติให้ได้มาตรฐานสากล
- 2) เร่งประชาสัมพันธ์ความเป็นไทย มิตรไมตรี และความเอื้ออาทรให้ปรากฏต่อสายตาของนานาชาติอย่างต่อเนื่อง
- 3) ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความมั่นใจของนักท่องเที่ยวให้กลับคืนมา โดยดำเนินการประชาสัมพันธ์ทั้งในต่างประเทศและในประเทศอย่างต่อเนื่อง
- 4) ออกมาตรการทางการเงินการคลัง ช่วยเหลือภาคเอกชน ผู้ประกอบการทั้งรายใหญ่และรายย่อย ที่ได้รับความเสียหายให้สามารถกลับมาดำเนินธุรกิจ
- 5) ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้เป็นมืออาชีพ
- 6) ส่งเสริมสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศและโรงแรม ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและรายการนำเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต เช่น การแข่งขันกีฬาทางน้ำนานาชาติ เทศกาลอาหารทะเล เป็นต้น
- 7) ให้บริการจัดหางานแก่ผู้ประสบภัย โดยให้บริการรับสมัครงานและลงทะเบียนเพื่อขอรับสิทธิประโยชน์กรณีว่างงาน
- 8) ให้บริการด้านคุ้มครองแรงงาน โดยจัดตั้งชุดรับเรื่องราวร้องทุกข์และดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ย เพื่อให้ลูกจ้างได้รับความช่วยเหลือตามสิทธิ

ระยะปานกลาง (1-2 ปี)

- 1) ศึกษากำหนดขีดความสามารถรองรับได้ (Carrying capacity) ของนักท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตให้สอดคล้องกับศักยภาพ
- 2) สร้าง The Tsunami Memorial ให้เป็นอนุสรณ์และศูนย์ศึกษาให้ความรู้ในลักษณะInteractive Museum และเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยนำเสนอทฤษฎีการเกิดสึนามิ และจำลองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

- 3) จัดระบบดูแลรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยวอย่างครบวงจร โดยเฉพาะระบบเตือนภัย (Early Warning System) ที่สมบูรณ์สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 4) ให้มีการวิเคราะห์และพิจารณากรณีพิบัติเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและการดำเนินการของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ บันทึกเป็นเอกสารประวัติศาสตร์

3.2 แนวทาง/มาตรการด้านสังคม

ระยะเร่งด่วน (1-3 เดือน)

- 1) ออกมาตรการควบคุมเฝ้าระวังพื้นที่เสียหายทางด้านสาธารณสุข เพื่อป้องกันการเกิดโรคระบาดที่อาจเกิดขึ้นหลังภัยพิบัติ
- 2) ก่อสร้างซ่อมแซมโรงเรียนพร้อมจัดหาครุภัณฑ์และวัสดุที่จำเป็นให้แก่โรงเรียน ที่ได้รับความเสียหายทั้งหมดและเสียหายบางส่วน
- 3) จัดหาพื้นที่และก่อสร้างที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้ประสบภัยเดือดร้อนจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติ พร้อมจัดให้มีสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการที่เพียงพอ
- 4) เร่งฟื้นฟูผลกระทบทางด้านจิตใจแก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากธรณีพิบัติภัยสึนามิ
- 5) ให้การดูแลเด็กกำพร้าที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองเสียชีวิตเนื่องจากธรณีพิบัติภัย
- 6) ระยะปานกลาง (1-2 ปี)
- 7) ซ่อมแซมบูรณะศาสนาสถาน สุสานธารณะ (กูโบร์) ที่ได้รับความเสียหายให้สู่สภาพเดิม
- 8) ให้ความรู้เกี่ยวกับภัยแผ่นดินไหวและคลื่นสึนามิแก่เยาวชนกว้างขวาง

3.3 แนวทาง/มาตรการฟื้นฟูด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ระยะเร่งด่วน (1-3 เดือน)

- 1) เร่งสำรวจและประเมินความเสียหายด้านทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ทรัพยากรทางทะเล ปะการัง และอื่น ๆ พื้นที่เสียหายจากน้ำเค็ม ท่วมถึง ฯลฯ
- 2) เร่งรัดทำความสะอาดสิ่งสกปรกในทะเลโดยเฉพาะบริเวณแนวปะการัง รวมทั้งซากปรักหักพังในพื้นที่ได้รับความเสียหายโดยเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ
- 3) เร่งจัดระเบียบปรับปรุงภูมิทัศน์ชายหาดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยมีการวางผัง

พัฒนาในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความเสียหายโดยเฉพาะอ่าว ป่าตอง อ่าวกมลา ให้กลับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามและมีความปลอดภัยได้มาตรฐานสากล เพื่อให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว

4) เร่งแก้ไขปัญหารักษาทรัพยากรน้ำผิวดิน เช่น บ่อน้ำตื้น แหล่งธรรมชาติ ขุมเหมือง ที่ได้รับความเสียหายจากน้ำทะเลท่วมถึง

5) เร่งปรับสภาพดินและต้นไม้ในบริเวณที่น้ำทะเลท่วมถึงและมีสภาพเป็นดินเค็มให้มีศักยภาพในการเพาะปลูกได้ตามเดิม

6) เร่งแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสียที่ได้รับความเสียหายจากกรณีพิบัติ

ระยะปานกลาง (1-2 ปี)

1) จัดระบบป้องกัน พื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้มีศักยภาพและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

2) ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่และควบคุมสิ่งก่อสร้างอย่างเคร่งครัด เช่น พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติการผังเมือง 2518 เป็นต้น

3) ศึกษาแนวทางป้องกันและระบบเตือนภัยอันเนื่องมาจากการเลื่อนไหลของดิน (Land Slide)

3.4 แนวทาง/มาตรการฟื้นฟูด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ระยะเร่งด่วน (1-3 เดือน)

เร่งบูรณะซ่อมแซมระบบประปา โทรศัพท์ ระบบไฟฟ้า ทำเทียบเรือ ถนน สะพาน ที่ได้รับความเสียหายและที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนสูง ให้สามารถใช้ได้โดยเร็ว

ระยะปานกลาง (1-2 ปี)

บูรณะซ่อมแซมทำเทียบเรือ ถนน สะพาน ท่อระบายน้ำ ระบบประปา ร่องน้ำ เขื่อนป้องกันตลิ่งตามชายหาดท่องเที่ยวที่สำคัญ อาทิ ป่าตอง กะตะ กระรน กมลา เพื่อรองรับการจัดระเบียบชายหาด การจัดที่อยู่อาศัย และการประกอบการเชิงพาณิชย์ ตามแนวทางการดำเนินการจัดทำผังเฉพาะบริเวณชายหาดท่องเที่ยว

3.5 แนวทาง/มาตรการด้านการบริหารจัดการ

1) ให้กรรมการฟื้นฟูการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอันดามันและรองนายกรัฐมนตรีที่

ได้รับมอบหมายได้กำกับการปฏิบัติราชการในพื้นที่กลุ่มจังหวัด กำหนดแนวทาง/ มาตรการและ กำกับ ติดตาม พื้นที่บูรณะแหล่งท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตให้กลับคืนสู่สภาพเดิม โดยเร็วที่สุด

2) ให้กรรมการบริหารจังหวัดบูรณาการ (กบจ.) จังหวัดภูเก็ต เป็นกลไกหลักในการ กำกับติดตามและแก้ไขปัญหาในการฟื้นฟูบูรณะการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตโดยเน้น กระบวนการมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

การเกิดคลื่นสึนามิ

นับตั้งแต่เริ่มกำเนิดโลกมา โลกเราได้ประสบกับวิกฤตการณ์ความรุนแรงและการเปลี่ยนแปลงมากมายในปัจจุบัน โลกก็ยังคงเปลี่ยนแปลงอยู่ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ จัดเป็น กระบวนการธรรมชาติซึ่งเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหลของพลังงาน โดยเกิดขึ้นทั้งใน บรรยากาศบน ผิวโลก พื้นโลก พื้นสมุทร รวมถึงในชีวมณฑล (Biosphere) ด้วย มีตั้งแต่ปรากฏการณ์ที่ไม่รุนแรง และเกิดขึ้นเสมอๆ ไปจนถึงเหตุการณ์ที่เป็นภัยพิบัติร้ายแรงและเป็น ที่ทราบกันอยู่แล้วว่าภัย ธรรมชาติต่างๆ ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาล ทั้งในด้านชีวิตและทรัพย์สินภัยธรรมชาติ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติแต่มนุษย์ก็มี ส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยภัยธรรมชาติครั้ง ล่าสุด ที่เป็นข่าวใหญ่ไปทั่วโลก ในเดือนกรกฎาคม 2541ที่ผ่านมานี้คือเกิด คลื่นยักษ์ใต้น้ำถล่ม ปาปัวนิวกินีและก็ยังเป็นกระแสน้ำที่สั่นสะเทือนถึงขวัญของชาวไทยภาคใต้ ในช่วงเดือนสิงหาคม 2541 ที่ผ่านมา ซึ่งส่งผลกระทบต่อถึงภาวะการท่องเที่ยวในปี Amazing Thailand อีกด้วย

เหตุการณ์คลื่นยักษ์ถล่มปาปัวนิวกินี เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2541 ที่ผ่านมา โดยหมู่บ้าน กว่า 10 แห่งถูกคลื่นซัดเสียหาย ตั้งแต่คืนวันศุกร์ที่ 17 กรกฎาคม 2541 ที่ผ่านมา มีประชาชน เสียชีวิตประมาณ 3,000 คน และกว่า 6,000 คนไร้ที่อยู่อาศัย โดยคลื่นมีความสูงระหว่าง 23 -33 ฟุต เมื่อพุ่งเข้า ปะทะชายฝั่งปาปัวนิวกินี ทางตะวันตกเฉียงเหนือ โดยเกิดจากผลของ แผ่นดินไหวใต้น้ำ ที่มีค่า 7.0 ตามมาตราวัดริกเตอร์สเกล ทำให้เกิด ความเสียหายตาม พื้นที่ชายฝั่งยาวประมาณ 60 ไมล์ (90 กิโลเมตร)

สึนามิคืออะไร

Tsunami สึนามิเป็นชื่อคลื่นชนิดหนึ่ง ประกอบด้วยชุดของคลื่นที่มีความยาวคลื่น ค่อนข้างมาก และช่วงห่างระยะเวลา ของแต่ละลูกคลื่นยาวนาน เกิดจากการเคลื่อนตัวของพื้นทะเล ในแนวตั้งจมตัวลงตรงแนวรอยเลื่อน หรือการที่มวลของน้ำ ถูกกระตุ้นหรือรบกวน โดยการ แทนที่ ทางแนวตั้งของมวลวัตถุ สัมพันธ์กับการเกิดแผ่นดินไหวแผ่นดินถล่มการระเบิดและการประทุขอ

ภูเขาไฟหรือแม้กระทั่งการกระทบของ อนุภาคขนาดใหญ่เช่น อุกกาบาตสามารถก่อให้เกิดคลื่นสึนามิได้ ซึ่ง คลื่นสึนามิสามารถ ทำลายชายฝั่งทะเลเป็นสาเหตุให้เกิดความพินาศเสีย หายต่อทั้งชีวิตและทรัพย์สิน Tsunami สึนามิเป็นคำมาจากภาษาญี่ปุ่น ซึ่งแปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า Harbor wave หรือ คลื่นที่เข้าสู่อ่าว ฝั่งหรือท่าเรือ โดยที่คำว่า Tsu หมายถึง Harbor อ่าว, ฝั่งหรือท่าเรือ ส่วนคำว่า Nami หมายถึง คลื่นในอดีตนั้นสึนามิ ถูกใช้ในความหมายถึงน้ำท่วม ใหญ่ริมฝั่ง ทะเลเนื่องมาจาก แผ่นดินไหว Tidal waves ซึ่งเป็นที่รู้จักกันอยู่แพร่หลายทั่วไปเช่นเดียวกับคลื่นที่เกิดจากแผ่นดินไหว ในทะเล Seismic seawave ซึ่งใช้กันในหมู่นักวิทยาศาสตร์ คำว่า tidal wave นี้เป็นการเรียกชื่อ คลื่นสึนามิที่ผิด ถึงแม้ว่าผลกระทบที่เกิดจาก คลื่นสึนามิ มีต่อชายฝั่งทะเลนั้นขึ้นกับ ระดับของน้ำ ขึ้น น้ำลง ยามเมื่อคลื่นสึนามิพุ่งกระแทกสู่ฝั่ง แต่คลื่นสึนามิไม่ได้มีความสัมพันธ์กับระดับของน้ำ ขึ้นน้ำลง ซึ่งระดับน้ำ นั้นเป็นผลมาจากความไม่สมดุล ผลจาก แรงดึงดูดของดวงจันทร์ พระอาทิตย์ และโลกสึนามินั้นไม่ได้เป็น Tidal waves เนื่องจาก กระบวนการของ Tidal waves ต้องใช้เวลานาน นับ ศตวรรษ ในการกักเซาะทับถมชายฝั่ง แต่คลื่นสึนามินั้นสามารถเปลี่ยนสภาพพื้นที่ 'ชายฝั่งในช่วงเวลาสั้นๆส่วนคำว่า Seismic sea waveก็ทำให้เกิด ความเข้าใจผิด เช่นกัน คำว่า Seismic เกี่ยวกับแผ่นดินไหว ซึ่งมี ความสัมพันธ์ก่อให้เกิดการไหวตัวแต่คลื่นสึนามินั้นสามารถเกิดจาก ปรากฏการณ์ ที่เป็น Non-seismic อย่างเช่นเกิดแผ่นดินถล่มหรือ ผลจากอุกกาบาตพุ่งชนคลื่นสึนามิ ไม่ได้เป็นปฏิกิริยาที่เกิดโดยตรงจากแผ่นดินไหวอย่างเดียวแต่ เป็นปฏิกิริยาเกิดจากการที่ แผ่นดินไหวแล้วเกิดแผ่นดินยุบหรือถล่ม หรือก่อนอุกกาบาตพุ่งลงทะเล ทำให้มวลน้ำถูกแทนที่จึง เกิดปฏิกิริยาของแรงต่อ เนื่องทำให้เกิดคลื่นยักษ์ได้น้ำขึ้น ซึ่งก็คือ คลื่นสึนามิ นั้นเอง ซึ่งก็น่าจะ เรียกได้ว่าเป็น Non-seismic sea wave ได้เช่นกัน คลื่นสึนามิ ที่เรียกว่า Seismic sea wave นั้นเกิดจาก กรณีที่เมื่อเกิดแผ่นดินไหวขึ้นในมหาสมุทรหรือใกล้ชายฝั่งแผ่นดินไหวจะสร้างคลื่นขนาดมหึมาเกิดขึ้น ได้น้ำพลังงานจะแผ่ออกทุกทิศทุกทางจากแหล่งกำเนิดนั้นคือแผ่ออกจากรอบศูนย์กลางบริเวณที่เกิด แผ่นดินไหวนั่นเองคลื่นจะค่อนข้างใหญ่มากเมื่อ เข้าสู่ฝั่งสภาพที่เป็นจริงในทะเลเปิดน้ำลึกจะเห็น คล้ายลูกคลื่นพองวิ่งเลียบไปกับผิวน้ำ ซึ่งเรือยังสามารถแล่นอยู่บนลูกคลื่นนี้ได้แต่เมื่อคลื่นนี้เคลื่อนมาถึง บริเวณน้ำตื้น ใกล้ชายฝั่ง มันจะเคลื่อน โถมเข้าสู่ชายฝั่งบางครั้งสูงถึง 35 m (2,000 ฟุต) ซึ่ง คลื่นสึนามินี้เคลื่อนตัวได้เร็วมาก โดยมีความเร็วประมาณ 1,000 กม.ต่อชั่วโมง (630 m/h) การเตือนภัยไม่สามารถ ทำได้ทันเวลา

การตรวจจับคลื่นสึนามินั้นกระทำได้ยากมาก เมื่อคลื่นเริ่มเกิดในมหาสมุทรบริเวณที่ น้ำลึก คลื่นอาจจะมีความสูงเพียง 10-20 นิ้วเอง ซึ่งดูเหมือน ไม่มีอะไรเกิดขึ้นมากกว่าการกระ เพิ่มขึ้นลงของน้ำในมหาสมุทรเอง กล่าวโดยรวมแล้วสาเหตุการเกิดคลื่นสึนามินั้น มีสาเหตุการเกิดหลายประการ เช่น

- เกิดจากการระเบิดอย่างรุนแรงของภูเขาไฟ เช่นเหตุการณ์ที่การากาตัว เมื่อปี ค.ศ. 1883
- เกิดจากแผ่นดินถล่ม เช่นเหตุการณ์ที่อ่าวซากามิ ประเทศญี่ปุ่น เมื่อปี ค.ศ. 1933
- เกิดจากการที่ก้อนหินตกลงในอ่าวหรือมหาสมุทร เช่นเหตุการณ์ที่อ่าวลิกูยาลาสกาเมื่อปีค.ศ.1933
- เกิดจากการเคลื่อนตัวของเปลือกโลกด้วยแรงเทคโทนิคจากแผ่นดินไหว เช่นเหตุการณ์อลาสกันซุนามิ บริเวณอลาสกาในปี ค.ศ.1964
- การเกิดระเบิดใต้น้ำจากการทดลองระเบิดนิวเคลียร์

สึนามิต่างจากคลื่นในท้องทะเลอย่างไร

สึนามินั้นไม่เหมือนกับคลื่นที่เกิดจากลม ซึ่งเรามักจะสังเกตเห็นคลื่นได้จากในทะเลสาบหรือในท้องทะเลซึ่งคลื่นเหล่านั้นมัก เป็นคลื่นที่ไม่สูงนัก หรือคลื่นที่มีลูกคลื่นตื้น ๆ ประกอบกับมีระลอกและความยาวของคลื่นที่ค่อนข้างยาวต่อเนื่องลมเป็นตัวที่ก่อให้เกิด คลื่นซึ่งเราจะเห็นได้อยู่ทั่ว ๆ ไป ตามชายหาด อย่างเช่น หาดบริเวณแคลิฟอร์เนีย ซึ่งมีคลื่นม้วนตัวกลิ้งอยู่เป็นจังหวะต่อเนื่องจากลูกหนึ่ง ไปสู่อีกลูกหนึ่งซึ่งบางครั้งอาจกินเวลาต่อเนื่อง กว่า 10 วินาทีและมีความยาวของลูกคลื่นกว่า 150 เมตรในทางตรงกันข้ามคลื่นสึนามิ มีความยาวคลื่นเกินกว่า100 กม.และช่วงระยะเวลาของระลอกคลื่น ยาวนานกว่า 1 ชั่วโมงซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากความยาวของคลื่น ที่มีความยาวมากนั่นเอง

เมื่อคลื่นสึนามิขึ้นฝั่งเกิดขึ้นอะไรขึ้น

คลื่นสึนามิจะเคลื่อนตัวด้วยความเร็ว จากบริเวณน้ำลึกเข้าสู่บริเวณฝั่ง เมื่อใกล้ฝั่งความเร็วของ คลื่นสึนามิจะลดลง ความสูงของคลื่นจะก่อตัวสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคลื่นสึนามิ ขึ้นฝั่ง คลื่นสึนามิจะโถมขึ้นสู่ฝั่งอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลให้ความสูงของยอดคลื่นสูงมาก ยิ่งขึ้น เมื่อคลื่นสึนามิ เข้าปะทะแผ่นดินพลังงานของมันจะสูญเสียไป เนื่องจากการสะท้อนกลับของคลื่นที่ปะทะชายฝั่งในขณะที่พลังงานของคลื่นที่แผ่เข้าสู่ฝั่งจะถูกทำให้กระจายพลังงานสู่ด้านล่างและเกิดกระแสนวนวน ทั้งนี้ทั้งนั้นการสูญเสียพลังงานนี้มิได้ทำให้ คลื่นสึนามิลดความรุนแรงลงมันยังคงเคลื่อนเข้าปะทะฝั่งด้วยพลังงานอย่างมหาศาล คลื่นสึนามิมิพลังงานมหาศาลในการกัดเซาะ พังทลายโดยเฉพาะชายฝั่ง หาดทรายที่ปกคลุมด้วยต้นไม้และพืชพันธุ์จะถูกน้ำท่วมปกคลุม ระดับน้ำจะสูงขึ้นและการเคลื่อนตัวของน้ำที่รวดเร็วจะปะทะกับบ้านเรือนและสิ่งก่อสร้างต่างๆ คลื่นสึนามินั้นบางครั้งสามารถปะทะฝั่งที่สูงกว่าระดับน้ำ ทะเลตั้งแต่ 10 เมตร 20 เมตร และบางครั้งอาจสูงถึง 30 เมตรได้

เหตุการณ์ที่เกิดคลื่นสึนามิครั้งใหญ่

จากบันทึกประวัติศาสตร์ของคลื่นสึนามิที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบต่อชุมชนชายฝั่งทะเลนั้นมีเหตุการณ์สำคัญๆ ดังนี้

- 1500 ปีก่อนพุทธศักราช Santorin Crete (แถบเมดิเตอร์เรเนียน)
- 1 พ.ย. 1755 แอตแลนติกตะวันออก
- 21 ธ.ค. 1812 ซานตาบาร์บารา แคลิฟอร์เนีย
- 7 พ.ย. 1837 ชิลี
- 17 พ.ค. 1841 คาบสมุทรคามชัทกา รัสเซีย
- 2 เม.ย. 1868 ฮาวาย สหรัฐอเมริกา
- 13 ส.ค. 1868 เปรู และ ชิลี
- 10 พ.ค. 1877 ชิลี
- 27 ส.ค. 1883 การากาตัว (มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 30,000 คน)
- 15 มิ.ย. 1896 ฮอนชู ญี่ปุ่น (มีผู้จมน้ำเสียชีวิต 20,000 คน)
- 31 ม.ค. 1906 เอควาดอร์
- 28 ธ.ค. 1908 Messine
- 7 ก.ย. 1918 คูริล
- 11 พ.ย. 1922 ชิลี
- 3 ก.พ. 1923 คาบสมุทรคามชัทกา รัสเซีย
- 18 พ.ย. 1929 บริเวณ Grand Banks แคนาดา
- 2 มี.ค. 1933 ฮอนชู ญี่ปุ่น
- 1 เม.ย. 1946 บริเวณเกาะเอลูเทียน (Aleutian) อลาสกา สหรัฐอเมริกา
- 4 พ.ย. 1952 คาบสมุทรคามชัทกา รัสเซีย
- 9 มี.ค. 1957 บริเวณเกาะเอลูเทียน (Aleutian) อลาสกา สหรัฐอเมริกา
- 23 พ.ค. 1960 บริเวณชายฝั่งชิลี แล้วเดินทางข้ามมหาสมุทรแปซิฟิกระยะทางกว่า 17,000 กิโลเมตร ไปสู่ญี่ปุ่นมีผู้สูญหายกว่า 200 คน
- 28 มี.ค. 1964 Prince William Sound อลาสกา สหรัฐอเมริกา (มีผู้เสียชีวิต 109 คน)
- 4 ก.พ. 1965 บริเวณเกาะเอลูเทียน (Aleutian) อลาสกา สหรัฐอเมริกา
- 29 พ.ย. 1975 ฮาวาย สหรัฐอเมริกา
- 3 มิ.ย. 1994 บริเวณเกาะชาวตะวันตก อินโดนีเซีย เหตุการณ์ครั้งนี้เกิดเมื่อเวลา ตี 1.18 นาฬิกา (เวลาท้องถิ่นชาว) วันที่ 3 มิถุนายน แผ่นดินไหวขนาดใหญ่เกิดขึ้นทางตะวันออกเฉียงใต้ของ

ฝั่งขวา ใกล้กับทางด้านตะวันออกของร่องลึกชวาในมหาสมุทรอินเดีย แผ่นดินไหวครั้งนี้มีขนาด 7.2 - 7.8 ตามมาตราวัดริกเตอร์ ซึ่งก่อให้เกิดคลื่นสึนามิขนาดใหญ่ สร้างความเสียหายให้กับชีวิตมากกว่า 200 ชีวิต และที่พังกอาศัยบริเวณชายฝั่งจำนวนมาก โดยทีมสำรวจสึนามิระหว่างชาติ ประกอบด้วยนักวิทยาศาสตร์ที่ศึกษาด้านซุนามิและวิศวกร ซึ่งมาจากอินโดนีเซีย อิตาลี ญี่ปุ่น ไทย และสหรัฐอเมริกา ได้เข้าสำรวจพื้นที่ของบาห์ลีและชวา ช่วงวันที่ 20-25 มิถุนายน 1994 ทีมสำรวจชุดนี้ได้พบว่า คลื่นสึนามิที่เข้าสู่ฝั่งชวา มีความสูงตั้งแต่ 1 -14 เมตร ในขณะที่บาห์ลีมีความสูงตั้งแต่ 1-5 เมตร

- 21 ก.พ.1996 บริเวณเปรู เป็นผลจากแผ่นดินไหวใต้น้ำ
- 17 ก.ค.1998 บริเวณเกาะปาปัวนิวกินี (มีผู้เสียชีวิต 3,000 คน)

บริเวณที่มักเกิดคลื่นสึนามิและเหตุการณ์ที่เกิดคลื่นสึนามิครั้งใหญ่

คลื่นสึนามินั้นสามารถเกิดขึ้นในภูมิภาคหรือในบริเวณมหาสมุทรอันกว้างใหญ่ไพศาล ขึ้นอยู่กับขนาดของคลื่นและบริเวณ ที่เกิด ซึ่งคลื่นสึนามิเป็น ปรากฏการณ์ที่มักเกิดขึ้นในมหาสมุทรแปซิฟิกเนื่องจากในย่านมหาสมุทรแปซิฟิกเป็นเขตที่มีแนวของการเกิด แผ่นดินไหวและภูเขาไฟใต้มหาสมุทรอยู่มาก จุดกำเนิดสำคัญของคลื่นสึนามิในแปซิฟิกก็คือบริเวณร่องลึกกันสมุทร นอกชายฝั่งอลาสกา หมู่เกาะคูริล รัสเซียและทวีปอเมริกาใต้โดยเฉพาะในเขตแปซิฟิก ตอนกลาง (mid-pacific) บริเวณหมู่เกาะฮาวายมักจะประสบกับคลื่น สึนามิบ่อยครั้ง ร้อยละ 80 ของคลื่นสึนามิที่เกิดขึ้นทั้งหมดจะอยู่ในบริเวณ Pacific Seismic Belt ซึ่งเป็นแหล่งต้นกำเนิดคลื่น ซึ่งในแถบมหาสมุทรแปซิฟิกมีโอกาสเสี่ยงที่มากกว่าในบริเวณอื่นๆ มหาสมุทรแปซิฟิกกินพื้นที่ถึงกว่า 1 ใน 3 ของผิวโลกแล้วล้อม รอบด้วยร่องน้ำลึก กันสมุทร อันเกิดจากแผ่นดินโลกมุดตัว บวกกับถูกระหนาบด้วยแนวโค้งของหมู่เกาะภูเขาไฟอีก

ระบบเตือนภัยสึนามิ (Tsunami Warning System : TWS)

โครงการระบบเตือนภัยกับสึนามิ ประกอบไปด้วย สมาชิกจาก 26 ชาติซึ่งมีภารกิจในการติดตามตรวจสอบคลื่นแผ่นดิน ไหวและสถานีวัดระดับน้ำทะเลในบริเวณเขตแปซิฟิก เพื่อใช้ประเมินศักยภาพการเกิดคลื่นสึนามิและใช้สำหรับให้ข้อมูลข่าวสาร เตือนภัยเรื่องสึนามิ โดยมีศูนย์เตือนภัยสึนามิภาคพื้นแปซิฟิก (PTWC) เป็นศูนย์ปฏิบัติการด้านสึนามิในเขตแปซิฟิกตั้งอยู่ใกล้ฮอนโนลูลู ฮาวาย

- ศูนย์เตือนภัยสึนามิ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการความช่วยเหลือระหว่างชาติในการช่วยรักษาชีวิตและปกป้องทรัพย์สินซึ่งหน่วยงาน NOAA และหน่วยงาน ให้บริการข้อมูลอากาศระหว่างชาติดำเนินการรับผิดชอบ 2 ศูนย์ คือ

- ศูนย์เตือนภัยสึนามิอลาสกา (ATWC) ใน PALMER, อลาสกา ครอบคลุมเขตรับผิดชอบแถบอลาสกา บริติช โคลัมเบีย วอชิงตัน โอเรกอนและแคลิฟอร์เนีย
- ศูนย์เตือนภัยสึนามิเขตแปซิฟิก ใน EWA BEACH, ฮาวาย ครอบคลุมบริเวณฮาวายและแปซิฟิก

เนื่องจากความสูงของคลื่นสึนามิเพียงเล็กน้อยในขณะที่เคลื่อนตัวในน้ำลึก ระบบที่ใช้ตรวจจับคลื่นยักษ์นี้ยังไม่ได้ถูกพัฒนาเท่าที่ควร ศูนย์เตือนภัยสึนามิแปซิฟิกในฮาวายเป็นศูนย์ที่ให้ข้อมูลข่าวสารในฮานแปซิฟิก ซึ่งจะมีแถลงการณ์ที่ออกประกาศถึงการเกิด คลื่นสึนามิ 2 แบบคือการเฝ้าระวังและการเตือนภัย การแถลงข่าวการเฝ้าระวังเรื่องสึนามิจะออกอากาศเมื่อแผ่นดินไหวเกิดขึ้นขนาด 6.75 ตามมาตราวัดริกเตอร์ หรือมากกว่านั้น ส่วนการแถลงการณ์ เตือนภัยนั้นจะกระทำต่อเมื่อได้ข้อมูลจากสถานีวัดระดับน้ำ ซึ่งบ่งชี้ ถึงศักยภาพที่สามารถก่อให้เกิดสึนามิได้ สถานีวัดระดับน้ำจะทำการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ น้ำรอบ ๆ สถานี และจะประกาศเตือนเมื่อคุณสมบัติของข้อมูลตรงกับศักยภาพของการเกิดคลื่นสึนามิ แต่ช่วงโชคไม่ดีที่ระบบนั้นไม่เป็นที่น่าเชื่อถือ จากสถิติ ร้อยละ 75ของการ เตือนภัยทั้งหมดตั้งแต่ปี 1948 เป็นต้นมานั้นผิดพลาด ดังตัวอย่างเหตุการณ์ปี 1948 ที่ฮอนโนลูลูซึ่งมีประกาศเตือนภัยทำให้ต้องอพยพผู้คนซึ่งเป็นการเตือนภัยที่ผิดพลาด เนื่องจากเหตุการณ์นั้นไม่เกิดขึ้น ทำให้สินค้าใช้จ่ายกว่า 30 ล้านดอลลาร์

การบรรเทาภัยคลื่นสึนามิ

โดยทั่วไปแล้ว เมื่อคลื่นสึนามิจะพุ่งเข้าสู่ฝั่งมหาสมุทร พื้นแผ่นดินจะสั่นสะเทือนโดยรู้สึกได้ใต้เท้าของคุณหรือคุณอาจได้รับ คำเตือน แจ้งให้ผู้คนวิ่งหา พื้นที่ๆ สูง เพื่อที่ให้ทราบถึงวิธีการปกป้องตัวเองจากคลื่นสึนามินั้น หัวข้อต่าง ๆ ที่พึงทราบมีดังต่อไปนี้

- ต้องทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคลื่นสึนามิ
- หากเกิดคลื่นสึนามิขึ้น จะมีวิธีการบรรเทาภัยอย่างไร กรณีที่อยู่บนพื้นดินและอยู่บนเรือ

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสึนามิ สรุปได้ดังต่อไปนี้

คลื่นสึนามิจะเข้าปะทะฝั่ง ซึ่งส่วนใหญ่มักเกิดในมหาสมุทรแปซิฟิกและมักจะเกิดจากแผ่นดินไหวโดยที่แผ่นดินไหวบางครั้งเกิดไกลหรือใกล้ จากบริเวณที่ผู้คนพักอาศัย คลื่นสึนามิบางครั้งจะใหญ่มาก ในบริเวณชายฝั่ง คลื่นอาจมีความสูงถึง 30 ฟุตหรือมากกว่า (บางครั้งอาจเกินกว่า 100 ฟุต) และเคลื่อนตัวเข้าสู่ฝั่งได้ไกลหลายร้อยฟุต

- ชายฝั่งที่มีพื้นลาดต่ำสามารถถูกคลื่นสึนามิพัดถล่มได้ง่าย
- คลื่นสึนามิประกอบด้วยคลื่นหลายๆ คลื่น รวมเป็นชุดของคลื่น ซึ่งคลื่นลูกแรกนั้น มี

บ่อยครั้งที่มักจะไม่ใช่ลูกที่ใหญ่ที่สุด

- คลื่นสึนามิสามารถเคลื่อนตัวได้เร็วกว่าคนวิ่ง
- บางครั้งคลื่นสึนามิเป็นสาเหตุให้กระแสน้ำบริเวณชายฝั่งถดถอยหรือถอยร่นไป แล้วไปโผล่

ที่พื้นสมุทร

- แรงกระทำที่คลื่นสึนามิกระทำนั้นค่อนข้างรุนแรง หินก้อนใหญ่ๆ อาจถูกคลื่นสึนามิหอบขึ้นมาทับเรือหรือแม้แต่เศษซากปรักหักพังอื่นๆ สามารถเคลื่อนย้ายเข้าสู่ฝั่งไปได้เป็นระยะหลายร้อยฟุตโดยการกระทำของคลื่นสึนามิ บ้านเรือนหรือตึกรามบ้านช่องอาจถูกทำลาย ซึ่งเศษวัตถุต่างๆ และมวลน้ำเคลื่อนตัวด้วยแรงมหาศาล และสามารถทำให้ผู้คนบาดเจ็บและเสียชีวิตได้

- คลื่นสึนามิเกิดได้ทุกเวลา ทั้งกลางวันและกลางคืน
- คลื่นสึนามิสามารถเคลื่อนตัวสู่ม่าน้ำที่เชื่อมต่อทะเลและมหาสมุทรได้

หากคุณอยู่บนแผ่นดิน

- ให้ตระหนักถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคลื่นสึนามิที่กล่าวมาข้างต้น สิ่งนี้สามารถช่วยชีวิตได้และบอกกล่าวเรื่องราวนี้ต่อไปถึงญาติมิตรหรือเพื่อนพ้องของคุณ ซึ่งจะช่วยชีวิตพวกเขาได้
- หากได้รับสัญญาณเตือนภัยว่าการเกิดคลื่นสึนามิ ควรเคลื่อนย้ายครอบครัวและตัวคุณออกจากพื้นที่ที่เสี่ยงภัย และปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่หากอยู่บริเวณชายหาด และรู้สึกได้ถึงแผ่นดินไหว ให้รีบหนีไปอยู่บริเวณที่สูงเพื่อหลบภัยทันทีและให้อยู่ห่างจากแม่น้ำหรือคลองที่ต่อเชื่อมลงสู่ทะเลหรือมหาสมุทร
- หากเกิดคลื่นสึนามิในบริเวณมหาสมุทรที่ห่างไกล ก็มีเวลาเพียงพอที่จะหาบริเวณที่สูงสำหรับหลบภัยได้ แต่สำหรับคลื่นสึนามิที่เกิดขึ้นประจำในท้องถิ่น เมื่อรู้สึกถึงแผ่นดินไหว ก็จะมีเวลาเพียง 2-3 นาทีเท่านั้นสำหรับหาที่หลบภัยได้
- สำหรับตึกสูง หลายชั้นและมีโครงสร้างเสริมความแข็งแรง ชั้นบนของตึกสามารถใช้เป็นที่หลบภัยคลื่นสึนามิได้ในกรณีที่ไม่มีเวลาพอในการหาที่สูงหลบภัย

หากอยู่บนเรือ

- หากคลื่นซุนามิกำลังโถมเข้าปะทะฝั่ง ควรจะถอยเรือห่างจากฝั่งไปยังบริเวณพื้นที่น้ำลึกเนื่องจากคลื่นสึนามิจะทำให้ระดับน้ำบริเวณ ใกล้ฝั่งหรือท่าเรือเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง

การเกิดสึนามิในประเทศไทย

เจริญ ธนสถิตกุล (2548) เช้าวันอาทิตย์ที่ 26 ธันวาคม 2547 ผู้คนที่อยู่ตามชายหาดด้านชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย ดำเนินชีวิตไปตามปกติ นักท่องเที่ยวหลายคนกำลังอาบแดด บางคน

กำลังเดินออกที่พักรถหลังรถจักรยานยนต์มาเมื่อคืนที่ผ่านมา หลายคนกำลังดื่มน้ำดูประกาย ส่วนชาวประมงออกเรือหาปลาเหมือนอย่างเคย ชาวแผ่นดินไหวที่ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคใต้ฝั่งตะวันออกแจ้งตอน 08.00 น. ว่า เกิดแผ่นดินไหวที่อินโดนีเซียบริเวณทะเลห่างจากเมืองเมดานไปทางตะวันตกบนเกาะสุมาตรา 330 กิโลเมตร แรงสั่นสะเทือนรู้สึกได้อย่างชัดเจน

08.13 น. คลื่นสึนามิความสูง 5-15 เริ่มถาโถมหมู่เกาะและชายฝั่งทะเลของอินโดนีเซียโดยที่เมืองไทยยังไม่ได้รับรายงานใดๆ โดยที่ชายฝั่งทะเลอันดามันของไทยอยู่ห่างจากศูนย์กลางแผ่นดินไหวราว 580 กิโลเมตร

09.35 น. น้ำทะเลลดลงอย่างรวดเร็วตามชายหาดด้านฝั่งทะเลอันดามัน โดยถดถอยลงเป็นระยะทางรวม 100 เมตร (บางแห่งถึง 50 เมตร) เป็นเวลา 3 นาที

09.38 น. คลื่นสูงประมาณ 2-3 เมตร เข้ากระทบฝั่ง

09.43 น. คลื่นสูง 6-7 เมตร เข้ากระทบฝั่ง

10.03 น. คลื่นสูงกว่า 10 เมตร เข้ากระทบฝั่งเป็นเวลา 20 นาที

10.20 น. คลื่นสูงกว่า 5 เมตร เข้ากระทบฝั่งทำให้เกิดน้ำท่วมประมาณ 1 ชั่วโมง

12.00 น. น้ำทะเลไหลกลับเข้าสู่ปกติ

รายละเอียดที่คลื่นสึนามิ ถาโถมซัดเข้าชายฝั่งในแต่ละจังหวัดมีดังนี้

จังหวัดภูเก็ต คลื่นสึนามิสูง 2-3 หลายลูกซัดกระหน่ำชายหาดต่างๆของเกาะภูเก็ต ตั้งแต่หาดป่าตอง (ที่หาดป่าตองความสูงคลื่น 5.88 เมตร และความเร็วของคลื่นอยู่ที่ 14.4 กิโลเมตรต่อชั่วโมง) หาดกมลา หาดกะตะ หาดกะรน หาดราไวย์ ฯลฯ ร้านค้า บาร์เบียร์ เกสต์เฮาส์ โรงแรม ที่พักอาศัยในบริเวณดังกล่าวคลื่นสึนามิถาโถมถล่มอาคารเสียหายเกือบ 100 %

จังหวัดพังงา นับเป็นจังหวัดที่ได้รับความเสียหายมากที่สุดในบรรดา 6 จังหวัดที่ประสบภัยสึนามิที่มีความสูง 10-15 เมตร โดยเฉพาะบริเวณเขาหลัก อำเภอตะกั่วป่า โดยสภาพทางภูมิศาสตร์ ตำแหน่งที่ตั้งของจังหวัดพังงา มีลักษณะยื่นเข้าไปในทะเลอันดามันกว่าส่วนอื่นๆของประเทศไทย ประกอบไม่มีปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่จะดูดซับความรุนแรงของคลื่นสึนามิได้อย่างทางชายฝั่งด้านอันดามันของพม่า มีเกาะแก่งต่างๆจำนวนมากกั้นถึงชายฝั่ง ดังนั้นชายฝั่งที่จังหวัดพังงา จึงเปิดหน้ารับคลื่นยักษ์ที่ถาโถมเข้ามาอย่างเต็มๆ โดยเฉพาะลักษณะทางภูมิศาสตร์ของบริเวณเขาหลักเป็นบริเวณที่มีความกว้างของชายหาดแคบมากทำให้คลื่นที่ถาโถมเข้ามากระทบชายฝั่งอย่างรุนแรง

จังหวัดกระบี่ พื้นที่ที่ได้รับความเสียหายจากคลื่นสึนามิได้แก่ หาดนพรัตน์ธารา อ่าวนางเกาะลันตา เกาะพีพี ได้รับความเสียหายมากที่สุด

จังหวัดระนอง ซึ่งอยู่เหนือจังหวัดพังงา พื้นที่ได้รับความเสียหายบริเวณหาดประพาส ที่กิ่งอำเภอสุขสำราญ ไม่รุนแรงเหมือนที่จังหวัดพังงาเพราะมีเกาะแก่งต่าง ๆ เป็นปราการธรรมชาติคอยดูดซับความรุนแรงของคลื่นให้ส่วนหนึ่ง

จังหวัดตรัง พื้นที่ได้รับความเสียหายที่อยู่ใกล้ชายฝั่งได้แก่ อำเภอกันตัง อำเภอสิเกา อำเภอปะเหลียน และกิ่งอำเภอหาดสำราญ

จังหวัดสตูล เป็นจังหวัดที่อยู่ใต้สุดของไทย ทางด้านฝั่งทะเลอันดามัน มีละติจูดใกล้เคียงกับตอนเหนือสุดของเกาะสุมาตราจึงโดนหาง ๆ ของคลื่นสึนามิ เพราะลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นปัจจัยช่วยจึงมีผลกระทบน้อยมากเพียงแค่เกิดพายุและคลื่นลมแรงในทะเล

คลื่นยักษ์สึนามิ ได้ทำลายชีวิตและทรัพย์สินแก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและคนท้องถิ่นทั้ง 6 จังหวัดภาคใต้ของไทย นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่มีผู้เสียชีวิตจากมหันตภัยธรรมชาติครั้งนี้มากมายอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน จากการสำรวจทางธรณีวิทยาของสหรัฐได้ออกมาให้ข้อมูลว่า แผ่นดินไหวเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 นับเป็นครั้งที่รุนแรงที่สุดในรอบ 100 ปี โดยระดับความรุนแรงสูงสุดอยู่ที่ 9.0 ริกเตอร์ จัดเป็นความรุนแรงอันดับ 4 เมื่อเทียบกับที่เคยเกิดขึ้นตั้งแต่ปี 1900 และเป็นเหตุการณ์แผ่นดินไหวที่รุนแรงที่สุดของโลกในรอบ 40 ปี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ขรรจง ศรีเจริญวงศ์ (2533) ศึกษาเครือข่ายทางสังคมและการสนับสนุนทางสังคมในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย : ศึกษากรณีผู้ประสบวาตภัยหมู่บ้านท่าปุย ตำบลสามเงา และหมู่บ้านท่าปุย ต.ตำบลย่านรี อำเภอสามเงา จังหวัดตาก เป็นการวิจัยที่ใช้กรอบแนวคิด เครือข่ายทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว เครือญาติ และบุคคลในชุมชนได้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัย อันเป็นการศึกษา คือ ลักษณะการช่วยเหลือตนเองของประชาชนโดยใช้ทรัพยากรในชุมชน กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาคือผู้ประสบภัยในทั้งสองหมู่บ้านที่ประสบความเสียหายมาก ปานกลาง น้อย จำนวน 25 ราย โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการศึกษาเฉพาะกรณีอันเป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาปรากฏว่าเครือข่ายทางสังคมของผู้ประสบภัยมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว เครือญาติ และบุคคลในชุมชนแบบแน่นแฟ้นเป็นส่วนใหญ่ โดยบทบาทของผู้ประสบภัยที่มีต่อบุคคลในเครือข่าย ความดีและระยะเวลาของความสัมพันธ์ภายในเครือข่ายมีผลต่อการได้รับความช่วยเหลือจากเครือข่ายของผู้ประสบภัยที่แตกต่างกัน

วิจิตรา ชัยศรี (2536) ศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ศึกษากรณีจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นการศึกษาถึงปัจจัยด้านอายุ อาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ชุมชนและ

ภูมิภาคนาเดิมที่แตกต่างกันว่า จะมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นในผลกระทบมิติต่าง ๆ คือเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามประเพณี ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านอายุ อาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ชุมชนและภูมิภาคนาเดิมที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อความคิดเห็นในผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน กล่าวคือประชาชนส่วนใหญ่มีความไม่แน่ใจใน การพัฒนาการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน จะทำให้ประชาชนได้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจมากขึ้น แม้จะมีการสร้างงาน สร้างอาชีพ แต่ประชาชนมีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวน้อยมาก ผลทางด้านสังคมมีแนวโน้มของปัญหาการเพิ่มขึ้นของหญิงบริการ สถานเริงรมย์และปัญหาการลัก เลิกขโมยน้อย น่าจะเป็นผลโดยตรงส่วนหนึ่งจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ผลทางด้านวัฒนธรรม ประชาชนไม่แน่ใจ การฟื้นฟูและการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีเป็นผลมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยว การเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีของประชาชนยังเป็นไปตามประเพณีที่มีมาแต่ดั้งเดิม ประชาชนส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญในกิจกรรมดังกล่าวอยู่

สุวรรณิ กงทอง (2536) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ชุมชนในท้องที่อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชน น้อย จากการวัดการมีส่วนร่วม 8 ด้านได้แก่ ประชุม วางแผน เก็บรวบรวมเมล็ดพันธุ์ไม้ป่าชายเลน ปลูกป่าชายเลนชุมชน ดูแลรักษาป่าชายเลนชุมชน ปลูกซ่อมบำรุงรักษาป่าชายเลน ประชาสัมพันธ์ ประสานงานกับหน่วยงานราชการ และอื่น ๆ สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างเด่นชัดคืออาชีพรองลงมาได้แก่การได้รับ ข่าวสาร การเป็นสมาชิกกลุ่ม เพศ และการศึกษา ตามลำดับ ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชน ได้แก่ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ พื้นที่ปลูก ขาดความร่วมมือ และการแนะนำ ที่ดีจากเจ้าหน้าที่ ไม่มีเวลา และอันตรายจากผู้มีอิทธิพล และสัตว์มีพิษในพื้นที่ ข้อเสนอแนะของการวิจัยคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมป่าไม้ กรมประมง ควรร่วมมือจัดการอบรม สัมมนา และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน เข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชน ให้มากยิ่งขึ้น

นันทนา อนันต์ไทย (2537) ศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดอุบลราชธานี วัตถุประสงค์การศึกษา ศึกษาลักษณะทั่วไปทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมไปถึงการศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยว และสภาพปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าสถานภาพโดยทั่วไปนั้นเอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว กล่าวคือ ทั้งสภาพภูมิประเทศ วัฒนธรรม และประเพณีเก่าแก่ตลอดจน ความพร้อมของการ

ให้บริการทางด้านสาธารณูปการ จึงส่งผลให้ตลาดการท่องเที่ยวขยายตัวเพิ่มขึ้น นักท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยว ชาวไทยมากกว่า ชาวต่างประเทศ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวจะมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด มีระยะเวลาในการพักค้างคืนประมาณ 2 วัน สำหรับนักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวจะเป็นชาวอังกฤษ และใช้เวลาพักค้างคืนมากกว่า 4 วันขึ้นไป แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าสถานภาพโดยทั่วไปนั้นเอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว กล่าวคือ ทั้งสภาพภูมิประเทศ วัฒนธรรม และประเพณีที่เก่าแก่ ตลอดจนความพร้อมของการให้บริการทางด้านสาธารณูปการ จึงส่งผลให้ตลาดการท่องเที่ยวขยายตัวเพิ่มขึ้น นักท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยมากกว่าชาวต่างประเทศ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวจะมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด มีระยะเวลาในการพักค้างคืนประมาณ 2 วัน สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวจะเป็นชาวอังกฤษ และใช้เวลาพักค้างคืนมากกว่า 4 วันขึ้นไป แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี มีแหล่งท่องเที่ยว ทั้งหมด 33 แห่ง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภท ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และโบราณสถาน ประเภทศิลป วัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่กระจายอยู่ใน อำเภอเมือง อำเภวารินชำราบ อำเภอพิบูลมังสาหาร และอำเภอโขงเจียม แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในอำเภอเมืองนั้น มีจุดเด่นในด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน รวมทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีกิจกรรมของท้องถิ่น ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมืองนั้นยังมีศักยภาพในการพัฒนาอยู่ในเกณฑ์สูง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในอำเภวารินชำราบและ วัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมของคนในท้องถิ่น ถึงแม้ความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว จะอยู่ในเกณฑ์สูง แต่เมื่อเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในอำเภอเมืองแล้วพบว่ายังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่า แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในอำเภอโขงเจียม มีจุดเด่นในด้านธรรมชาติมาก เพราะมีสภาพธรรมชาติที่สวยงาม และยังมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์อีกด้วย ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีต่อการท่องเที่ยวพบว่า ปัญหาในด้านการขาดอนุรักษ์และปรับปรุง แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ที่จะชักจูงใจ ให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวที่ยังไม่ชัดเจน และจริงจังเท่าที่ควร มีผลส่งให้การขยายตัวในการท่องเที่ยวไม่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ยังไม่ชัดเจนและจริงจังเท่าที่ควร มีผลส่งให้การขยายตัวในการท่องเที่ยวไม่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยจากผลสรุปนี้เองสามารถเสนอแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้โดยให้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูงก่อนเป็นอันดับแรก นอกจากนี้ในด้าน การประชาสัมพันธ์และส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการให้มุ่งเน้นรสนิยมของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน รวมไปถึงด้านวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรมในท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยให้ด้านธรรมชาติเป็นแหล่ง

ท่องเที่ยวรอง และเสนอแนะเส้นทางท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีที่มีทั้งการท่องเที่ยวแบบวันหยุดสุดสัปดาห์ คือจะใช้เวลา 1 วัน 1 คืน 2 วัน และแบบฤดูกาลหรือเทศกาล คือจะใช้เวลา 2 คืน 3 วัน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงรสนิยมของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก

จิราวดี อ่อนวงศ์ (2539) ศึกษาการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวกรณีศึกษาเกาะพีพี จังหวัดกระบี่ ผลการศึกษาพบว่า พัฒนาการและการแลกเปลี่ยน ทางกายภาพของชุมชนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยว เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ทั่วไปในแง่บวกและแง่ลบ การพัฒนาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ไม่มีการวางแผน ทำให้เกิดปัญหาตามมา โดยเฉพาะปัญหาสภาพแวดล้อม และความเสื่อมโทรมของทรัพยากร ธรรมชาติ ในการศึกษาประเด็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แยกแผนงานหลักได้ 5 ประเด็น คือ 1) แผนงานด้านการจัดการสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ 2) แผนการจัดการมลพิษ 3) ประเด็นส่งเสริมความเข้าใจทางการท่องเที่ยว 4) แผนพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการ 5) แผนหลักด้านคุณภาพชีวิต และแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจสังคม ข้อเสนอแนะในการจัดการองค์กรในการแก้ไขปัญหา เสนอรูปแบบการปกครองให้มีการแยกหมู่บ้านในพื้นที่ออกมา เป็นตำบลใหม่นอกเหนือจากการควบคุมดูแลของตำบลอำเภอนาง โดยมีการปกครองแบบสภาตำบล ระดับชุมชนในพื้นที่มี องค์กร 2 ระดับคือ 1) ระดับองค์กรพื้นที่ มีการรวมกลุ่มของระดับพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ของตน 2) องค์กรในระดับอาชีพ กลุ่มอาชีพเพื่อเป็นการรวมกลุ่มพัฒนามาตรฐานการอาชีพ เช่น กลุ่มเรือหางยาว ทั้ง 2 กลุ่มจะเป็นหน่วยงานที่คอยสอดส่องการทำงานขององค์กรบริหารส่วนตำบล

ศรัณย์ สิงห์ชน (2539) ศึกษาความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการเผยแพร่แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร ไม่มีความสัมพันธ์กับ ทักษะที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร ทักษะที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้บริหาร

ชัยพร พัฒนารักษ์ (2540) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าชายเลนในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าชายเลน ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าชายเลน และปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นของการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าชายเลน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนคิดเห็นของการมีส่วนร่วมในการ

จัดการทรัพยากรป่าชายเลนในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าชายเลน ส่วนอาชีพและระยะเวลาที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าชายเลน ปัจจัยด้านสังคม – จิตวิทยา ได้แก่ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรป่าชายเลน และความรู้ความเข้าใจในเรื่องทรัพยากรป่าชายเลน พบว่าไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าชายเลนปัญหา อุปสรรค ส่วนใหญ่เกิดจากการไม่มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นประโยชน์ของป่าชายเลน ปัญหา อุปสรรค ส่วนใหญ่เกิดจากการไม่มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นประโยชน์ของป่าชายเลนและเห็นว่าธรรมชาติ ได้แก่ ลมมรสุม และตัวเพรียง ทำให้ต้นไม้อ่อนในป่าชายเลนขยายพันธุ์ได้ ประชาชนเห็นว่าโครงการปลูกป่าส่งผลกระทบต่อการทำมาหากินในแง่ของพื้นที่ทำกินที่ลดลง

บรรจง กณะกาสัย (2540) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชายเลน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดจันทบุรี วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชายเลน และปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ป่าชายเลน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ป่าชายเลน จังหวัดจันทบุรี จำนวน 300 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที-เทสต์ ค่าเอฟ-เทสต์ กำหนดนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05 ตัวแปรอิสระคือ ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยดูจากระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัวและอาชีพ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความรู้ ความเข้าใจเรื่อง การพัฒนาป่าชายเลน และการคาดหวัง ผลประโยชน์จากการร่วมพัฒนาป่าชายเลน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาป่าชายเลน ไม่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาป่าชายเลน ปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาป่าชายเลน คือ การติดต่อสื่อสารและทางคาดหวังผลประโยชน์จากการร่วมพัฒนาป่าชายเลนของประชาชน

วิเชียร พอนอ่วม (2540) ศึกษาการมีส่วนร่วมของธุรกิจท่องเที่ยวภาคเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ศึกษากรณีทัวร์ป่าจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ภาคธุรกิจเอกชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยว การให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว แต่จะให้ความสำคัญกับความปลอดภัยและความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยว การสร้างความพึงพอใจและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว สาเหตุที่ทำให้ธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมต่ำเนื่องจากปัญหาการขาดแคลน

มัคคุเทศก์ที่มีคุณภาพ ปัญหาการจำกัดการของบริษัทท่องเที่ยวในการโฆษณาเกินความจริง การตัดราคา และใช้ที่สาธารณะประโยชน์โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติจากการศึกษาพบว่าภาคเอกชนต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมไม่มากนักขณะเดียวกันก็ต้องการให้การจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์และผู้นำทางให้ความรู้ ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์การจัดสิ่งพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว การจัดโปรแกรมและศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ และการจัดที่รองรับขยะตามจุดต่าง ๆ ที่เส้นทางทัวร์ป่าผ่าน

มณฑล จันทร์แจ่มใส (2541) ศึกษาทัศนคติของชุมชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวกรณีศึกษา : เกาะมุก จังหวัดตรัง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการนำรายได้เข้าสู่ประเทศ และยังมีแนวโน้มในการขยายตัวมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังเป็นนโยบายที่ถูกบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตลอดมาจนถึงปัจจุบัน มาตรการของทางรัฐบาล ถูกนำเสนอออกมาในรูปแบบของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับภาค จังหวัด และเฉพาะแหล่งท่องเที่ยว แผนการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้นำเสนอแนวทางไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งว่าด้วยการดำเนินการด้านนโยบาย การปรับปรุงองค์กร กฎหมาย และแนวทางการลงทุน ซึ่งจะมีผลต่อพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว แผนการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้นำเสนอแนวทางไปสู่สัมพันธภาพกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนเป็นประชากรศึกษา ในเดือนพฤศจิกายน 2539 จำนวน 120 ตัวอย่าง และนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PET และนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีแบบไคสแควร์ (Chi – Square) จากการศึกษพบว่าประชากรศึกษาส่วนใหญ่อายุ 30 – 50 ปี การศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษา มีอาชีพประมง รายได้ต่อครัวเรือนไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน มีการถือครองที่ดินไม่เกิน 25 ไร่ รับข่าวสารจากโทรทัศน์ เคยมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยว ไม่เป็นสมาชิก องค์กรท้องถิ่น นับถือศาสนาอิสลาม ทัศนคติของชุมชนท้องถิ่นที่มีต่อกิจกรรมทางการท่องเที่ยว พบว่าครึ่งหนึ่งของประชากรศึกษา มีความคิดเห็นให้นักท่องเที่ยวแต่งกายตามความพอใจในบริเวณชายหาดแหล่งท่องเที่ยว และให้แต่งกายสุภาพเรียบร้อยในบริเวณย่านพักอาศัยของชุมชนท้องถิ่น คือ การเป็นสมาชิกองค์กรท้องถิ่น ส่วนกิจกรรมกีฬาของนักท่องเที่ยวให้มีได้ทุกประเภททั้งทางบกและทางน้ำ กิจกรรมสัจจอร์ของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้มีเฉพาะที่ไม่ใช้เครื่องยนต์ โดยมีความสัมพันธ์กับอายุของประชากรศึกษา กิจกรรมเพื่อความบันเทิงของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ให้มีการแสดงพื้นบ้าน และสากลที่ไม่เน้นกามารมณ์ และส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้มีกิจกรรมการพนันเพื่อบริการนักท่องเที่ยว ส่วนกิจกรรมการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้นักท่องเที่ยวร่วมประกอบกิจกรรมอาชีพได้โดยมีความสัมพันธ์กับลักษณะประชากรคือ ประสบการณ์การท่องเที่ยวต่างท้องถิ่น และส่วนใหญ่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวร่วมประกอบกิจกรรมหารายได้ ส่วนพิธี

ละหมาด และพิธีสูหนัดให้นักท่องเที่ยวร่วมชุมชนเท่านั้น ทักษะคติของชุมชนท้องถิ่นที่มีการจัดการสภาพแวดล้อม เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเรื่อง น้ำกิน น้ำใช้ และการจัดการน้ำทิ้งและสิ่งปฏิกูลส่วนใหญ่ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานราชการในเรื่องประเภทสิ่งปลูกสร้างส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นให้มีเฉพาะ โรงแรมที่พัก และร้านขายของในบริเวณแหล่งพักอาศัยของชุมชนท้องถิ่น และไม่ต้องการให้มีสิ่งปลูกสร้างใด ๆ บริเวณศาสนสถาน ส่วนในบริเวณชายหาดแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีสิ่งปลูกสร้างได้ทุกประเภท และมีลักษณะประชากรที่มีความสัมพันธ์คือการเป็นสมาชิกองค์กรท้องถิ่น ส่วนในเรื่องความสูงของสิ่งปลูกสร้าง ส่วนใหญ่เห็นว่าในบริเวณแหล่งพักอาศัยของชุมชนท้องถิ่นและบริเวณชายหาดแหล่งท่องเที่ยว ไม่ควรมีความสูงเกิน 4 ชั้น โดยลักษณะประชากรที่มีความสัมพันธ์คือการเป็นสมาชิกองค์กรท้องถิ่น ทักษะคติของชุมชนท้องถิ่นที่มีต่อระเบียบในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยว ในเรื่องกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นต้องมี โดยต้องการให้กำหนดจากชุมชนท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานราชการ

ชื่นใจ บุชาธรรม (2541) ศึกษาการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติหลายแห่งเริ่มเสื่อมโทรม วิธีการอนุรักษ์ สภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวที่น่าจะให้ผลดีวิธีหนึ่ง คือ การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ เนื่องจากเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงเมื่อสภาพแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมและได้รับผลประโยชน์ คือรายได้ เมื่อสภาพแวดล้อมมีคุณภาพดี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว โดยศึกษาบริเวณชายหาดบางแสนเนื่องจากเคยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม แต่ปัจจุบันได้รับการฟื้นฟูแก้ไขจนสภาพแวดล้อมดีขึ้น การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความเกี่ยวข้องปัจจัยด้านบุคคล สัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในระดับปานกลาง ถึงสูง และพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ระยะเวลาดำเนินกิจการ ประเภทกิจการ การอบรม ประชุมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและความเกี่ยวข้องกับผู้นำชุมชนในพื้นที่กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมคือ การมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติกิจกรรม อนุรักษ์สภาพแวดล้อมชายหาด ทั้งนี้ผู้ประกอบการยินดีจ่ายเงินในจำนวนที่เหมาะสม ในกรณีที่มีการขอความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม

สุวิน สิทธิบุตร (2541) ศึกษาผลกระทบของโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ต่อการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และคุณภาพชีวิตของราษฎรในพื้นที่โครงการ จังหวัดนครพนม วัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อพิจารณานโยบายด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ผลกระทบของโครงการฯ

ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้และคุณภาพชีวิตของราษฎรในพื้นที่ โครงการฯ เปรียบเทียบระดับรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนและการกระจายรายได้ของราษฎรในพื้นที่โครงการฯ ก่อนและหลังมีการดำเนินโครงการฯ นอกจากนี้ได้ศึกษาถึงทัศนคติของราษฎร ในกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ จากการศึกษา พบว่านโยบายของรัฐบาลที่สำคัญในด้านเกี่ยวกับการฟื้นฟูและอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ ได้ดำเนินการสอดคล้องกับแนวพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ประกอบด้วยการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชน ผลการดำเนินโครงการฯ ทำให้มีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น จำนวน 3,015 ไร่ และพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู จำนวน 1,900 ไร่ และได้ส่งผลต่อ การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้รายได้เป็นตัวพิจารณา ซึ่งปรากฏว่ารายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนหลัง ดำเนินโครงการฯ สูงกว่าก่อนการดำเนินโครงการฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับสูงกว่า 99 เปอร์เซ็นต์ แต่การกระจายรายได้หลังดำเนินโครงการฯ ไม่ได้เท่าก่อนดำเนินโครงการฯ ทั้งนี้เนื่องจากครัวเรือนที่รายได้สูงขึ้นจะอยู่ในเฉพาะกลุ่มของครัวเรือนที่เป็นสมาชิกของโครงการฯ เท่านั้น เพราะมีอาชีพเสริม และได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมทางการเกษตร และจากการหาฟังก์ชันรายได้ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อรายได้ของครัวเรือนคือ รายจ่ายที่ใช้ลงทุนทำการเกษตรและการเข้าร่วม กิจกรรมโครงการฯ นอกจากนี้ปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ขนาดพื้นที่ถือครองและระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่สูงกว่า 99 เปอร์เซ็นต์ ในส่วนของทัศนคติที่มีต่อโครงการฯ ปรากฏว่าไม่มีปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมตัวใดมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อโครงการฯ

กฤษฎา สุภาพไพบุลย์ (2542) ศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรในการจัดการอุทยานแห่งชาติภูกระดึง วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่ส่งผลทำให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการจัดการอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทยานแห่งชาติภูกระดึง มี 3 ลักษณะ คือ การร่วมในการตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ และร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ พบว่าโดยรวมราษฎรยังมีส่วนร่วมในการจัดการอุทยานแห่งชาติภูกระดึงค่อนข้างต่ำ ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า การได้รับประโยชน์ทางตรงโดยชอบด้วยกฎหมาย การได้รับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม และการรับรู้ข่าวสารจากอุทยานแห่งชาติภูกระดึง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประโยชน์ทางตรงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทยานแห่งชาติ ในลักษณะ

ตรงกันข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และผลประโยชน์ทางอ้อมที่ได้รับจากอุทยานแห่งชาติไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วม

กฤติยากร นวลศรี (2543) ศึกษาผลจากการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวในทัศนคติของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว กรณีศึกษาเกาะพีพี อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ วัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับประชาชนและชุมชนอันเนื่องมาจากการส่งเสริมให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวในมุมมองของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวหลังจากการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 2) เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาอย่างยั่งยืนทางด้าน การท่องเที่ยว ใช้วิธีการสำรวจ การสังเกตการณ์ และแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทปฐมภูมิ ส่วนข้อมูลประเภททุติยภูมิ ใช้วิธีการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไม่เต็มรูปแบบ โดยเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้เท่านั้นแต่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ในด้านการบริหารจัดการพื้นที่ สำหรับทัศนคติของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวที่มีผลต่อที่เกิดขึ้นหลังจากการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้ให้กับผู้เข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ทางด้านการประกอบอาชีพของประชาชนจากการประกอบอาชีพภาคเกษตรกรรม และการรับจ้างมาสู่การประกอบอาชีพในด้านการให้ประชาชนจากบริเวณต่าง ๆ เดินทางเข้าสู่พื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในด้านการใช้ที่ดินในด้านการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการใช้ที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างหนาแน่น การพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยว เป็นสาเหตุหนึ่งที่เกิดผลต่อพื้นที่เช่นกิจกรรมการท่องเที่ยวบางประเภทเป็นสาเหตุในการทำลาย ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมถึงการเกิดปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาขยะ ปัญหาเสียงดังและปัญหาทางด้านสังคม จากผลการศึกษาดังกล่าวผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นดังนี้

- 1) ในการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวควรเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มรูปแบบทั้งการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารจัดการพื้นที่และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้
- 2) การพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวควรคำนึงความพร้อมในด้านระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการของพื้นที่
- 3) ควรมีการกำหนดขอบเขตของกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ให้ชัดเจน และมีมาตรการในการควบคุม
- 4) ในการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวควรคำนึงถึงศักยภาพในการรองรับของพื้นที่เป็นสำคัญเช่นความพร้อมด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในพื้นที่ได้แก่ ปริมาณน้ำจืด ระบบไฟฟ้าและน้ำประปา

ปริญญา พรหมมินทร์ (มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2548 : 709-710) ได้ทำการศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัด

กาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับไม่ปฏิบัติเลย โดยบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่ขึ้นอยู่กับอายุ และระดับการศึกษาเนื่องจากส่วนใหญ่มีอายุและระดับการศึกษาใกล้เคียงกัน สำหรับปัญหาที่พบคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา ขาดการสนับสนุนจากรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ สื่อต่าง ๆ ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แก่ประชาชน มีเหตุผลทางด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือรับผู้สำเร็จการศึกษาด้านนี้โดยเฉพาะเข้าทำงาน รัฐบาลควรเล็งเห็นความสำคัญให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และให้การช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้มากขึ้น

สบสุข ลีละบุตร (2543) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกรณีศึกษา : เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี วัดอุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่าง ๆ กับการมีส่วนร่วม ตลอดจนปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พื้นที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยทำการศึกษาเชิงปริมาณ จากการใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่มประชาชนท้องถิ่นจำนวน 221 ราย วิเคราะห์ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC(+) โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การแปรผัน และการวิเคราะห์ การจำแนกหมู่ ควบคู่ไปกับการศึกษาเชิงคุณภาพซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกใช้การพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ได้แก่ เพศ อาชีพ สถานภาพทางสังคม ส่วนความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีผลต่อการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่า เพศชาย กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป กลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับสูง และกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคม จะมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ปัญหาและอุปสรรคคือ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว จึงทำให้ไม่ค่อยมีเวลาและโอกาสที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมได้เท่าที่ควร ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในนโยบายของทางภาครัฐอย่างชัดเจน และประชาชนท้องถิ่นยังไม่ได้ให้ความสนใจในการรวมตัวกันอย่างจริงจัง เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมเท่าที่ควร เนื่องจากผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นยังไม่ได้กระจายสู่ประชาชน ส่วนใหญ่อย่างแท้จริง จากการศึกษา สามารถนำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คือ ทางภาครัฐหรือองค์กรท้องถิ่น ควรประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนให้ประชาชนเข้าใจในนโยบายและแผนงานของรัฐที่ต้องการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอนุรักษ์

และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของชุมชน รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วม ของเยาวชนรุ่นใหม่ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในทิศทางที่ยั่งยืน

ฤทธิ อนุจรพันธ์ (2543) ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่ออำเภอเมือง แม่ฮ่องสอน จังหวัด แม่ฮ่องสอน ผลจากการศึกษาพบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบทางตรงและทางอ้อมในด้านการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ด้าน เนื่องจากนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ย่านการค้าและบริการแก่นักท่องเที่ยวพื้นที่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณริมถนนสายหลัก ได้เปลี่ยนจากที่อยู่อาศัยเป็นพื้นที่การค้าและบริการเกิดการสร้างงานและสร้างรายได้แก่ประชากรในท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อมรวมทั้งคนต่างถิ่นเข้ามาประกอบกิจการค้าขายและบริการ ทำให้จำนวนประชากรในเขตเทศบาลมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม 2 ด้าน คือปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นและปัญหาน้ำเสียจากการปล่อยน้ำทิ้งของพื้นที่พักอาศัย อาคารพาณิชย์ และโรงแรมต่าง ๆ

จารุภัทร ภาวโรฤทธิ (2544) ศึกษาการเปรียบเทียบ การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟู สภาพป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำ ระหว่างชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำดัง ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำรูคอยสามหมื่น กับชาวไทยพื้นราบบ้านแม่เลา อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับ ข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วม ในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำ และเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วม ในการฟื้นฟู สภาพป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำ ระหว่างชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำดัง ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำรูคอยสามหมื่น กับชาวไทยพื้นราบบ้านแม่เลา อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีทั้งสิ้น 353 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ซึ่งประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ผลการวิจัยพบว่า 1) การเปิดรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำ 2) การเปิดรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำ 3) การเปิดรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้และแหล่งต้นน้ำ 4) ความรู้ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้และแหล่งต้นน้ำ 5) ความรู้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำ 6) ทักษะคิด ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำ 7) การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับลักษณะประชากร 8) การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำ ระหว่างชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำดัง ชาวเขา

เผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำ รูดอยสามหมื่น กับชาวไทยพื้นราบบ้านแม่เลา อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ มีความแตกต่างกัน

ฉัตรชัย คิวงจาด (2544) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาความคิดเห็นชุมชนคลองบางกอกน้อย จังหวัดนนทบุรี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนริมคลองบางกอกน้อยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและศึกษาปัจจัยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนริมคลองบางกอกน้อย กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองบางกอกน้อย 15 หมู่บ้าน จำนวน 347 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า T-test และ One-Way Anova โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนริมคลองบางกอกน้อยมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการให้คุณค่าต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ การเป็นสมาชิก กลุ่มชุมชน และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชญา เสาวภาคย์ (2544) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมชายหาด กรณีศึกษา หาดปากเมง อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมหาดปากเมง ใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มประชากรคือ ประชาชนท้องถิ่นในหมู่ที่ 4 บ้านหาดปากเมง ตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง จำนวน 233 ครัวเรือน ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Sciences: SPSS) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบ เจาะลึก คือเจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายปกครอง ระดับอำเภอ ระดับท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 คน ผลการศึกษาพบว่าประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมหาดปากเมงอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า อาชีพ สถานภาพทางสังคม และการใช้ประโยชน์จากหาดปากเมงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เพศ อายุ ระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่น ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมชายหาด การให้คุณค่าต่อธรรมชาติและสภาพแวดล้อม และการรับรู้ข่าวสารการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมหาดปากเมงคือ ประชาชน ท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐเท่าที่ควร เจ้าหน้าที่รัฐขาดการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับหาด

ปากเมง รวมทั้งไม่มีความจริงจังในการสนับสนุนให้ประชาชนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และความไม่ชัดเจนในการออกเอกสารสิทธิครอบครอง ที่ดินทำกิน ข้อเสนอแนะคือ ภาครัฐควรประชาสัมพันธ์ข่าวสาร และการดำเนินการต่างเกี่ยวกับหาคปากเมงให้ประชาชนรับทราบอย่างต่อเนื่องและปฏิบัติอย่างจริงจัง เพิ่มการเอาใจใส่ในปัญหาของชุมชนโดยลงพื้นที่ให้มากขึ้น การกำหนดเขตพื้นที่ดูแลรับผิดชอบหาคปากเมง เขตพื้นที่ทำกิน และเขตพื้นที่อนุรักษ์ต้องมีการประกาศให้ประชาชนรับทราบ รวมทั้งเร่งกำหนดมาตรการในการจัดระเบียบผู้ประกอบการบริเวณชายหาด และลงโทษผู้บุกรุกอย่างต่อเนื่องและจริงจังโดยเสมอภาคกัน

จุนผกา คงอินทร์ (มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2548 : 711) ได้ทำการศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาบ้านนาดิน ตำบลอ่าวนาง อำเภอมะนัง จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้นำของชุมชนในด้านการให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความสัมพันธ์กับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยของชุมชนอื่น ๆ คือ การรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การฝึกอบรม การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ บทบาทผู้นำของชุมชนในด้านการให้อิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว และความสามารถของชุมชนในการรับรองการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนสภาพปัญหาของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ การขาดแคลนน้ำเนื่องจากระบบประปาในชุมชนไม่ดี รองลงมาคือ ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สำหรับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน สรุปได้คือ รมรงค์ให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่น และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

รัชชัญญ จารุวัฒนพงษ์ (2544) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้ำตกพรหมโลก ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช วัดอุปสงฆ์ เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกพรหมโลก ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้ำตกพรหมโลก 3) ศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของชุมชนที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้ำตกพรหมโลก 4) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยว โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า 1) สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้ำตกพรหมโลกเกิดจาก การที่ชาวบ้านในชุมชนได้ประสบปัญหาอุทกภัยทำให้หลายคนได้เล็งเห็นความสำคัญของป่าไม้ ประกอบกับชาวบ้านกลุ่มหนึ่งได้ไปพบน้ำตกแห่งหนึ่งที่มีความสวยงาม จึงทำให้มีการเล่าต่อกันฟัง และเริ่ม

รวมตัวกันเพื่อจัดตั้งชุมชนอนุรักษ์ธรรมชาติเขาหลวงบ้านปลายอนขึ้น และได้มีการจัดการการท่องเที่ยวพาคนในชุมชนขึ้นไปท่องเที่ยวยังน้ำตกดังกล่าว หลังจากนั้นจึงเริ่มมีนักเรียนและนักศึกษาเข้ามาทัศนศึกษาแต่ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวเข้ามาน้อย 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านตกพรหมพิมาน จากแนวคิดด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้มีการพบปะพูดคุยกันภายในชุมชน และเกิดการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งชมรมฯ ขึ้น ทำให้มีการจัดกิจกรรมในด้านการอนุรักษ์ เช่น การบวชป่า และการจัดกิจกรรมงานวันเด็ก เป็นต้น ซึ่งชาวบ้านในชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือด้านการบริจาคเงินบางคนจะให้ความช่วยเหลือด้านแรงงาน ส่วนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ และอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว 3) ชุมชนมีความคิดเห็นว่าการจัดการท่องเที่ยว สามารถเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน และต้องการให้ภาครัฐเข้ามาสนับสนุนด้านงบประมาณและการประชาสัมพันธ์ ส่วนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีที่มีการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนเพราะจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชน แต่ทั้งนี้ชุมชนจะต้องมีการจัดการที่ดี ประกอบกับต้องมีความรู้ ความเข้าใจในด้านการจัดการท่องเที่ยวถึงจะประสบผลสำเร็จได้ 4) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยว คือ ปัญหาการขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ปัญหาขาดการประชาสัมพันธ์ ปัญหาความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างคนในกลุ่มและหน่วยงานอื่น และปัญหาขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐอย่างจริงจัง ทำให้ประสิทธิภาพในการจัดการการท่องเที่ยวไม่ประสบผลสำเร็จ

ฟูไท วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) ศึกษากระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทางสังคม : กรณีศึกษาบ้านหนองขาว อำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี การพัฒนาประเทศในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยในการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนที่เกิดขึ้นและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายนั้น ต้องอาศัยการเชื่อมโยงกลุ่มและภาคีต่าง ๆ ในสังคม เข้ามาทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่าย โดยอาศัยรากฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรชุมชน ในระดับต่าง ๆ การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาพัฒนาการ กระบวนการทำงาน ความร่วมมือ และความสัมพันธ์ ระหว่างแกนนำ กลุ่ม และองค์กรในเครือข่ายทางสังคมของชุมชน รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อเครือข่ายทางสังคมของชุมชน เพื่อนำเสนอแบบแผนความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคมของชุมชน (Community network map) การศึกษาได้ใช้ขอบเขตในระดับตำบลเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาพบว่า โครงสร้างและบานเครือข่ายความสัมพันธ์ที่มีในชุมชน อันประกอบไปด้วย ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ เพื่อบ้านและพรรคพวกเพื่อนฝูง ความสัมพันธ์ผ่านการประกอบอาชีพ ความสัมพันธ์ผ่านประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ และวัฒนธรรม วัด โรงเรียน และโครงสร้างและของทางการติดต่อสื่อสาร เป็นรากฐานที่สำคัญที่

นำไปสู่ความร่วมมือในชุมชนและความสัมพันธ์ในลักษณะต่าง ๆ นี้ได้พัฒนาไปสู่กลุ่มที่มีความเป็นทางการมากขึ้น ในการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับภายนอก พบว่า เครือข่ายความสัมพันธ์ของบุคคลเป็น ตัวกลางที่จะเชื่อมโยงให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล องค์กรหรือหน่วยงานภายนอกกับชุมชน ดังนั้น การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมของชุมชน สามารถแยกพิจารณาระดับความสัมพันธ์เป็น 3 ชั้น (Layer) คือ ชั้นฐานความสัมพันธ์ของชุมชน ชั้นกลุ่มต่าง ๆ หรือพลเมืองที่ตื่นตัว (Active citizen) และชั้นตัวกลางหรือแกนนำ โดยปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อเครือข่ายทางสังคมของชุมชนคือ ฐานความสัมพันธ์ที่หลากหลาย สถานภาพของกลุ่มและบุคคล ผู้นำภูมิศาสตร์และทรัพยากร ศูนย์รวมจิตใจและสำนึกร่วมของคนในชุมชน โครงสร้าง และช่องทางการติดต่อสื่อสาร ธรรมเนียมปฏิบัติ ผลประโยชน์ร่วมกับความเข้าใจของคนในชุมชน และกระแสแนวคิดในสังคม ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ คือ ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น การผลักดันให้หน่วยงานภายนอก ที่ทำงานกับชุมชนมีการทำงานประสานเชื่อมโยงกัน การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่าง ชุมชนอื่นที่มีประสบการณ์ ในประเด็นที่สำคัญต่อชุมชน การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ หรือการประยุกต์ใช้ โครงสร้างและช่องทางการติดต่อสื่อสาร ธรรมเนียมปฏิบัติของชุมชน ให้เกื้อหนุนต่อความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับบุคคล หน่วยงานภายนอก และควรมีการศึกษา วิจัยเครือข่ายทางสังคมที่มีลักษณะเด่นอื่น ๆ

วิทยากรณ์ จรัสด้วง (2544) ศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทและความสำคัญของระบบ นิเวศในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย 2) ข้อจำกัดและสมรรถนะในการรองรับการท่องเที่ยวตลอดจนศักยภาพในการพัฒนาของพื้นที่ 3) ตรวจสอบและวิเคราะห์กระบวนการวางแผนและการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย 4) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา 5) เสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับศักยภาพ และสมรรถนะในการรองรับการท่องเที่ยวของพื้นที่ในอนาคตได้อย่างเหมาะสม วิธีการศึกษาใช้ข้อมูลปฐมภูมิ จากการสังเกตและการสำรวจภาคสนาม การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องและการสอบถามใน 6 ด้านคือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น 2) ด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม 3) ด้านการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก 4) ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการท่องเที่ยว 5) ด้านการส่งเสริมตลาดและการนำเที่ยว 6) ด้านการส่งเสริมการลงทุน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นการสุ่มแบบง่าย ซึ่งได้แก่ประชาชนในชุมชนจำนวน 140 คน และนักท่องเที่ยวจำนวน 100 คน ผลการศึกษาพบว่าระบบนิเวศในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยมีความอุดมสมบูรณ์ในระดับมากเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญที่สร้างความร่วมมือระหว่าง

ภาครัฐและองค์กรชุมชน โดยกลุ่มที่เป็นตัวกลางได้แก่องค์กรหรือเอกชนหรือนักวิชาการ ซึ่งในกรณีนี้ควรมีการจัดตั้ง คณะกรรมการดำเนินระดมความคิดและร่วมกันตัดสินใจ

วีระ ขุนไชยรักษ์ (2544) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นด้านการฟื้นฟูป่าชายเลนของราษฎร ตำบลบางหญ้าแพรก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นด้านการฟื้นฟูป่าชายเลนของราษฎรตำบลบางหญ้าแพรก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคมกับการฟื้นฟูป่าชายเลนของราษฎร โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างของหัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนจำนวน 360 ครอบครัวและทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC(+) โดยวิธีการทางสถิติ โดยวิธีการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามโดยใช้ค่า chi-square โดยกำหนดความเชื่อมั่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 62.20 มีอายุเฉลี่ยประมาณ 38 ปี ด้านระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 11,976.67 บาท ต่อเดือน ขนาดที่ดินถือครอบเฉลี่ย 0.375 ไร่ต่อครัวเรือน กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เห็นว่า ราษฎรในตำบลบางหญ้าแพรกสามารถมีบทบาทที่สำคัญต่อการฟื้นฟูป่าชายเลนให้มีความอุดมสมบูรณ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการฟื้นฟูป่าชายเลน ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ขนาดของพื้นที่ทำกิน อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้ของครัวเรือน การได้รับผลประโยชน์จากโครงการ การเป็นสมาชิก กลุ่มทางสังคม การรับรู้ข่าวสาร ความรู้ด้านนิเวศวิทยา การได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาการลดลงของพื้นที่ป่าชายเลน ผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลน โดยให้ราษฎรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูป่าชายเลน เพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไปแก่ป่าชายเลนแห่งนี้

วรวุฒิ ชีรชนาธร (2544) ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจ-สังคม ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ หลังเกิดอุทกภัย ครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2531 ของตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ หลังเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2531 การศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ หัวหน้าครัวเรือน คู่สมรสของหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน ในพื้นที่หมู่ที่ 8 บ้านคีรีทอง หมู่ 5 บ้านคีรีวง หมู่ 3 บ้านย่านยาว ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 162 ครัวเรือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ไคสแคว์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการศึกษาพบว่าราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ยประมาณ 48 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนประมาณ 4 คน มีที่ดินเป็นของตนเอง เฉลี่ยครัวเรือนละ 10 ไร่ ประกอบอาชีพหลักคือ ทำสวน อาชีพรองคือ รับจ้าง

รายได้รวมเฉลี่ยประมาณ 51,629 บาท/ปี ส่วนใหญ่เป็นชนดั้งเดิมเกิดในตำบลหรือหมู่บ้าน ปัจจุบันที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ พบว่า เพศ การศึกษา อาชีพ ประเพณี และวัฒนธรรม การใช้เทคโนโลยีทางการเกษตร การได้รับข้อมูลข่าวสาร การเป็นผู้นำ กรรมการหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ของราษฎร

อรรถวุฒิ แก้วสุทธิผล (2544) ศึกษาการฟื้นฟูย่านพาณิชยกรรมเก่าเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรม และปัญหาจากลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและเสนอรูปแบบในการปรับปรุงฟื้นฟู โดยใช้การออกแบบชุมชนเมือง (Urban design) เพื่อแก้ปัญหาและแสดง ให้เห็นเป็นแนวทางที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน จากการศึกษาพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในย่านพาณิชยกรรมนี้สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประการ คือ ปัญหาการขาดแคลนพื้นที่ ปัญหาภูมิทัศน์ เมือง และการจราจรบนถนนสายหลัก ปัญหาการใช้พื้นที่ริมน้ำไม่เหมาะสม และปัญหาความเสื่อมโทรมของพื้นที่ แนวทางในการพัฒนาได้เสนอให้มีการปรับปรุงฟื้นฟูพื้นที่ประกอบด้วย 1) พื้นที่ตลาดสด โดยการรื้อถอนตลาดสดเดิมและอาคารตึกแถวข้างเคียง เพื่อสร้างอาคารตลาดสดใหม่ที่มีรูปแบบทันสมัย และมีพื้นที่ใช้สอยมากขึ้น 2) พื้นที่ว่างริมน้ำ โดยการออกแบบพื้นที่และองค์ประกอบทางภูมิสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับการพักผ่อน 3) การกำหนดแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองและการแก้ปัญหาการจราจรคับคั่ง บนถนนสายหลักเพื่อเสริมสร้างความสวยงามให้กับเมือง ตลอดจนการให้ความสำคัญกับถนนที่สามารถพัฒนาให้เป็นแกนของเมืองที่สวยงามได้ และ 4) พื้นที่อยู่อาศัยเสื่อมโทรม เสนอวิธีการพัฒนาโดยการจัดรูปที่ดิน การวิจัยในครั้งนี้ยังไม่เสนอแนวทางในการนำไปปฏิบัติที่แสดงลำดับในการพัฒนา และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา เพื่อให้เป็นไปตามการศึกษาที่เสนอไว้ นอกจากนี้ ยังได้สรุปข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาในอนาคต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการฟื้นฟูย่านพาณิชยกรรมเก่าเทศบาลเมืองสุพรรณบุรีต่อไป

จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส (2548) ศึกษาผลกระทบจากภัยพิบัติคลื่นสึนามิและความต้องการความช่วยเหลือของประชาชนจังหวัดภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนผู้ประสบภัยคลื่นสึนามิและหัวหน้าหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอกลาง และอำเภอกะทู้ ทั้ง 15 ตำบล จำนวน 1,370 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ระดับลึก สถิติที่ใช้ได้แก่ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละพบว่า 1) ประชาชนกลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบจากคลื่นสึนามิร้อยละ 89.98 โดยผลกระทบที่ได้รับเกิดขึ้นกับตัวเองมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ญาติพี่น้อง และเพื่อน โดยผู้ประสบภัยในจังหวัดภูเก็ตได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติคลื่นสึนามิ ดังนี้ 1) เครื่องมือประกอบอาชีพเสียหาย 2) สถานประกอบการเสียหาย 3) ตกงานหลังเกิดสึนามิ 4) ไม่มีรายได้หลัง

ภัยสึนามิ 5) ยานพาหนะเสียหาย 6) พิษผลทางการเกษตรเสียหาย 7) บุตรธิดาไม่มีเงินค่าอาหารและค่าใช้จ่ายในการเล่าเรียน 8) ที่อยู่อาศัยเสียหาย 9) ญาติพี่น้องเสียชีวิต 10) บุตรธิดาได้รับผลกระทบและไม่มีสถานที่เรียน 11) ญาติพี่น้องได้รับบาดเจ็บ 12) ญาติพี่น้องสูญหาย 13) ที่ดินเสียหาย 14) ผบกระทบทางด้านจิตใจ ได้แก่ มีความเครียดอย่างเห็นได้ชัด หมดหวังและหมดอาลัยในชีวิตเนื่องจากความสูญเสีย 15) ผลกระทบทางด้านร่างกาย ได้แก่ ตื่นเต้นตกใจง่าย นอนไม่หลับเมื่อยล้า ภูมิคุ้มกันของร่างกายลดลง เบื่ออาหาร ระบบย่อยอาหารผิดปกติ

2. ผู้ประสบภัยพิบัติจากคลื่นสึนามิในจังหวัดภูเก็ตที่ได้รับความช่วยเหลือแล้วตั้งแต่เดือนธันวาคม 2547 ถึงปัจจุบัน ดังนี้ 1) ความช่วยเหลือที่ได้รับแล้วจากภาครัฐ คือ เครื่องมือ อุปกรณ์ ในการประกอบอาชีพ เงินช่วยเหลือ บ้านที่อยู่อาศัยถาวร ที่พักชั่วคราว ความช่วยเหลือสำหรับเด็กกำพร้าและค่าทำศพ

3. ความช่วยเหลือระยะยาวสำหรับบุตรหลานและความต้องการของประชาชน 1) ได้แก่ ยกเว้นค่าเล่าเรียน ทุนการศึกษาต่อเนื่อง ทุนอาหารกลางวัน ได้รับโอกาสทำงานพิเศษนอกเวลาเรียน ได้ยืมระยะเวลาชำระหนี้เงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้สิทธิกู้เงินเพื่อการศึกษา 2) ความช่วยเหลือสำหรับประชาชน ได้แก่ ได้รับเงินทุนในการประกอบอาชีพใหม่ได้รับความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์ยังชีพ ได้รับสิทธิยืมระยะเวลาในการชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อการลงทุนประกอบอาชีพ ได้รับสิทธิกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพหรือกิจการใหม่ ได้รับความช่วยเหลือที่อยู่อาศัยการได้รับความช่วยเหลือแนะนำทางกฎหมายในเรื่องที่เป็นผลกระทบจากสึนามิ ได้รับคำแนะนำ ได้ร่วมกิจกรรมด้านการฟื้นฟูสภาพจิตใจ 3) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ คือ การติดตั้งสัญญาณเตือนภัยตามพื้นที่เสี่ยงภัย ควรส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวให้คนมาเที่ยวให้มากขึ้น หน่วยงานของรัฐบาลควรทำงานอย่างจริงจัง ควรเข้ามาดูแลอย่างทั่วถึงและให้ความช่วยเหลือให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง

4. ข้อมูลการให้ความช่วยเหลือของหน่วยราชการที่ให้กับผู้ประสบภัยคือ 1) คือ แจกจ่ายยาและอาหารแก่ผู้ประสบภัยที่หนีขึ้นที่สูง นำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาลให้ความช่วยเหลือเรื่องการจัดหาอาหารและเสื้อผ้าให้กับผู้ประสบ 2) ความช่วยเหลือที่หน่วยราชการให้กับประชาชนคือ แจกจ่ายเครื่องอุปโภคบริโภค ตั้งศูนย์ประสบภัยให้ความช่วยเหลือ และช่วยเหลือเงินฉุกเฉินให้กับผู้ประสบภัย 3) คือ โครงการวิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบจากภัยสึนามิต่อประชาชนทรัพยากรทางทะเลและสภาพแวดล้อมชายฝั่งอันดามัน โครงการจัดระเบียบสถานประกอบการบริเวณชายหาด โครงการฟื้นฟูสภาพจิตใจ และทุนการศึกษาต่อเนื่อง

5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายคือ 1) ข้อเสนอแนะเชิงรุก ดังนี้ 1) การพัฒนาเครือข่ายระบบเตือนภัยสึนามิ 2) ด้านการศึกษาคือ ยกเว้นค่าเล่าเรียน การได้รับสิทธิกู้เงินเพื่อการศึกษา การจัดการ

สรรทุนเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และการยืดระยะเวลาชำระหนี้เงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

3) กำหนดนโยบายให้ความช่วยเหลือด้านอาชีพรายได้และที่อยู่อาศัย คือ การจัดสรรเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพหรือกิจการใหม่ การได้รับสิทธิในการกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพหรือกิจการใหม่ ยืดระยะเวลาการชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อการลงทุนประกอบอาชีพ และการจัดสรรที่อยู่อาศัยถาวร 4) การส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวให้คนมาเที่ยวภูเก็ตเหมือนเดิม 5) การส่งเสริมธุรกิจใหม่ด้านการบริการสุขภาพ ธุรกิจท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ เครือข่ายการจัดการศึกษานานาชาติ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำราคาแพง และประมงชายฝั่ง

6. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ คือ

ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ประสบภัย ดังนี้ 1) การติดตั้งสัญญาณเตือนภัย สีนามิในพื้นที่เสี่ยงภัย 2) การให้ความช่วยเหลือในมิติด้านการศึกษาโดย (1) ช่วยเหลือทุนอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนนักศึกษาผู้ประสบภัยพิบัติ (2) ประชาสัมพันธ์ให้ทราบและเปิดโอกาสให้นักศึกษาทำงานพิเศษนอกเวลาเรียน (3) จัดอบรมจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจด้านต่าง ๆ เช่น ก) การป้องกันตนเองจากภัยพิบัติ ข) การฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัย ค) กฎหมายในเรื่องที่เป็นผลกระทบจากภัยพิบัติ ง) การประกอบอาชีพ กิจการใหม่ และ จ) การค้นหาผู้สูญหาย (4) ให้ความช่วยเหลือด้านทุนเพื่อประกอบอาชีพและเครื่องมือประกอบอาชีพ (5) การส่งเสริมการท่องเที่ยว ควรมีประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวให้คนมาเที่ยวได้มาก เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ประสบภัย และ (6) การลำดับ ติดตาม ระบบการประกันภัย

7. ข้อเสนอแนะ 1) ควรวิจัยและพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความรู้ให้กับเยาวชนในสถานศึกษาและประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากภัยพิบัติ 2) การศึกษาวิจัยระบบการป้องกันภัยพิบัติจากคลื่นสึนามิโดยการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน ชุมชน และประชาชน 3) ควรมีการวิจัยติดตามและประเมิน โครงการช่วยเหลือที่ผู้ประสบภัยสึนามิได้รับ เช่น โครงการช่วยเหลือผู้ประสบภัยสึนามิในระยะยาว การช่วยเหลือเด็กที่มีผู้ปกครองเสียชีวิต การส่งเสริมทุนการศึกษาสำหรับเด็กที่กำลังศึกษาเป็นต้น 4) การจัดโครงการวิจัยและพัฒนาระบบการฟื้นฟูสภาพจิตใจหลังภัยพิบัติสึนามิให้กับผู้ที่ประสบภัย 5) ควรศึกษาวิจัยผลกระทบจากคลื่นสึนามิในมิติด้านกฎหมาย เช่น กฎหมายที่ดิน ผังเมือง 6) ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบการเตือนภัยที่เหมาะสมกับท้องถิ่นประหยัดและได้ผล

งานวิจัยต่างประเทศด้านการท่องเที่ยว

กิลเลียน (Gillian, 2000) ศึกษาเรื่องนโยบายและแผนงานการท่องเที่ยวอันมีชุมชนเป็นฐานหลัก กรณีของเขตแบฟฟิน เมืองนุนาวุต พบว่าตลอดระยะเวลา 20 ปี ท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น ผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่

ห่างไกล เริ่มได้รับประโยชน์เห็นชัด ส่วนหนึ่งมาจากนโยบายทางการเมืองที่สนับสนุนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนก่อให้เกิดยุทธศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยว แบบยังชีพเกื้อกูลซึ่งกันและกัน นับแต่นั้นมาอุตสาหกรรมได้เติบโตขึ้น

คูรีน (Doreen, 2001) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการวางแผนการท่องเที่ยว กรณีเมืองนุวา วาเลนเซีย (กวมาราส ฟิลิปปินส์) การท่องเที่ยวได้เติบโตหลายปีมาแล้ว หลายประเทศมีการติดต่อค้าขายข้ามทวีป ซึ่งเห็นว่าการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่ควรลงทุน มีการวางแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เช่น การก่อสร้างที่พัก สนามกอล์ฟ เป็นต้น แต่สิ่งเหล่านี้มักจะมีผลกระทบในทางตรงกันข้ามซึ่งจำเป็นต้องได้รับการวางแผนที่ดีต่อมีส่วนร่วมจากชุมชนในการวางแผน ซึ่งได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว

ปาปะโทมา และคนอื่น ๆ (Papathoma et al., 2003 : 1) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินการได้รับบาดเจ็บจากคลื่นสึนามิ การทำวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการได้รับบาดเจ็บจากภัยพิบัติสึนามิ ผลการวิจัยพบว่า เมื่อไม่นานมานี้สึนามิเป็นสาเหตุให้เกิดความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ เช่น การทำลายสิ่งก่อสร้างและธุรกิจการค้าใกล้ชายฝั่ง ดังนั้น การวิจัยการเกิดความเสียหายจากภัยพิบัติสึนามิ จึงชี้ให้เห็นถึงผลที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปจากสึนามิ เช่น สันนิษฐานว่า แผนที่ปรากฏดูเหมือนว่าจะมาจากมนุษย์สร้างสิ่งก่อสร้างและธุรกิจการค้า อย่างไรก็ตามสึนามิมิอาจประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ที่เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของอากาศและโลกปัจจุบัน ภัยพิบัติจากสึนามิการประเมิน ซึ่งได้รับความสนใจที่รวบรวมเข้าด้วยกันเช่น ตัวแปรในทางสถิติที่บรรยายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสถิติประชากรของสังคม และการให้เงินช่วยเหลือผู้ประสบภัย การวิจัยสึนามิยังอนุญาตให้มีการสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพิบัติสึนามิเบื้องต้นในหลาย ๆ ประเด็น ตัวอย่างเช่น :

1. มีการตัดสินใจสนองความต้องการความช่วยเหลือจากภัยพิบัติสึนามิในกรณีฉุกเฉินทันที
2. ผู้วางแผนควรมีการวางแผนก่อนเกิดอุบัติเหตุสึนามิ เพื่อทำให้เกิดความเสียหายน้อยลง
3. เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นควรมีอุปกรณ์พร้อม
4. ควรมีการประกันชีวิตโดยบริษัทประกันภัย

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ประชากรมีเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจนในปีนี้ และ 30% ของการก่อสร้างภายในอาคารที่มีผู้บาดเจ็บเพิ่มขึ้น 11% ของตึกในบริเวณที่มีผู้บาดเจ็บมากจำเป็นต้องมีกำลังเสริมเพิ่มขึ้น 50% เป็นบริเวณที่มีความลึกในระดับกลางของภาวน้ำท่วมสูง 10% ของธุรกิจต่าง ๆ ถูกตั้งอยู่ภายในพื้นที่ดังกล่าว อาจจะมีความต้องการการประกันภัย เพื่อได้รับเงินช่วยเหลือจากการพังทลายของตึก ความสูญเสียต่าง ๆ และธุรกิจที่หยุดชะงัก

เชอโนินสกี (Cherninwsky, 2004) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพยากรณ์ความสูงและกระแสน้ำของคลื่นยักษ์สึนามิที่ทำเรือต่าง ๆ ของเกาะแวนคูเวอร์ อันเนื่องมาจากเขตแผ่นดินไหวใน Cascadia

Subduction จากวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสูงและกระแสน้ำของคลื่นยักษ์สึนามิที่ท่าเรือต่าง ๆ ของเกาะแวนคูเวอร์ อันเนื่องมาจากเขตแผ่นดินไหว

ผลการวิจัยพบว่า พื้นที่แผ่นดินไหว 1,700 กิโลเมตร ทำให้คลื่นยักษ์สึนามิแผ่กระจายออกซึ่งส่งผลกระทบต่อทั่วทั้งมหาสมุทรแปซิฟิก และเป็นสาเหตุที่ทำให้ภัยสิ่งต่าง ๆ ได้มากเหมือนประเทศญี่ปุ่น เหมือนกันคลื่นที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเกิดแผ่นดินไหวใน Cascadia เราใช้ตัวอย่างแผนการที่แสดงออกมาเป็นตัวเลขที่มีความเป็นไปได้ การทดลองทำนายความสูงและกระแสน้ำของคลื่นยักษ์สึนามิในแวนคูเวอร์ ซึ่งเป็นสาเหตุเนื่องมาจากแผ่นดินไหว โครงการเหล่านี้ประกอบด้วยพื้นที่ระยะทางทั้งหมด 1,100 กิโลเมตร ในเขตพื้นที่ Subduction และส่วนที่แยกออกมาที่มีขนาดเล็กกว่าทางตอนเหนือและใต้

รายงานการวิจัยนี้ได้เสนอผลของตัวอย่างคลื่นสึนามิของท่าเรือต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วยท่าเรือวิตตอเรีย (Vitoria) และท่าเรือ Esquimalt ทั้งหมด 2 โครงการ เพื่อศึกษาถึงแผ่นดินไหวที่อยู่ห่างไกลออกไปและขีดจำกัดที่ทำให้เกิดคลื่นยักษ์สึนามิ และส่งผลกระทบต่อท่าเรือต่าง ๆ อย่างไรก็ตามโครงการอื่น ๆ อีก 2 โครงการ ได้แสดงลักษณะสำคัญของคลื่นยักษ์สึนามิ และกระแสน้ำที่ท่า Vitoria และท่าเรือ Esquimalt ซึ่งตั้งอยู่ในช่องแคบ Juan de Fuca กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเช่นเดียวกันนี้ แสดงให้เห็นว่าคลื่นสึนามิอาจจะมีความสูง 10 เมตร และกระแสน้ำที่มีกำลังแรงอาจจะเกิดขึ้นอย่างน้อย 2 ครั้งในบริเวณอ่าว และท่าเรือต่าง ๆ นอกชายฝั่ง

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ผู้ศึกษาได้แบ่งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาออกเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ การประชาสัมพันธ์ทัศนคติต่อการท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์

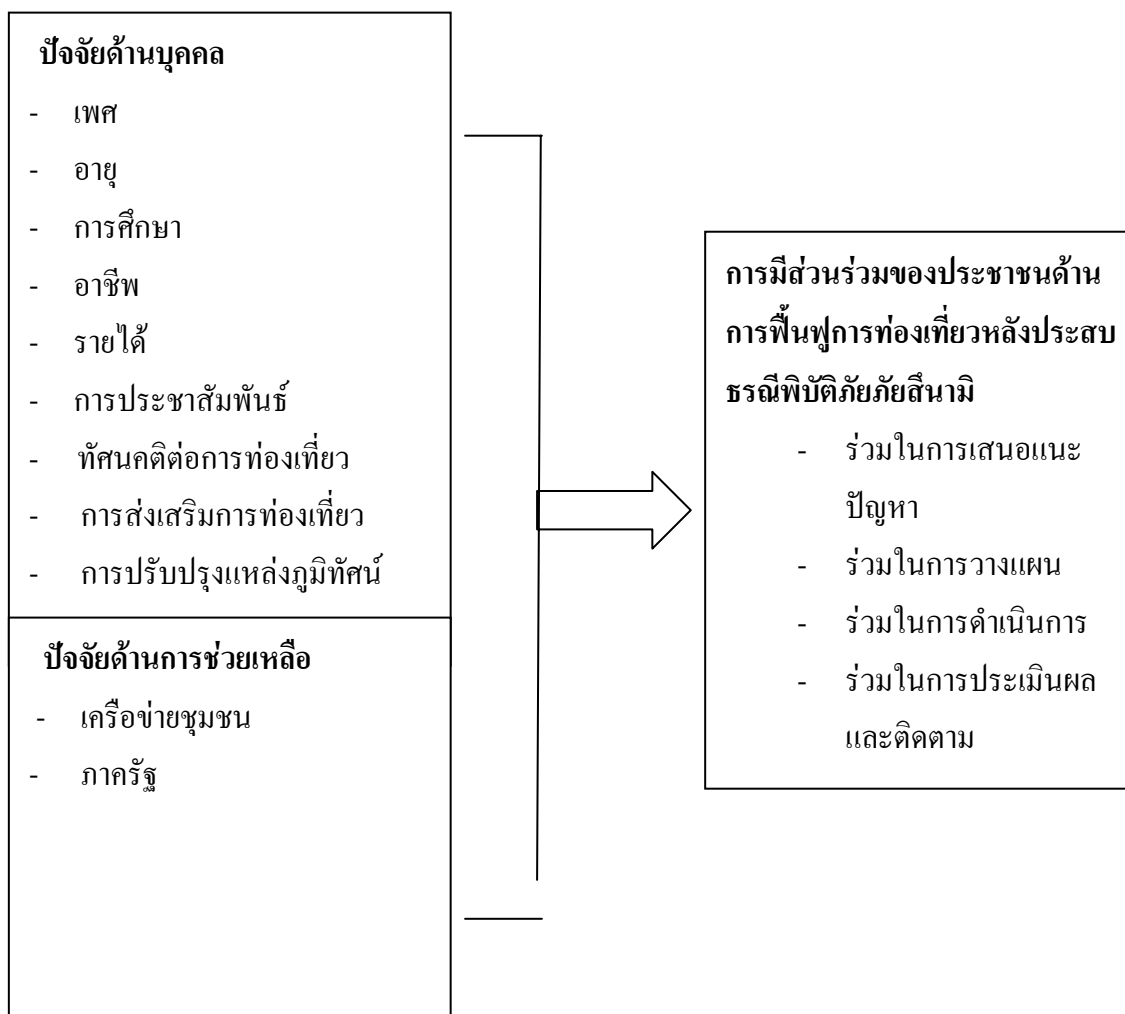
1.2 ปัจจัยด้านการช่วยเหลือ ได้แก่ เครือข่ายชุมชน และจากภาครัฐ

2. ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ความสำคัญระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2

กรอบการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 แผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในการศึกษา

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบ
พิบัติภัยสึนามิในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ในบทนี้กล่าวถึงวัตถุประสงค์การวิจัย
สมมติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย อภิปรายผลและ
ข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบ
ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลัง
ประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว
หลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ การประชาสัมพันธ์ ทัศนคติต่อ
การท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยว การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์ และปัจจัยการช่วยเหลือ ได้แก่
เครือข่ายชุมชน ภาครัฐ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัด
ภูเก็ต ในด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนที่ดั่งบ้านเรือนอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลกมลา
อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ในปี พ.ศ. 2548 มีจำนวนครัวเรือน 478 ครัวเรือน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบ
มีระบบ (Systematic random sampling) ทำการเก็บข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทน
ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 214 คน โดยการเทียบตารางเครซี่และมอร์แกน
(Krejcie & Morgan) และเลือกสุ่มแบบช่วง (Sampling interval)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายปิดประกอบด้วยคำถาม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย การประชาสัมพันธ์ ทัศนคติต่อการท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์หลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับตามเกณฑ์วัดทัศนคติของลิเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วยคำถามจำนวน 37 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการช่วยเหลือ ประกอบด้วย เครือข่ายชุมชนและภาครัฐ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับตามเกณฑ์วัดทัศนคติของลิเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ตามเกณฑ์การวัดทัศนคติของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) ประกอบด้วยคำถามจำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านฟื้นฟูการท่องเที่ยว เป็นคำถามปลายเปิด (Open - ended questionnaire) ประกอบด้วยคำถามจำนวน 1 ข้อ

3. คุณภาพของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ให้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และนำเครื่องมือจำนวน 20 ชุดไปทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .9158

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ขอนหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตถึงกำนันตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ตเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

4.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลและผู้ช่วยผู้วิจัย แล้วตรวจสอบความสมบูรณ์ ดำเนินการจัดกระทำตามขั้นตอนการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive method) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อหาค่าความถี่และร้อยละ (Percentages)
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ปัจจัยบุคคล ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ทัศนคติต่อการท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อทราบระดับความคิดเห็นปัจจัยด้านบุคคล
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ปัจจัยด้านการช่วยเหลือ ได้แก่ เครือข่ายชุมชนและภาครัฐ หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อทราบระดับ การช่วยเหลือ
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วม
5. รวบรวมปัญหาและข้อคิดเห็น โดยการวิเคราะห์ความถี่
6. ทดสอบสมมติฐานสถิติด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression)

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 214 ตัวอย่าง ตัวอย่างแยกเป็นเพศชาย จำนวน 99 คน (ร้อยละ 46.30) และเพศหญิง จำนวน 115 คน (ร้อยละ 53.20) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 63 คน (ร้อยละ 29.40) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 95 คน (ร้อยละ 44.40) โดยประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 71 คน (ร้อยละ 33.20) และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 5,000-10,000 บาท จำนวน 135 คน (ร้อยละ 71.60)

ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบ ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

จากผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ปัจจัยด้านการดำเนินการทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, $SD = .95$) โดยจัดลำดับปัจจัยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์ ($\bar{X} = 3.96$, $SD = .91$) การประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.78$, $SD = .92$) การส่งเสริมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.66$, $SD = .95$) และทัศนคติต่อการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.56$, $SD = .96$) ตามลำดับ

สำหรับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งในการฟื้นฟูปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนจะต้องใช้วิธีการรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.74$, $SD = .94$) โดยจัดลำดับปัจจัยจากมากไปน้อยดังนี้ คือ การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์ ($\bar{X} = 3.96$, $SD = .91$) การประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.78$, $SD = .92$) การส่งเสริมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.66$, $SD = .95$) และทัศนคติต่อการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.56$, $SD = .96$) ตามลำดับ

สำหรับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งในการฟื้นฟูปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนนั้นจะต้องใช้วิธีการรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.11$, $SD = .79$) รองลงมาได้แก่ การฟื้นฟูพัฒนาปรับปรุงสถานที่ที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อประโยชน์ของคนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.06$, $SD = .79$) และการปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น ชายหาด สวนสาธารณะ เป็นต้น องค์การภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในท้องถิ่นควรร่วมมือทุกฝ่าย ($\bar{X} = 4.05$, $SD = .93$) ตามลำดับ

ส่วนความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าควรจัดให้มีหอสัญญาณเตือนภัยประจำชุมชน ($\bar{X} = 4.07$, $SD = .86$) รองลงมาได้แก่ควรจัดให้มีป้ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเส้นทางอพยพหนีภัยเมื่อเกิดสึนามิ ($\bar{X} = 4.06$, $SD = .87$) ควรมีการประชาสัมพันธ์ทางเสียงตามสายในชุมชน ($\bar{X} = 33.94$, $SD = .97$) และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสึนามิควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบทั่วทั้งชุมชน ($\bar{X} = 3.91$, $SD = .92$)

สำหรับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อโครงการฮาลาลฟู๊ด ฮาลาลทาวน์ เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหาดกมลา ($\bar{X} = 3.95$, $SD = 1.03$) รองลงมาได้แก่ ควรจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.88$, $SD = .82$) และนักท่องเที่ยวได้รับความรู้ความเพลิดเพลินจากการชมกิจกรรมการแสดงในงานฮาลาลฟู๊ด ฮาลาลทาวน์ ($\bar{X} = 3.78$, $SD = 1.00$) ตามลำดับ

ในขณะที่ความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านทัศนคติต่อการท่องเที่ยว พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีงานทำมากขึ้น ($\bar{X} = 4.13$, $SD = .85$) การท่องเที่ยวทำให้คนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น ($\bar{X} = 4.08$, $SD = .96$) และการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีค่าครองชีพสูงขึ้น ($\bar{X} = 3.88$, $SD = .96$) ตามลำดับ

ระดับการช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเครือข่ายชุมชนและภาครัฐ

จากผลการศึกษาพบว่าระดับการได้รับความช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่าง จากเครือข่ายชุมชน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.00$, $SD = .95$) โดยเฉพาะการได้รับการยกเว้นค่ารักษาพยาบาล ($\bar{X} = 2.07$, $SD = .99$) รองลงมาได้แก่การได้รับการฟื้นฟูสภาพจิตใจ/กำลังใจ ($\bar{X} = 2.31$, $SD = 1.12$) และการได้รับเครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 2.42$, $SD = .94$) ตามลำดับ

ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างได้รับสิ่งของจำเป็นในการยังชีพในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.64$, $SD = .95$) รองลงมาได้แก่การได้รับการซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 2.54$, $SD = 1.01$)

ส่วนระดับการได้รับความช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่างจากภาครัฐ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการได้รับความช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่างจากภาครัฐอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.37$, $SD = .98$) โดยเฉพาะการได้รับการส่งเสริมในการประกอบอาชีพใหม่และการได้รับเงินทุนในการประกอบอาชีพใหม่อยู่ในระดับเดียวกัน ($\bar{X} = 2.27$, $SD = 1.01$) และ ($\bar{X} = 2.27$, $SD = .95$) รองลงมาได้แก่การได้รับสิทธิกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพหรือกิจการใหม่ ($\bar{X} = 2.31$, $SD = .99$) การได้รับความช่วยเหลือแนะนำทางกฎหมายในเรื่องที่เป็นผลกระทบจากสึนามิ ($\bar{X} = 2.36$, $SD = .94$) และการได้รับเครื่องมือ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 2.37$, $SD = 1.01$) ในขณะที่การได้รับสิ่งของจำเป็นในการยังชีพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.56$, $SD = .97$)

ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ

จากการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิอยู่ในระดับน้อยในทุก ๆ ด้าน สามารถเรียงจากระดับการมีส่วนร่วมจากน้อยที่สุดได้ดังนี้คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 2.33$, $SD = 1.01$) การมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{X} = 2.38$, $SD = 1.01$) การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหา ($\bar{X} = 2.45$, $SD = .98$) และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.55$, $SD = .99$) ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.45$, $SD = .98$) โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{X} = 2.33$, $SD = 1.00$) รองลงมาได้แก่การมีส่วนร่วมวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.38$, $SD = .95$) การมีส่วนร่วมศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.46$, $SD = .99$) และการมีส่วนร่วมประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานอื่น ๆ

($\bar{X} = 2.50$, $SD = .97$) ตามลำดับ อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.59$, $SD = .98$)

สำหรับการมีส่วนร่วมในการวางแผนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนงาน โครงการฟื้นฟูการท่องเที่ยวที่น้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.22$, $SD = .99$) รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมจัดทำรายละเอียดของแผนปฏิบัติการเพื่อการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.28$, $SD = 1.00$) มีการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนงานฟื้นฟูการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.40$, $SD = 1.05$) และการมีส่วนร่วมประชุมเพื่อกำหนดแผนงานในขณะที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ อยู่ได้ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.60$, $SD = 1.01$)

ส่วนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.55$, $SD = .99$) โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.68$, $SD = 1.00$) รองลงมาการมีส่วนร่วมดำเนินการชักชวน ชักจูงใจให้ผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรมการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.59$, $SD = .98$) และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการร่วมมือทางภาครัฐและเอกชนในนโยบายการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.57$, $SD = 1.05$) ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.40$, $SD = .95$)

สำหรับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.33$, $SD = 1.01$) โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.25$, $SD = .95$) รองลงมาได้แก่การมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.32$, $SD = 1.02$) การมีส่วนร่วมตอบคำถามชี้แจงรายละเอียดกิจกรรมการฟื้นฟูการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในระดับเท่ากัน ($\bar{X} = 2.35$, $SD = 1.05$) และ ($\bar{X} = 2.35$, $SD = 1.02$) ตามลำดับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคลในด้านระดับการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาในระดับอนุปริญญาของกลุ่มตัวอย่าง การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์และปัจจัยการได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟู การท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เพื่อทำนายการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระคือการช่วยเหลือจากภาครัฐ การศึกษาระดับอนุปริญญา และการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์ สามารถทำนายการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิในเขตตำบลกมลา อำเภอเกาะกูด จังหวัดภูเก็ต ได้ร้อยละ 21.30 โดยสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$y = 2.140 + .400 (\text{การช่วยเหลือจากภาครัฐ}) + .397 (\text{การศึกษาในระดับอนุปริญญา}) - .173 (\text{การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์})$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$y' = .398 (\text{การช่วยเหลือจากภาครัฐ}) + .175 (\text{การศึกษาในระดับอนุปริญญา}) - .144 (\text{การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์})$$

ปัญหาและข้อคิดเห็น

ปัญหาและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ได้แก่ การขาดการประชาสัมพันธ์ และขาดการส่งเสริมการท่องเที่ยว ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างข้อคิดเห็นการฟื้นฟูการท่องเที่ยว คือ ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยว โดยเร็วหน่วยงานของรัฐควรทำงานอย่างจริงจัง และเข้ามาดูแลอย่างทั่วถึง ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากกว่านี้ และจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวให้ดีขึ้น

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ อภิปรายตามลำดับดังนี้ ลักษณะกลุ่มตัวอย่างระดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ระดับการช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเครือข่ายชุมชนและภาครัฐ ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟู การท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 53.70) มีอายุระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 29.40) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 44.40) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 33.20) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 5,000-10,000 บาท (ร้อยละ 71.60) จากลักษณะ

ของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมด้านการฟื้นฟู การท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ไม่มีความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือไม่ว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย หรือเพศหญิงอายุที่แตกต่างกัน มีอาชีพที่ไม่เหมือนกัน และมีรายได้ที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ในขณะที่ระดับการศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญา มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิมากที่สุดกว่ากลุ่มอื่น ๆ ($\bar{X} = 2.8259$, $SD = .8719$) ที่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือปริญญาตรี และจากการทดสอบสมมติฐานพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับดังปรากฏในตารางที่ 20-21 ข้างต้น

ระดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ

จากผลการศึกษาพบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างปัจจัยดำเนินการทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, $SD = .94$) โดยเฉพาะการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์ ($\bar{X} = 3.96$, $SD = .91$) รองลงมาคือการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.78$, $SD = .92$) การส่งเสริมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.66$, $SD = .95$) และทัศนคติต่อการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.56$, $SD = .96$) ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยดำเนินการในแต่ละด้านจากตารางที่ 5 ถึง ตารางที่ 8 พบว่าแต่ละประเด็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ดังนั้นเป็นผลให้ความคิดเห็นรายด้านอยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของกระบวนการมีส่วนร่วมของโคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980 : 218) และ บัณฑกร อ่อนดำ (ทศพล กฤตพิสิฐ, 2537 : 13) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินการหรือปฏิบัติการเป็นกระบวนการของการพัฒนาการมีส่วนร่วม

ระดับการช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเครือข่ายชุมชนและภาครัฐ

จากผลการศึกษาพบว่าระดับการได้รับความช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่างจากเครือข่ายชุมชน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.09$, $SD = .95$) โดยเฉพาะการได้รับการยกเว้นค่ารักษาพยาบาล ($\bar{X} = 2.07$, $SD = .99$) รองลงมาได้แก่การได้รับการฟื้นฟูสภาพจิตใจ/กำลังใจ ($\bar{X} = 2.31$, $SD = 1.12$) และการได้รับเครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 2.42$, $SD = .94$) ตามลำดับ

ในขณะที่การได้รับความช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่างจากภาครัฐ ผลการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.37, SD = .98$) โดยเฉพาะการได้รับการส่งเสริมในการประกอบอาชีพใหม่ และการได้รับเงินทุนในการประกอบอาชีพใหม่ อยู่ในระดับเดียวกัน ($\bar{X} = 2.27, SD = 1.01$) และ ($\bar{X} = 2.27, SD = .95$) รองลงมาได้แก่การได้รับสิทธิกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพหรือกิจการใหม่ ($\bar{X} = 2.31, SD = .99$) การได้รับความช่วยเหลือแนะนำทางกฎหมายในเรื่องที่เป็นผลกระทบจากสึนามิ ($\bar{X} = 2.36, SD = .94$) และการได้รับเครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 2.37, SD = 1.01$) ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยการช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่างจากเครือข่ายชุมชน และภาครัฐ จากตารางที่ 10 ถึง ตารางที่ 11 พบว่า ปัจจัยการช่วยเหลือในแต่ละประเด็น อยู่ในระดับน้อย ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างเกิดแรงจูงใจที่ไม่ดีพอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเกียรติกศักดิ์ เรือนทองดี (2536 : 12-13) ที่ได้เสนอปัจจัยและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านปัจจัยของสิ่งจูงใจ โดยประชาชนมองเห็นว่าตนเองจะต้องได้รับผลตอบแทนในสิ่งที่ทำไป จึงจะเกิดการจูงใจ

ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ

จากการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิอยู่ในระดับน้อยทุก ๆ ด้าน สามารถเรียงจากระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 2.33, SD = 1.9$) การมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{X} = 2.38, SD = 1.01$) การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหา ($\bar{X} = 2.45, SD = .98$) และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.55, SD = .99$) ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ประเด็นการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละด้านจากตารางที่ 12 ตารางที่ 15 พบว่า การมีส่วนร่วมในแต่ละประเด็นอยู่ในระดับน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องมากนักกับกระบวนการในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามแนวคิดของนักวิชาการ อาทิ เช่น วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2530 : 61-62) เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2526 : 10) อकिन รพีพัฒน์ (2531 : 49) โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphof, 1980 : 213-218) ซึ่งนักวิชาการดังกล่าวข้างต้นต่างมีแนวความคิดตรงกันว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน โดยเริ่มจากการค้นหาปัญหาและสาเหตุ การวางแผน ดำเนินกิจกรรม แก้ไขปัญหา การปฏิบัติงาน การร่วมรับผลประโยชน์และการติดตามและประเมินผล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ ได้แก่ปัจจัยการช่วยเหลือจากภาครัฐและการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์ โดยปัจจัยการช่วยเหลือจากภาครัฐและการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวซึ่งได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐในการส่งเสริมการประกอบอาชีพใหม่ การได้รับเงินทุนในการประกอบอาชีพใหม่ การได้รับสิทธิกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพหรือกิจการใหม่ การได้รับความช่วยเหลือแนะนำทางกฎหมาย และการได้รับเครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการณณรงค์ในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การฟื้นฟู พัฒนา ปรับปรุงสถานที่ที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อประโยชน์ของคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว รวมทั้งจัดให้มีการศึกษาอบรมและสร้างความเข้าใจกับประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ สอดคล้องกับแนวความคิดของโคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen, & Uphoff) (บพิตร ออมโรสง, 2546:29) ว่าพื้นฐานการเข้ามามีส่วนร่วมเกิดจากแรงที่กระทำจากเบื้องบนหรือเบื้องล่างและแรงเสริมอื่น ๆ รูปแบบในการมีส่วนร่วมในรูปองค์การโดยตรงและโดยอ้อม และการปฏิสัมพันธ์ของลักษณะต่างๆ ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

ปัญหาและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว

จากผลการศึกษา พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการท่องเที่ยว ขาดความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ การไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และขาดงบประมาณในการฟื้นฟูการท่องเที่ยว จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น การประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มักจะถูกดำเนินการจัดการโดยภาครัฐ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ส่วนราชการในระดับกรมและกระทรวงจากส่วนกลาง และองค์กรภาคเอกชนต่าง ๆ จึงทำให้ขาดการประสานงานที่ดีต่อกันระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ ภาครัฐกับเอกชน ภาครัฐกับภาคประชาชน ภาคเอกชนกับภาคประชาชน จึงมีส่วนทำให้การแสดงความคิดเห็นของประชาชนไม่มีผลต่อการฟื้นฟูการท่องเที่ยวมากนัก ในขณะเดียวกันงบประมาณของแต่ละหน่วยงานที่จัดสรร ในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเข้าทำนองต่างคนต่างทำ มีการบูรณา

การงบประมาณระหว่างภาครัฐและเอกชนไม่ดีพอ จึงส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยว

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะข้อคิดเห็นในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวด้วยว่า ภาครัฐจะต้องเข้ามาฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยวโดยเร็ว จะต้องทำงานอย่างจริงจังและทั่วถึง ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าที่เป็นอยู่ จากผลการศึกษาดังกล่าว กล่าวได้ว่าประชาชนยังเล็งเห็นอยู่ว่าภาครัฐเป็นหน่วยงานที่จะต้องเข้ามาฟื้นฟูการท่องเที่ยวเป็นหน่วยงานแรก จะต้องทำงานเต็มความสามารถ และทำงานอย่างทั่วถึงจึงจะประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษางานวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนทุกเพศทุกวัยอย่างจริงจังและต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยเฉพาะการปลูกฝังให้เยาวชนที่กำลังจะเป็นอนาคตของชาติด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสอดแทรกความรู้ในหลักสูตรของโรงเรียนทุกระดับ การส่งเสริมให้เยาวชนได้เข้าร่วมกิจกรรมในการฟื้นฟูส่งเสริมการท่องเที่ยวอยู่เสมอ นอกจากนี้ควรให้การศึกษแก่ชุมชนด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ การประชุม และการฝึกอบรม เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะต้องอาศัยความร่วมมือทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน

2. เพื่อให้การฟื้นฟูส่งเสริมการท่องเที่ยว เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างแท้จริง ในระดับนโยบายรัฐควรให้ความสำคัญแก่ประชาชนในท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยรัฐจะต้องพยายามเชื่อมโยงประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีบทบาทในการฟื้นฟูการท่องเที่ยว โดยการได้มีโอกาสมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการเสนอแนะปัญหา การวางแผน การดำเนินการ และการติดตามและประเมินผล ซึ่งถ้าหากรัฐได้เข้าใจถึงบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนแล้วจะทำให้เกิดความสอดคล้อง ทั้งนี้ โดยความร่วมมืออันดีระหว่างฝ่ายการเมือง ราชการ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่น จะทำให้การฟื้นฟูส่งเสริมการท่องเที่ยวเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน

3. ควรจัดกิจกรรม รณรงค์ เผยแพร่ และนิทรรศการเกี่ยวกับการเกิดภัยสึนามิให้แก่ประชาชนได้มีความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันตนเองจากเหตุการณ์ดังกล่าว การฝึกซ้อมการหลบหนีภัยเหมือนกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงโดยจังหวัดภูเก็ตจะต้องมีการฝึกซ้อมดังกล่าวให้แก่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบกรณีพิบัติภัยสึนามิ
2. ควรมีการศึกษาประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบกรณีพิบัติภัยสึนามิในภาพรวมของแต่ละจังหวัด เช่น ภูเก็ต พังงา กระบี่ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กมลลา, องค์การบริหารส่วนตำบล. (2548). แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2549-2551). ภูเก็ต : ฝ่ายนโยบายและแผน สำนักปลัด.
- กรรณิการ์ ชมดี. (2524). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กฤติยากร นวลศรี. (2543). การศึกษาผลจากการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวในทัศนคติของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว กรณีศึกษาเกาะพีพี อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง.
- กฤษฎา สุภาพไพบุลย์. (2542). การมีส่วนร่วมของราษฎรในการจัดการอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 36 ปี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ดอกเบญจ.
- กุลวรา สุวรรณพิมล. (2540). หลักการมัคคุเทศก์. ภูเก็ต : ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏภูเก็ต.
- เกียรติศักดิ์ เรืองทองดี. (2536). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนา : การศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์นิคมอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เครตัน, เจมส์ แอล. (2543). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน. แปลโดย วันชัย วัฒนศัพท์. กรุงเทพฯ : ศูนย์สันติวิธีเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย.
- จรัญญา วงษ์พรหม. (2536). การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในสหกรณ์ร้านค้า. รวบรวมความและข้อเขียนในวาระครบ 60 รอบ ม.ร.ว.อ.คิน รพีพัฒน์. ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จารุภัทร ถาวโรฤทธิ. (2544). การเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟู สภาพป่าไม้และแหล่งต้นน้ำระหว่างชาวเขาเผ่าลีซอ บ้านห้วยน้ำดัง ชาวเขาเผ่าลีซอ บ้านห้วยน้ำรูดยตามหมื่นกับชาวไทยพื้นราบบ้านแม่เลา อำเภอแม่แตง

จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์พัฒนาการ
จุฬาลงกรณ์.

จินดา บุญจันทร์. (2548). การฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น : ทางเลือกและทางรอดของการพัฒนาชุมชนใน
กระแสโลกาภิวัตน์. [On-line]. Available:

http://www.Chumchonhai.or.th/MEMBER/Shownewsdetail.asp?n_id=301 [2549,
มกราคม 25]

จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส. (2548). ผลกระทบจากภัยพิบัติคลื่นสึนามิและความต้องการความช่วยเหลือ
ของประชาชนจังหวัดภูเก็ต. ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

จิรพันธ์ ไตรทิพจรัส และคนอื่นๆ. (2545). แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา : เอกสาร
ประกอบการเรียนรู้รายวิชาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา. ภูเก็ต : บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันราชภัฏภูเก็ต.

จิรวดี อ่อนวงศ์. (2539). การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
กรณีศึกษา เกาะพีพี จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต คณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เจริญ ธนสถิตกุล. (2548). สึนามิในประเทศไทยและวิธีเตรียมรับมือในอนาคต. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์เมื่อดทรายพรินติ้ง.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2526). การบริหารการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ฉลาดชาย รมิตานนท์. (ม.ป.ป.). ป่าไม้สัมพันธ์กับการพัฒนาชนบท. ม.ป.ท.

ฉัตรชัย คำวงจาด. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ :
กรณีศึกษาความคิดเห็นชุมชนคลองบางกอกน้อย จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชัยพร พัฒนารักษ์. (2540). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าชายเลนใน
พื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมและ
สิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ชื่นใจ บุญธรรม. (2541). การมีส่วนร่วมอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว
บริเวณชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะ
สิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ชญา เสาวภาคย์. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมชายหาด กรณีศึกษาหาดปากเมง อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชูเกียรติ ภัยลี. (2536). การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ระหว่างเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานกับเขตพื้นที่ ไม่มีการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชน และมวลชนสัมพันธ์ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไชยชนะ สุทธิวรชัย. (2536). ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอพานทอง จ.ชลบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทศพล กฤตยพิสิฐ. (2538). การมีส่วนร่วมของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตหนองจอกที่มีต่อโครงการกิจกรรมการพัฒนาตามแนวทาง “บวร” และ “ปฐุม” เพื่อสร้างอุดมการณ์แผ่นดินทองหนองจอก. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธวัชชัย บุญโชติ. (2540). การเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนชนบท : กรณีศึกษาสามเหลี่ยมทองคำประเทศไทย. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธัชชนัญ จารุวัฒนพงษ์. (2544). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้ำตกพรหมโลก ตำบลพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นเรศ สงเคราะห์สุข. (2541). จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. เชียงใหม่ : สำนักงานโครงการพัฒนาที่สูงไทย-เยอรมัน.
- นักท่องเที่ยวยุโรปหุดหาย. (2548, มิถุนายน 17-23). กรุงเทพฯธุรกิจ Bizweek. หน้า B7.
- นันทนา อนันต์ไทย. (2537). การศึกษาวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด อุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์ การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). กลวิธีแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาคการพิมพ์.

- บพิตร ออมไธสง. (2546). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียน
 ประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี.
 วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- บรรจง กนะกาศัย. (2540). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชาย
 เลน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์พัฒนาสังคมมหาบัณฑิต คณะพัฒนา
 สังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปกรณีย์ ปรีชากร. ทฤษฎีแนวคิด และกลยุทธ์เกี่ยวกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสน
 ศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2527). ทักษะบางประการในเรื่องสภาพแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของชุมชน
 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข
 มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. เอกสารประกอบการศึกษาวิชา สค.651 : ทฤษฎีหลักการพัฒนาชุมชน สาขา
 พัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. (2548). การฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น : ทางเลือกและทางรอดของการพัฒนา
 ชุมชนในกระแสโลกาภิวัตน์. [On-line]. Available :
http://www.Chumchonhai.or.th/MEMBER/Shownewsdetail.asp?n_id=301 [2549,
 มกราคม 25].
- ไพฑู โวงศ์อนุตรโรจน์. (2544). กระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทางสังคม : กรณีศึกษาบ้าน
 หนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะ
 เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนัก
 ทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ไพบุณย์ เจริญทรัพย์. (2534). การส่งเสริมและการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน. กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์นวกนก.
- ภูเก็ต, สำนักงานจังหวัด. (2548). แผนฟื้นฟูบูรณะและพัฒนาพื้นที่ประสบภัยธรณีพิบัติภัยจังหวัด
 ภูเก็ต. [On-line]. Available : [http:// www.phuketcity.com](http://www.phuketcity.com). [2548, กันยายน 20].
- มณฑล จันทน์แจ่มใส. (2541). การศึกษาทัศนคติของชุมชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
 กรณีศึกษา : เกาะมุก จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต การ
 วางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณ
 ทหารลาดกระบัง.

- แมทิวส์, เดวิท. (2540). จากปัจเจกสู่สาธารณะ กระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง. แปลโดย จีรวุฒิ เสนาคำ. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- ขงยุทธ บุราสิทธิ์. (2533). เทคนิคการกระตุ้นชาวบ้านให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน. วารสารพัฒนาชุมชน. 29 : 41-46.
- ขรรยง ศรีเจริญวงศ์. (2533). เครือข่ายทางสังคมและการสนับสนุนทางสังคมในการสงเคราะห์ ผู้ประสบภัย : ศึกษากรณีผู้ประสบวาตภัยหมู่บ้านท่าปูย ตำบลสามเงา และหมู่บ้านท่าปูย ต.ก ตำบลย่านรี อำเภอสามเงา จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2532). การพัฒนาชุมชน : แนวคิดและการปฏิบัติ. ม.ป.ท.
- _____. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยอนุเคราะห์.
- ราชภัฏภูเก็ต, มหาวิทยาลัย. (2548). โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนในโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว. ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ร่วมกับและองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต.
- ฤทธิ อนุจรพันธ์. (2543). ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่ออำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรวิภา ชีรธนาธร. (2544). ปัจจัยทางเศรษฐกิจ-สังคม ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ หลังเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2531 ของตำบลท่าโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะการบริหารทรัพยากรป่าไม้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิจิตรา ชัยศรี. (2536). ทักษะคติของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิเชียร พอนอ่วม. (2540). การมีส่วนร่วมของธุรกิจภาคเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศึกษากรณี ทวีร์ป่า จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.
- วิทยากร เชียงกุล. (2537). การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย : บทวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : ฉบับแกระ.

- วิทยาภรณ์ จรัสด้วง. (2544). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2530). ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน : ประชาชนข้าราชการและผู้นำรัฐบาล. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วิระ ขุยไชยรักษ์. (2544). ปัจจัยที่มีความคิดเห็นด้านการฟื้นฟูป่าชายเลนของราษฎร ตำบลบางหญ้าแพรก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะการบริหารทรัพยากรป่าไม้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศรันย์ สิงห์ทน. (2539). ความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการเผยแพร่แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริกาญจน์ โกสมภ. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาคุุฎิบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศิริรัตน์ ชานีรณานนท์, ดลมนรรัตน์ บากา และฉลองภพ สุสังกรกาญจน์. (2538). รายงานประกอบการประชุมเล่ม 3 เรื่องชาวไทยมุสลิมและการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม : การศึกษาภาคใต้ตอนล่าง. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- เสวตฉัตร ศรีสุรัตน์. คลื่นยักษ์สึนามิ. ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. [On-line]. Available : <http://www.yupparaj.ac.th/special/earthquake/tsunami.htm>. [2548, กันยายน 18].
- ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, กรม. (2543). เอกสารประกอบการ สัมนววันสิ่งแวดล้อมไทย ณ ห้องบอลรูม ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ วันที่ 4-6 ธันวาคม. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.
- สบสุข บุญญาบัญชา. (2547). ก้าวสู่ปีที่ 5 การฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นเป็นยุทธศาสตร์สำคัญ. [On-line]. Available : http://www.chumchonhai.or.th/member/shownewsdetail.asp?n_id=141 [2549, มกราคม 25].
- สบสุข ลีละบุตร. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกรณีศึกษา:เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมคิด สิริวัฒนากุล. (2548). **ข้อคิดจากปราชญ์ชาวบ้านอีสานเพื่อการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น.**

[On-line]. Available :

http://www.Chumchonhai.or.th/MEMBER/shownewsdetail.asp?n_id=245 [2549,
มกราคม 25].

สมพร เทพสิทธิ. (2541). **การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคมและการพัฒนาคน.** กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์กรุงสยาม.

สากล สถิตวิทยานันท์. (2532). **ภูมิศาสตร์ชนบท.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
सानิตย์ บุญชู. (2527). **การพัฒนาชุมชน:การมีส่วนร่วมของประชาชน.** คณะสังคมสงเคราะห์
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (อัครา).

สายทิพย์ สุคติพันธ์. (2534). **อุดมการณ์พัฒนากับการสาธารณสุขมูลฐานในประเทศไทย ใน ปัญหา
ผู้นำกับการกำหนดนโยบายแห่งชาติ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุรวุฒิ ปัดไธสง. (2540). **เอกสารคำสอนวิชารัฐศาสตร์กับการพัฒนาประเทศ.** กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุวรรณณี คงทอง. (2536). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชนในท้องที่
อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุวิน สิทธิบุตร. (2543). **ผลกระทบของโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ต่อการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้
และคุณภาพชีวิต ของราษฎรในพื้นที่โครงการ จังหวัดนครพนม.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2545). **พฤติกรรมทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2).** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
พานิช.

อकिन ระพีพัฒน์ และคนอื่นๆ. (2544). **คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่องานพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 3).**
กรุงเทพฯ : คลังนาวิทยา.

อดุลย์ ยกคำจู. (2548). **การฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น : ทางเลือกและทางรอดของการพัฒนาชุมชนใน
กระแสโลกาภิวัตน์.** [On-line]. Available :
http://www.Chumchonhai.or.th/MEMBER/shownewsdetail.asp?n_id=301 [2549,
มกราคม 25].

อนุภาพ อธิลาภ. (2528). **การวิเคราะห์เชิงสมมติฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ชนบท ศึกษากรณี อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี.** วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร
มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- อนุสรณ์ ธรรมใจ. (2548). **พลวัตเศรษฐกิจ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เนชั่นมัลติมีเดียกรุ๊ป.
- อนุก นาคบุตร. (2536). **คนกับดิน น้ำ ป่า จุดเปลี่ยนแห่งความคิด**. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- อภิชัย พันธเสน. (2539). **แนวคิดทฤษฎีและภาพรวมของการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง(มหาชน).
- อรพินท์ สพอโชคชัย. (2538). **รายงานประกอบการประชุม เล่ม 4 การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- อรรถวุฒิ แก้วสุทธิพล. (2544). **การฟื้นฟูผ่านพาณิชยกรรมเก่าเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี** วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต คณะเทคโนโลยีอาคาร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cary, L. J. (Ed.) (1970). **Community development as a process**. Columbia : University of Missouri Press.
- Cherniawasky, J. Wang., et al. (2004). **Predicted tsunami heights and currents in Vancouver Island Harbours caused by a future Cascadia Subduction Zone earthquake**. [On-line]. Available : <http://www.cgrg.geog.uric.ca/abstracts/Cherniawsky Predicted The.html> [2548, March 31]
- Cohen, J. & Uphoff, N. T. (1980, March). **Participation's place in rural development : seeking clarify through specificity**. *World Development*. 8 : 213-218.
- _____. (1977). **Rural development participation**. Ithaca : Cornell University.
- Doreen, C. (2001). **Local participation in tourism planning : The case of Nueva Valencia Guimaras Philippines**. Master's Thesis, University of Dalhousie Canada.
- Gillian, C. (2000). **Community-based tourism planning and policy : The case of Baffinegion Nunavut**. Master's Thesis, University of Mcgill Canada.
- Ho, H. (1983). **Strategies and measures to secure people' participation in development at the grassroot level**. n.p.
- Oslon, M. E. (1968). **The process of social organization**. New York : Holt, Rienhart and Inston.

- Papathoma, et al. (2003). **Assessing Tsunami vulnerability, an example from Heraleio, Ceate.** [On-line]. Available :
<http://www.sthjournal.org/213/walter.pdf> [2548, March 31]
- Patricia, L. (1999). Community participation in Jamaican Conservation Projects.
Community Development Journal. 122-132.
- Sanders, I. T. (1958). The theories of community development. **Rural Sociology.** 23(1) : 5.
- Werthiem, W. F. (1981). **The urgency factor and demorcracy : A theoretical contribution to UNRISD' debate on participation.** Geneva : UNRISD.
- WHO/UNICEF. (1978). **Report of the International Conference on Primary Health Care.**
New York : N. P. Press.

ภาคผนวก

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ
ในเขตตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

คำชี้แจงในการกรอกแบบสอบถาม

1 แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อนำผลลัพธ์ ไปใช้ในการศึกษาวิจัยทาง
วิชาการ เพราะฉะนั้นคำตอบของท่านถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า มีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่าง
ยิ่ง ใคร่ขอได้โปรดตอบคำถามตามความเป็นจริงมากที่สุด จึงขอขอบพระคุณล่วงหน้า มา ณ
โอกาสนี้

2 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านการดำเนินการหลังประสบภัยธรณีพิบัติภัยสึนามิ แบ่งเป็น

- ก. การประชาสัมพันธ์
- ข. ทักษะติดต่อการท่องเที่ยว
- ค. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- ง. การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านการช่วยเหลือ หลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ แบ่งเป็น

- ก. เครือข่ายชุมชน
- ข. ภาครัฐ

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการ
ท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ แบ่งเป็น

- ก. การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหา
- ข. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
- ค. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
- ง. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟู
การท่องเที่ยว

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บ () หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง
ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

() 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา

- () 1. ประถมศึกษา
 () 2. มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.3 หรือ ม.3)
 () 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5 หรือ ม.6 หรือ ปวช.)
 () 4. อนุปริญญา/ป.กศ.สูง/ปวส./ปวท.
 () 5.ปริญญาตรี
 () 6. อื่นๆ(ระบุ).....

4. อาชีพ

- () 1.รับจ้าง-ลูกจ้าง
 () 2.เกษตรกร
 () 3.ค้าขาย
 () 4.รับราชการ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 () 5. อื่นๆ (ระบุ).....

5. ท่านมีรายได้เดือนละ.....บาท

ตอนที่ 2 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ ทักษะติดต่อการท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยว คำชี้แจง และการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์หลังประสบธรณีพิบัติภัยสึนามิ โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
ก. การประชาสัมพันธ์					
1. ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับสึนามิควรประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนทราบทั่วทั้งชุมชน					
2. ควรจัดนิทรรศการ แผ่นป้ายบรรยายเกี่ยวกับสึนามิตามบริเวณแหล่งท่องเที่ยว					
3. จัดให้มีป้ายประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับเส้นทางอพยพหนีภัยเมื่อเกิดสึนามิ					
4. จัดให้มีหอสัญญาณเตือนภัยประจำชุมชน					
5. การฝึกอบรมประชาชนให้ความรู้ ข่าวสารเกี่ยวกับสึนามิเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้					
6. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสึนามิทางวิทยุ					
7. มีการประชาสัมพันธ์ทางเสียงตามสายในชุมชน					
8. มีการสอนเสริมเกี่ยวกับสึนามิในสถานศึกษา					
9. หน่วยงานทางราชการจัดให้มีการประชุมเกี่ยวกับสึนามิกับประชาชนในพื้นที่					
ข. ทักษะติดต่อการท่องเที่ยว					
1. การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีค่าครองชีพสูงขึ้น					
2. การท่องเที่ยวทำให้เปลี่ยนแปลงค่านิยมและแบบแผนชีวิตของกลุ่มคนในสังคม					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
3. การท่องเที่ยวทำให้เกิดปัญหามลภาวะเพิ่มขึ้น เช่นเสียงจากยานพาหนะ อากาศเสีย เป็นต้น					
4. การท่องเที่ยวทำให้คนท้องถิ่นถูกแย่งงาน แย่งอาชีพ					
5. การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย					
6. การท่องเที่ยวทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้น					
7. การท่องเที่ยวทำให้มีการฟื้นฟูอนุรักษ์ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น					
8. การท่องเที่ยวทำให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในท้องถิ่น					
9. การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีงานทำมากขึ้น					
10. การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น					
11. การท่องเที่ยวทำให้คนได้รับวิทยาการใหม่ ๆ					
12. การท่องเที่ยวทำให้คนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น					
ค. การส่งเสริมการท่องเที่ยว					
1. โครงการฮาลาลฟู้ด ฮิลลิตทาวน์ เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของหาดกมลา					
2. นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินจากการชมกิจกรรมการแสดงในงานฮิลลิตฟู้ด ฮิลลิตทาวน์					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
3. การจัดงานรำลึก 1 ปี สีนามิเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหาดกมลา					
4. การจัดนิทรรศการ การแสดงในงานรำลึก 1 ปี สีนามิมีความเหมาะสม					
5. โครงการอบรมทำผ้าบาติกเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหาดกมลา					
6. โครงการหรือกิจกรรมที่หน่วยงานของรัฐจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่หาดกมลามีความเหมาะสม					
7. สื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหาดกมลา เผยแพร่อย่างทั่วถึง					
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยวประชาชนในพื้นที่ควรเข้าร่วมกับภาครัฐและเอกชน					
9. ควรจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ให้ถี่ขึ้น					
ง. การปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์					
1. การปรับปรุง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น ชายหาด สวนสาธารณะ เป็นต้น องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในท้องถิ่น ควรร่วมมือทุกฝ่าย					
2. โครงการฟื้นฟูปรับปรุงภูมิทัศน์ เช่น โครงการก่อสร้างบูรณะเขื่อนริมคลองปากบาง เป็นต้น มีความเหมาะสมกับพื้นที่					
3. มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์หลังประสบธรณีพิบัติภัยสินามิ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
4. การให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายด้วยตัวเองเกี่ยวกับการฟื้นฟู พัฒนา ปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยว					
5. การฟื้นฟู ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนนั้นจะต้องใช้วิธีการรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม					
6. การฟื้นฟู พัฒนา ปรับปรุงสถานที่ที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อประโยชน์ของคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว					
7. ให้การศึกษา อบรม และสร้างความเข้าใจกับประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับ ปัจจัยการช่วยเหลือ ได้แก่ เครือข่ายชุมชนและภาครัฐ

หลังประสบกรณีพิบัติภัยสึนามิ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับ

ความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	ระดับการช่วยเหลือ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ก. <u>เครือข่ายชุมชน</u>					
1. ได้รับเงินช่วยเหลือ					
2. ได้รับสิ่งของจำเป็นในการยังชีพ					
3. ได้รับเครื่องมือ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ					
4. ได้รับการซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ					
5. ได้รับการยกเว้นค่ารักษาพยาบาล					
6. ได้รับการฟื้นฟูสภาพจิตใจ/กำลังใจ					
ข. <u>ภาครัฐ</u>					
1. ได้รับเงินช่วยเหลือ					
2. ได้รับสิ่งของจำเป็นในการยังชีพ					
3. ได้รับ เครื่องมือ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ					
4. ได้รับการส่งเสริมในการประกอบอาชีพใหม่					
5. ได้รับเงินทุนในการประกอบอาชีพใหม่					
6. ได้รับสิทธิกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพหรือกิจการใหม่					
7. ได้รับความช่วยเหลือแนะนำทางกฎหมายในเรื่องที่เป็นผลกระทบจากสึนามิ					
8. ได้รับคำแนะนำ ได้ร่วมกิจกรรมด้านการฟื้นฟูสภาพจิตใจ					

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการการท่องเที่ยวหลังประสบธรณีพิบัติ
ภัยสึนามิ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับ
การมีส่วนร่วมของท่าน

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
ก. <u>การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหา</u>					
1. ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา การฟื้นฟูการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น					
2. ท่านมีส่วนร่วมศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การฟื้นฟูการท่องเที่ยว					
3. ท่านมีส่วนร่วมประสานงานกับบุคคลหรือ หน่วยงานอื่น					
4. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ข้อมูล ระดับใด					
5. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการ ดำเนินการ					
ข. <u>การมีส่วนร่วมในการวางแผน</u>					
1. ท่านมีส่วนร่วมประชุมเพื่อกำหนดวางแผนจัด กิจกรรมด้านฟื้นฟูการท่องเที่ยว					
2. ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำ แผนงานฟื้นฟูการท่องเที่ยว					
3. ท่านมีส่วนร่วมจัดทำรายละเอียดของแผนปฏิบัติ การเพื่อการฟื้นฟูการท่องเที่ยว					
4. ท่านมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนงาน โครงการ การฟื้นฟูการท่องเที่ยว					
5. ท่านมีส่วนร่วมอำนวยความสะดวกและให้ความ ช่วยเหลือด้านต่างๆ					

ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ค. <u>การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ</u>					
1. ท่านมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว					
2. ท่านมีส่วนร่วมให้ความรู้เกี่ยวกับการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ระดับใด					
3. ท่านมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการฟื้นฟูการท่องเที่ยว					
4. ท่านมีส่วนร่วมดำเนินการชักชวน ชักจูงให้ผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรมการฟื้นฟูการท่องเที่ยว					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการร่วมมือทางภาครัฐและเอกชนในนโยบายการฟื้นฟูการท่องเที่ยว					
ง. <u>การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล</u>					
1. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานการฟื้นฟูการท่องเที่ยวที่วางไว้					
2. ท่านมีส่วนร่วมตอบคำถามชี้แจงรายละเอียดกิจกรรมการฟื้นฟูการท่องเที่ยว ระดับใด					
3. ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว					
4. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว					
5. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว					

ส่วนที่ 5 ปัญหาและข้อคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังประสบ
 ภัยพิบัติภัยสึนามิมีอะไรบ้าง

1. ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยว

(1.).....

.....

.....

(2.).....

.....

.....

(3.).....

.....

.....

2. ท่านมีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลัง
 ประสบภัยพิบัติภัยสึนามิ

(1.).....

.....

.....

(2.).....

.....

.....

(3.).....

.....

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบคำถามทุกข้อ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายสุเทพ	สิงห์มาพะ
ภูมิลำเนาเดิม	1/1 หมู่ 2 ตำบลไม้ขาว อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต	
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	มัคคุเทศก์	
สถานที่ทำงาน	บริษัท กู๊ด มอร์นิ่ง ฮอติเคย์ แอนด์ ทัวร์ จำกัด 58/59-61 หมู่ 2 ถนนวิชิตสงคราม อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	
ประวัติการศึกษา		
พ.ศ. 2519	ประถมศึกษาปีที่ 7	โรงเรียนบ้านคอเอน
พ.ศ. 2527	มัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียนผู้ใหญ่พุทธมงคลนิมิต
พ.ศ. 2530	มัธยมศึกษาตอนปลาย	โรงเรียนราษฎร์การศึกษาผู้ใหญภูเก็ต
พ.ศ. 2537	อนุปริญญา	วิทยาลัยครูภูเก็ต
พ.ศ. 2540	ปริญญาตรี	สถาบันราชภัฏภูเก็ต
